

**CRNA GORA
UPRAVA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE**

**IZVJEŠTAJ O RADU UPRAVE ZA INSPEKCIJSKE
POSLOVE ZA 2013. GODINU**

Podgorica, februar 2014. godine

I UVOD.....	12
II ORGANIZACIJA I NAČIN RADA.....	12
Principi i načela.....	12
Koncept inspekcijskog nadzora.....	14
<i>Organizacija nadzora</i>	14
<i>Metode nadzora</i>	14
Planiranje rada i izvještavanje.....	15
Organizaciona struktura.....	16
Resursi.....	17
<i>Kadrovski resursi</i>	17
<i>Informaciono-komunikacioni resursi</i>	18
<i>Poslovni prostor i tehnička opremljenost</i>	19
III INSPEKCIJSKI NADZOR.....	19
Inspekcijski nadzor po sektorima.....	21
1. Sektor za zaštitu tržišta i ekonomije, igre na sreću i javne nabavke.....	21
Odsjek za tržišnu inspekciju.....	21
Odsjek za inspekciju za elektronske komunikacije, poštansku djelatnost i usluge informatičkog društva.....	38
<i>Inspekcija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost</i>	38
<i>Inspekcija za usluge informatičkog društva</i>	40
Odsjek za inspekciju rada.....	44
Odsjek za inspekciju turizma.....	48
Odsjek za elektroenergetsku inspekciju.....	55
Odsjek za termoenergetsku inspekciju.....	59
Odsjek za rudarsku i geološku inspekciju.....	61
<i>Rudarska inspekcija</i>	61
<i>Geološka inspekcija</i>	62
Odsjek za inspekciju za igre na sreću.....	64
Odsjek za inspekciju za javne nabavke.....	65
2. Sektor za zaštitu i bezbjednost zdravlja ljudi, životinja, bilja i šuma.....	67
Odsjek za zdravstveno-sanitarnu inspekciju.....	67
Odsjek za veterinarsku inspekciju.....	75

Odsjek za fitosanitarnu inspekciju	79
Odsjek za poljoprivrednu inspekciju	82
Odsjek za inspekciju morskog ribarstva	83
Odsjek za inspekciju šumarstva, lovstva i zaštite bilja	84
3. Sektor za zaštitu životne sredine i prostora	87
Odsjek za inspekciju zaštite prostora	87
Odsjek za inspekciju stanovanja	91
Odsjek za ekološku inspekciju	93
Odsjek za vodoprivrednu inspekciju	98
Aktivnosti inspekcija u turističkoj sezoni	98
4. Sektor za pravne poslove u oblasti inspeksijskog nadzora, ljudske resurse, planiranje i informacione tehnologije	100
Odsjek za pravne poslove u oblasti inspeksijskog nadzora	100
Odsjek za ljudske resurse	102
Odsjek za informacione tehnologije	105
IV OSTALE AKTIVNOSTI	108
Učešće u realizaciji strateških dokumenata	108
Učešće u projektima	109
Učešće u procesu evropske integracije	112
Učešće u redefinisanju pravnog okvira	113
V SARADNJA	113
VI ZAKLJUČNE NAPOMENE	115

I UVOD

Godina 2013. je prva puna izvještajna godina u kojoj je Uprava za inspekcijske poslove (u daljem tekstu: Uprava) ostvarivala svoje nadležnosti preko 24 inspekcije ¹ koje je preuzela u prvoj fazi centralizacije inspekcijskog sistema (tržišna, inspekcija rada, inspekcija za turizam, elektroenergetska, termoenergetska, rudarska, geološka, metrološka inspekcija, inspekcija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, inspekcija za usluge informacionog društva, inspekcija za igre na sreću, inspekcija za javne nabavke, zdravstveno-sanitarna inspekcija, poljoprivredna, inspekcija šumarstva, lovstva i zaštite bilja, inspekcija morskog ribarstva, veterinarska, ekološka, građevinska, inspekcija zaštite prostora, inspekcija za urbanizam, inspekcija za stanovanje, vodoprivredna i fitosanitarna).

Polazeći od godišnjeg programa rada (čiji sastavni dio je i Plan pojačanog nadzora u turističkoj sezoni), zasnovanog na propisanim nadležnostima i iskustvima iz inspekcijskog nadzora u prethodnom periodu, Uprava je svoje aktivnosti u izvještajnoj godini zasnivala i na strateškim i programskim dokumentima Vlade Crne Gore i resornih ministarstava (Strategija tržišnog nadzora i Program tržišnog nadzora za 2013. godinu, Nacionalni program zaštite potrošača 2012-2015. i Akcioni plan za njegovu realizaciju, Akcioni plan za suzbijanje sive ekonomije, Okvirni akcioni plan za sprovođenje Strategije integrisanog upravljanja granicom za period 2013-2016. i Akcioni plan za njeno sprovođenje u 2013, Strategija razvoja zdravstva u Crnoj Gori, Strategija razvoja životne sredine, Strategija zaštite intelektualne svojine, Akcioni plan za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala 2013-2014, Nacionalni Akcioni plan (2009-2013) za borbu protiv bespravnih aktivnosti u šumarstvu (NAP), Akcioni plan za poglavlje 23, Partnerstvo otvorenih Vlada itd). Takođe, Uprava je realizovala i aktivnosti po zahtjevima i inicijativama za sprovođenje inspekcijskog nadzora.

Pored navedenog, izvještajnu godinu obilježile su i druge aktivnosti (učešće u realizaciji projekata, učešće u pojedinim pregovaračkim poglavljima, priprema Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji itd.).

II ORGANIZACIJA I NAČIN RADA

Principi i načela

U ostvarivanju inspekcijskog nadzora Uprava se rukovodila, prije svega, principima transparentnosti, preventivnosti, efikasnosti i efektivnosti nadzora, ujednačavanja prakse u postupanju inspektora i dr.

---

¹ Dvije inspekcije (geodetska i inspekcija za istraživanja i proizvodnje ugljovodonika) nijesu ostvarivale svoje nadležnosti u okviru Uprave, iako je za to postojao pravni osnov (Zakon o izmjenama i dopunama zakona o inspekcijskom nadzoru i Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave).

Otvorenost Uprave prema javnosti ogledala se u kontinuiranoj neposrednoj komunikaciji sa zainteresovanim stranama, formalizovanoj zaključivanjem većeg broja memoranduma sa asocijacijama privrednika, NVO, drugim institucijama i organima. Osim toga, predstavnici Uprave učestvovali su u radu okruglih stolova i drugih skupova na teme koje su kandidovali subjekti nadzora preko određenih asocijacija, a u cilju prezentacije propisa iz svoje nadležnosti. Treba naglasiti da je u izvještajnoj godini intenzivirana komunikacija sa medijima, a korišćeni su u drugi informacioni kanali², kako bi se javnost upoznala sa planovima i radom Uprave.

Uprava je u aprilu osnovala Call centar - servis koji građanima omogućava prijavljivanje, putem besplatnog broja telefona 080 555 555, svih uočenih nepravilnosti iz domena nadležnosti Uprave. Ovim servisom Uprava je željela da podstakne građane da prijave nepravilnosti na neposredan način, budući da je olakšana i sama procedura prijavljivanja te obezbijeđeno pravovremeno reagovanje inspekcija u hitnim situacijama.

Putem Call centra primljeno je ukupno 2.094 inicijativa, od čega je 240 proslijeđeno nadležnim organima na dalje postupanje.

Prijave/inicijative se primaju i preko Arhive, e-mail adrese: prijave@uip.gov.me, a od početka novembra te putem veb sajta „Budi odgovoran“.

U posljednjem mjesecu izvještajne godine omogućeno je i prijavljivanje bespravne gradnje putem Vladinog portala www.euprava.me.

Za potrebe praćenja prijema i postupanja inspektora po prijavama i inicijativama za sprovođenje inspekcijaskog pregleda utvrđena je interna procedura.

Takođe, zainteresovanoj javnosti su navedenim kanalima bili dostupni svi podaci koji su od značaja za zaštitu ekonomskih interesa i bezbjednost zdravlja građana - potrošača, a propisi koji su pod nadzorom ove uprave nalaze se na njenom sajtu.

U sprovođenju inspekcijaskog nadzora akcenat je dat na:

- planiranje inpekcijaskih nadzora na osnovu analize rizika;
- preventivno i korektivno djelovanje;
- zajedničke kontrole od strane različitih inspekcija u cilju racionalizacije korišćenja resursa i efikasnosti nadzora, ali i smanjenje opterećenja za subjekte kontrole;
- uspostavljanje detaljnih i konzistentnih procedura, koje pokrivaju svaki korak u inspekcijaskim postupcima (standardizovani obrasci zapisnika o inspekcijaskom pregledu, rješenja o otklanjanju nepravilnosti, prekršajnog naloga, zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka itd);
- izvještavanje o inspekcijaskim pregledima putem standardizovanih obrazaca .

Opisani način funkcionisanja doprinosi stvaranju povoljnog poslovnog ambijenta i atmosfere saradnje države sa poslodavcima, a radi postizanja pravne sigurnosti privrednih subjekta i zaštite javnog interesa.

---

² veb sajt: www.uip.gov.me; www.ti.gov.me, www.potrosac.me; call centar 080 555 555, mail: prijave@uip.gov.me, kao i drugi telefoni i e-mail adrese objavljeni na ovim sajtovima, dežurni inspektor itd.

Koncept inspekcijskog nadzora

Nadzor nad primjenom materijalnih propisa sprovodi se po posebnom zakonu koji uređuje inspekcijski nadzor, odredbama o inspekcijskom nadzoru sadržanim u posebnim propisima koji su predmet nadzora, posebnim zakonima koji regulišu rad pojedinih inspekcija, kao i drugim organizaciono-procesnim zakonima.

Organizacija nadzora

Inspekcijski nadzor je vršen po službenoj dužnosti shodno planiranim aktivnostima (redovan inspekcijski nadzor), kao i po nalogima i inicijativama. Pojačani nadzor je organizovan u akcidentnim situacijama, u turističkoj sezoni, u drugim vremenskim periodima za koje je praksa potvrdila veći stepen kršenja propisa, kao i po nalogima i inicijativama.

U slučaju novih propisa, odnosno u svim slučajevima kada se to ocijenilo neophodnim, inspektorima su izdavana uputstva za nadzor.

Kod inspekcija sa većim brojem inspektora, nadzor je organizovan po rejonima, uz obaveznu rotaciju, po dinamici koju je utvrđivao glavni inspektor.

U opštinama gdje određena inspekcija ima tri ili više inspektora, rad je bio organizovan u dvije smjene, a inspekcijski nadzor je po potrebi organizovan i u dane vikenda te državnih i vjerskih praznika, dok je u periodu turističke sezone organizovan kontinuirani pojačani nadzor, uz rotaciju inspektora.

Inspektori su nalagali upravne i druge mjere i radnje, u propisanim i instruktivnim rokovima, u skladu sa procesnim zakonima, i starali se o njihovom izvršenju.

Metode nadzora

U vršenju nadzora inspektori se pridržavaju sljedećih postulata:

- usmjeravanje pažnje prema nepravilnostima koje su veća prijetnja za javni interes i koje mogu imati veće štetne posljedice za ljude, imovinu i okolinu;
- inspekcijski pregled bez odugovlačenja, ali vodeći računa da to ne ide na štetu zakonitosti;
- inspekcijski pregled voditi na način da se u što manjoj mjeri ometa rad subjekta nadzora (provjera podataka i dokumenata neophodne za utvrđivanje materijalne istine u cilju donošenja zakonite odluke u postupku nadzora);
- transparentne procedure rada koje pokrivaju sve faze u inspekcijskom postupku, polazeći od specifičnosti pojedinih oblasti inspekcijskog nadzora;
- inicijative građana i drugih subjekata prioritarno rješavati - svaka inicijativa primljena na bilo koji od načina i u bilo kojoj drugoj formi (neposredno, pismeno, telefonom) evidentira se i odmah dostavlja na obradu inspektorima; inspektor je dužan o rezultatima nadzora obavijestiti podnosioca inicijative;
- inspekcijski nadzor koji se vrši po posebnom nalogu mora se obaviti najmanje u obimu predviđenom u nalogu, a ukoliko se u toku pregleda pojavi indicija da subjekat krši i druge propise, inspektor je obavezan proširiti kontrolu i na te okolnosti;

- primjeren rok za otklanjanje nepravilnosti i usklađivanje poslovanja sa propisima - potrebno je uzeti u obzir težinu prekršaja, njegove posljedice po javni interes i realne okolnosti od kojih zavisi u kojem roku subjekt nadzora može otkloniti nepravilnost;
- kompleksni inspekcijski pregledi u cilju sveobuhvatne kontrole poslovanja subjekta nadzora i racionalnijeg korišćenja radnog vremena;
- kontrolni pregled - u svim slučajevima kada je inspektor naložio mjere za otklanjanje nepravilnosti, zabranio rad ili preduzeo neku drugu upravnu radnju, dužan je pratiti da li se iste poštuju;
- timski rad inspektora i korišćenje efekata sinergije;
- dužnost obavještavanja - kada inspektor prilikom inspekcijskog nadzora posumnja u određene nepravilnosti na području izvan rejona za koji je zadužen, (tragom dokumentacije) dužan je o tome odmah obavijestiti pretpostavljenog radi proširenja kontrole, a kada posumnja u nepravilnosti za koje je nadležna druga inspekcija, o tome će obavijestiti tu inspekciju.

Inspekcijskim nadzorom uspostavljenim na navedenim postulatima afirmisani su jednaki uslovi poslovanja zasnovani na poštovanju propisa, a s druge strane vršena je suprimacija neformalne ekonomije.

Planiranje rada i izvještavanje

Polazeći od već navedenih osnova za planiranje rada na godišnjem nivou, mjesečno je analizirana realizacija planiranih aktivnosti, kao i postupanje po primljenim zahtjevima i inicijativama te izdatim nalogima za nadzor. Na osnovu analiza iz nadzora u prethodnom periodu, a u skladu sa godišnjim programom rada i periodičnim planovima, dinamizirane su aktivnosti inspekcija na mjesečnom nivou i pripreman inspekcijski nadzor za naredni mjesec. Razmatrana su i sva bitna zapažanja i eventualne poteškoće sa kojima su se inspektori suočavali u toku rada, kao i potrebni uslovi za dalje unapređenje nadzora, te davale određene smjernice za rad.

Rezultati rada praćeni su po inspekcijama i njihovim dinamičkim planovima u okviru oblasti nadzora, kao i po zahtjevima, inicijativama i nalogima za nadzor.

Dinamika izvještavanja o rezultatima nadzora bila je na mjesečnom nivou, ali i na nedjeljnom, a po potrebi izvještavanje je bilo i dnevno.

Treba naglasiti da je poseban sistem izvještavanja bio uspostavljen po Akcionom planu za suzbijanje sive ekonomije, kao i po planu pojačanog nadzora u turističkoj sezoni.

Izveštaji su indikator rada inspekcija, kao i stanja u oblastima nadzora, pa su, kao što je već pomenuto, istovremeno bili i osnov za planiranje inspekcijskog nadzora, kao i za ujednačavanje kako pristupa u inspekcijskom nadzoru tako i kaznene politike.

Treba naglasiti da manji broj inspekcija posjeduje softvere za praćenje inspekcijskog nadzora što je omogućilo standardizaciju njihovog izvještavanja o radu, dok se u ostalim inspekcijama još uvijek izvještava putem utvrđenih obrazaca napravljenih u zavisnosti od specifičnosti nadzora određene inspekcije, koji se ručno popunjavaju.

Inspektori u određenim rokovima, i češće po zahtjevu, glavnom inspektorima podnose izvještaje o inspekcijskom nadzoru, sa:

- određenim parametrima (broj izvršenih inspekcijskih pregleda, broj utvrđenih nepravilnosti, vrsta/broj naloženih upravnih i drugih mjera i radnji, broj izdatih prekršajnih naloga i iznos izrečenih novčanih kazni, broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, broj krivičnih prijavi itd.),
- karakterističnim zapažanjima i problemima u oblastima nadzora, sa konkretnim predlozima i sugestijama za prevazilaženje istih, kao i za podizanje nivoa svijesti subjekata kontrole o potrebi poštovanja propisa,
- podacima o ishodu postupaka iniciranih pred nadležnim organima itd.

Izveštaji se po pravilu podnose mjesečno. Za nadzor koji se organizuje po nalogu i inicijativama podnose se i posebni izvještaji. Treba naglasiti da se podaci o inspekcijskim pregledima izvršenim po inicijativama posebno iskazuju i u mjesečnom izvještaju, na način koji omogućava uvid u dinamiku postupanja po inicijativama.

Na osnovu mjesečnih izvještaja inspekcija, kao i ostalih realizovanih aktivnosti koje su u funkciji inspekcijskog nadzora, Uprava priprema godišnji izvještaj o radu.

Organizaciona struktura

Primjena novog Zakona o državnim službenicima i namještenicima, uslovlila je utvrđivanje novog Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave (aprila 2013. godine), kojim su sistematizovana radna mjesta za ukupno 347 izvršilaca, od kojih za 262 inspektora.

U okviru Uprave postoje četiri sektora, dva odjeljenja i jedna služba. Tri sektora su posvećena inspekcijskom nadzoru i to:

Sektor za zaštitu tržišta i ekonomije, igre na sreću i javne nabavke vrši poslove koji se odnose na inspekcijski nadzor nad primjenom zakona i drugih propisa iz oblasti: unutrašnje trgovine i usluga, turizma i ugostiteljstva, rada i zapošljavanja i zaštite na radu, metrologije i dragocjenih metala, informaciono-komunikacionih tehnologija ili informatičkog društva, telekomunikacija, poštanske djelatnosti i radio spektra, elektroenergetike, termoenergetike, rudarstva, geoloških istraživanja i istraživanja i proizvodnje ugljovodonika, javnih nabavki, kontrole poslovanja koncesionara- priređivača igara na sreću, kao i pripremu analiza, izvještaja i informacija iz djelokruga rada sektora.

U okviru ovog Sektora postoji 10 (deset) odsjeka i to:

- Odsjek za tržišnu inspekciju,
- Odsjek za inspekciju za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost i inspekciju za usluge informacionog društva,
- Odsjek za metrološku inspekciju,
- Odsjek za inspekciju rada,
- Odsjek za inspekciju turizma,
- Odsjek za elektroenergetsku inspekciju,
- Odsjek za termoenergetsku inspekciju,
- Odsjek za rudarsku, geološku i *inspekciju za ugljovodonike*,
- Odsjek za inspekciju za igre na sreću,
- Odsjek za inspekciju za javne nabavke.

Sektor za zaštitu i bezbjednost zdravlja ljudi, životinja, bilja i šuma vrši poslovi koji se odnose na: inspekcijski nadzor nad primjenom zakona i drugih propisa iz zdravstveno-

sanitarne, veterinarske, fitosanitarne, poljoprivredne oblasti, oblasti morskog ribarstva, šumarstva, lovstva i zaštite bilja, kao i pripremu analiza, izvještaja i informacija iz djelokruga rada sektora.

U okviru ovog sektora postoji 6 (šest) odsjeka i to:

- Odsjek za zdravstveno-sanitarnu inspekciju,
- Odsjek za veterinarsku inspekciju,
- Odsjek za fitosanitarnu inspekciju,
- Odsjek za poljoprivrednu inspekciju,
- Odsjek za inspekciju morskog ribarstva,
- Odsjek za inspekciju šumarstva, lovstva i zaštite bilja.

Sektor za zaštitu životne sredine i prostora vrši poslove koji se odnose na: inspeksijski nadzor nad sprovođenjem zakona i drugih propisa iz oblasti: urbanizma, prostornih i urbanističkih planova, građevinarstva, izgradnje objekata, zaštite prostora, ekologije, državnog premjera, katastra nepokretnosti i vodoprivrede, kao i pripremu analiza, izvještaja i informacija iz djelokruga rada sektora.

U okviru ovog sektora postoji 7 (sedam) odsjeka i to:

- Odsjek za inspekciju zaštite prostora,
- Odsjek za inspekciju urbanizma,
- Odsjek za građevinsku inspekciju,
- Odsjek za inspekciju stanovanja,
- Odsjek za ekološku inspekciju,
- Odsjek za *geodetsku inspekciju*,
- Odsjek za vodoprivrednu inspekciju.

Pored navedenih sektora za sprovođenje inspeksijskog nadzora, Uprava u svojoj organizacionoj strukturi ima još i:

- **Sektor za pravne poslove u oblasti inspeksijskog nadzora, ljudske resurse, planiranje i informacione tehnologije,**
- **Odjeljenje za međunarodnu saradnju,**
- **Odjeljenje za unutrašnju reviziju, i**
- **Službu za opšte poslove i finansije.**

Resursi

Kadrovski resursi

Broj zaposlenih u Upravi je **287**, od kojih je **253** inspektora uključujući i glavne inspektore. Od ukupnog broja zaposlenih inspektora, 121 je sa mjestom rada u Podgorici, dok su ostali raspoređeni u drugim gradovima.

Dosadašnje iskustvo u ostvarivanju nadležnosti inspekcija i obaveza usklađivanja procedura sa standardima EU, posebno u pojedinim oblastima nadzora, nužno upućuju na potrebu daljeg jačanja inspeksijskog kadra, kao i kadra koji mu pruža logističku podršku.

U cilju daljeg razvoja administrativnih kapaciteta neophodnih za efikasnije i efektivnije vršenje inspeksijskog nadzora i ostvarivanja novih nadležnosti uspostavljenih posebnim

propisima (npr. novi Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti, vertikalno tehničko zakonodavstvo i dr), kao što je već navedeno, u pripremi je novi akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave. Pored popune nedostajućeg inspeksijskog kadra, što sa sobom treba da donese i njegovo podmlađivanje, istim je, polazeći od propisa za koje predstoji obaveza harmonizacija sa evropskim pravom, kandidovana i potreba za novim profilima zanimanja.

U izvještajnoj godini veći broj inspektora i ostalih zaposlenih prošao je edukaciju iz različitih oblasti.

Informaciono-komunikacioni resursi

Važan segment u radu Uprave su dobra informaciono-komunikaciona infrastruktura, upotreba informatičkih alata kao i informatička pismenost zaposlenih. Jedinostveni IS je cilj kome teži Uprava, a kreiraće se objedinjavanjem već postojećih, njihovom nadogradnjom kao i dodavanjem novih modula.

Postojeće informacione sisteme Uprava je preuzela zajedno sa inspekcijama koje su ih do tad koristile:

- Tržišna inspekcija je 2010. godine počela da koristi TRIS (informacioni sistem za praćenje inspeksijskog nadzora), čijim uvođenjem je došlo do porasta kvaliteta i brzine izvještavanja o radu pojedinih inspektora, što je omogućilo efikasniju realizaciju radnih zadataka.
- Turistička inspekcija od početka 2012. godine koristi TURIS (informacioni sistem za praćenje inspeksijskog nadzora), kojim se takođe tehnološki unaprijedio rad ove inspekcije.
- U okviru projekta IPA 2009 „Harmonizacija i implementacija zakonske regulative iz nadzorne oblasti Inspekcije rada i zaštite na radu sa EU acquis“, u toku je kreiranje informacionog sistema koji će pratiti rad inspekcije rada.
- Uz stručnu podršku IPA Projekta „Zaštita potrošača i tržišni nadzor“, čiji je korisnik bila Tržišna inspekcija, uspostavljeni su: Informacioni sistem za brzu razmjenu obavještenja o opasnim proizvodima (Nacionalni RAPEX) i Centralni informacioni sistem za zaštitu potrošača (CISZP). Osim ova dva sistema, kreiran je i veb sajt www.potrosac.me koji predstavlja njihovu kopču, a ujedno omogućava potrošačima da se informišu i podnose žalbe elektronskim putem.
- U okviru projekta IPA 2010 „Jačanje administrativnih kapaciteta Fitosanitarne uprave“, realizovan je informacioni sistem koji će koristiti fitosanitarna inspekcija Uprave.

Od povezivanja postojećih informacionih sistema, odnosno kreiranja jedinstvenog inspeksijskog informacionog sistema, očekuje se unapređenje rada Uprave, prvenstveno sa ciljem optimalizacije uslova rada inspektora. Takođe, uvođenje ovog informacionog sistema omogućiće, između ostalog, kvalitetniji uvid u rad pojedinih inspekcija odnosno inspektora, kao i kvalitetnije planiranje inspeksijskog nadzora na osnovu podataka iz baze znanja, koja bi se formirala u jedinstvenom informacionom sistemu.

Treba istaći da informatička pismenost inspektora, posebno u onim inspekcijama koje nemaju IS za praćenje rada, nije na zavidnom nivou i da na toj obuci treba još raditi, kao i da informatička infrastruktura zahtijeva stalno obnavljanje i ulaganje.

Poslovni prostor i tehnička opremljenost

Uprava nema svoj poslovni prostor, a samo u Podgorici kao sjedištu Uprave, zaposleni su smješteni na 12 različitih lokacija, od kojih je veći dio zakupljen. U tom dijelu treba naglasiti da je objedinjavanje inspekcija na jednom mjestu, što bi sobom donijelo i jedan šalter za prijem pismena, neophodan uslov za jače povezivanje inspektora u cilju bržeg ujednačavanja metoda rada i neposrednije razmjene iskustava, ali i za smanjenje materijalnih troškova i jednostavnije telekomunikaciono umrežavanje. Takođe, iz svih navedenih razloga, potrebno je prostorno objedinjavanje inspekcija Uprave i u ostalim gradovima Crne Gore. Uz to, evidentan je i problem voznog parka, tj. nedovoljan broj službenih vozila, visok stepen amortizacije postojećih, što zajedno sa nedostatkom sredstava za gorivo onemogućava veću mobilnost inspektora na terenu.

Jačanje navedenih resursa (kadar, informaciono-komunikaciona oprema, poslovni prostor, tehnička opremljenost, budžetska podrška itd) predstavlja ključnu pretpostavku za razvoj Uprave i dalje dinamiziranje reforme inspeksijskog sistema.

III INSPEKCIJSKI NADZOR

Inspekcije Uprave, njih 24, u izvještajnoj godini, sprovodile su svoje nadležnosti na cijeloj teritoriji Crne Gore, u sledećim oblastima nadzora:

- tržište roba i usluga, sa akcentom na legalnost transakcija, bezbjednost roba i usluga, zaštitu potrošača, zaštitu prava intelektualne svojine i fer konkurenciju;
- zaštita zdravlja stanovništva sa akcentom na pružanje zdravstvenih usluga, proizvodnju i promet lijekova i namirnica;
- zaštita zdravlja životinja i bilja i primjena veterinarskih i fitosanitarnih mjera;
- zaštita životne sredine, voda, šuma, mineralnih sirovina i drugih prirodnih resursa;
- prostorno i urbanističko planiranje, građenje i stanovanje;
- elektroenergetika, termoenergetika, elektronske komunikacije i poštanska djelatnost, usluge informatičkog društva i metrologija;
- radni odnosi i zaštita na radu;
- igre na sreću i javne nabavke.

U navedenim oblastima, u izvještajnoj godini, inspekcije Uprave su izvršile ukupno **138.558** inspeksijskih pregleda. Od tog broja **72.008** pregleda odnosi se na unutrašnji nadzor po programu rada i inicijativama, u kojima je utvrđeno ukupno **33.443** nepravilnosti. Ostalih **67.456** inspeksijskih pregleda, izvršeno je u spoljnotrgovinskom prometu, po zahtjevima privrednih subjekata.

Podaci o tome, kao i mjerama izrečenim za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i drugim mjerama koje se odnose na sankcionisanje učinjenih prekršaja i krivičnih djela, te o ukupnim finansijskim efektima aktivnosti inspekcija Uprave, dati su u narednoj tabeli.

Inspekcijski pregledi (broj)	72.008
Utvrđene nepravilnosti (broj)	33.443
Ukazivanja (broj)	15.375
Rješenja (broj)	12.688
Prekršajni nalozi (broj)	14.671
Izrečene novčane kazne prekršajnim nalogima (€)	3.671.772,00
Zahtjevi za pokretanje prekršajnog postupka (broj)	687
Izrečene novčane kazne u prekršajnim postupcima i troškovi postupka (€)	303.691,00
Oduzeta protivpravno stečena imovinska korist (€)	3.450,44
Krivične prijave (broj)	164
Naknade i takse za kontrolu u spoljnotrgovinskom prometu	2.464.885,38
Ukupni finansijski efekti inspekcijskog nadzora (€)	6.443.798,82

Inspekcijski nadzor po sektorima

Inspekcije Uprave su svoje aktivnosti realizovale u okviru propisanih nadležnosti, a u skladu sa svojim dinamičkim planovima i godišnjim Programom rada Uprave, koji su zasnovani na odgovarajućim strateškim dokumentima i akcionim planovima Vlade Crne Gore.

Uprava je u izvještajnoj godini posebno i u kontinuitetu intenzivirala nadzor sa aspekta suzbijanja sive ekonomije, u skladu sa Akcionim planom za suzbijanje sive ekonomije, kao i nadzor u toku turističke sezone. O podacima iz ovog nadzora Uprava je posebno izvještavala Vladu i javnost.

Pored planiranog nadzora, inspekcije su postupale po zahtjevima stranaka, kao i po inicijativama fizičkih i pravnih lica.

U nadzoru nad primjenom materijalnih propisa iz svoje nadležnosti, inspekcije su postupale u skladu sa: Zakonom o inspekcijskom nadzoru, Zakonom o opštem upravnom postupku, Zakonom o upravnom sporu, Zakonom o prekršajima, Zakonom o izmjenama i dopunama zakona kojima su propisane novčane kazne za prekršaje, Krivičnim zakonikom, Zakonom o odgovornosti pravnih lica za krivična djela i dr. Rad jednog broja inspekcija uređen je i posebnim zakonima (Zakonom o tržišnoj inspekciji, Zakon o inspekciji rada, Zakon o sanitarnoj inspekciji).

1.Sektor za zaštitu tržišta i ekonomije, igre na sreću i javne nabavke

Odsjek za tržišnu inspekciju

U Tržišnoj inspekciji sistematizovana su radna mjesta za 52 inspektora, od kojih je zajedno sa glavnim inspektorom zaposleno 50 (23 dipl.pravnika, 20 dipl.ekonomista, 5 dipl. inž.poljoprivrede, 1 dipl.inž.šumarstva i 1 dipl. inž.tehnologije).

Zakonodavni okvir i nadležnosti

Tržišna inspekcija sprovodi nadzor nad primjenom velikog broja zakona: Zakon o unutrašnjoj trgovini, Zakon o zanatstvu, Zakon o zaštiti potrošača, Zakon o opštoj bezbjednosti proizvoda, Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti, Zakon o metrologiji, Zakon o kontroli predmeta od dragocjenih metala, Zakon o primjeni propisa kojima se uređuje zaštita prava intelektualne svojine, Zakon o autorskom i srodnim pravima, Zakon o žigu, Zakon o patentima, Zakon o pravnoj zaštiti industrijskog dizajna, Zakon o oznakama geografskog porijekla, Zakon o zaštiti topografije poluprovodnika, Zakon o kinematografiji, Zakon o optičkim diskovima, Zakon o duvanu, Zakon o ograničavanju

upotrebe duvanskih proizvoda, Zakon o lijekovima, Zakon o energetici, kao i ostali zakoni koji se uzimaju u obzir prilikom nadzora na pojedinim područjima (npr. o privrednim društvima, o standardizaciji, o akreditaciji i dr.).

Nadzor se sprovodi i nad velikim brojem podzakonskih akata koji su doneseni za primjenu navedenih zakona, među kojima su ključni oni koji se odnose na: evidenciju u trgovini, minimalno tehničke uslove za obavljanje djelatnosti trgovine i zanatstva, prijavu djelatnosti trgovine, razmjenu informacija o opasnim proizvodima, na sprovođenje zakona koji se odnose na duvan i duvanske proizvode, izdavanje certifikata za robu u izvozu-uvozu, itd.

Kada je u pitanju pravni okvir u skladu sa kojim Tržišna inspekcija sprovodi inspekcijski nadzor, a polazeći od obaveze harmonizacije nacionalnog zakonodavstva sa evropskim, može se konstatovati da stepen harmonizacije uglavnom omogućava inspekcijski nadzor u skladu sa evropskim pravilima i metodama nadzora. Međutim, još uvijek neusaglašeno nacionalno vertikalno zakonodavstvo za pojedine grupe proizvoda (prenošenje direktiva novog pristupa), predstavlja poteškoću za efikasan nadzor na tržištu (bezbjednost prehrambenih proizvoda).

Tržišna inspekcija u skladu sa propisima vrši inspekcijski nadzor na unutrašnjem tržištu u oblasti trgovine (promet na veliko, promet na malo, trgovinske usluge), zanatstva i drugih ličnih usluga, jednog broja javnih usluga, kao i u drugim oblastima kada je to propisano. Nadzorom je obuhvaćena primjena propisa koji uređuju navedene oblasti u pogledu uslova za pristup djelatnosti i obaveza u obavljanju tih djelatnosti, kao i primjena drugih propisa koji su u funkciji legalnog tržišta roba i usluga, zaštite ekonomskih interesa potrošača, bezbjednosti prehrambenih proizvoda na tržištu, zaštite prava intelektualne svojine, zaštite od nelojalne konkurencije i dr., sa ciljem da se obezbijedi njihova puna primjena.

U dijelu spoljnotrgovinskog prometa vrši se nadzor, tj. rješava po zahtjevima poslovnih subjekata-izvoznika koji se odnose na izdavanje certifikata za određene proizvode u izvozu.

Tržišna inspekcija, pored inspekcijskog nadzora, angažovana je i na izvršavanju drugih obaveza iz svoje nadležnosti, prije svega, na prijemu prijava i vođenju registra prijava trgovine, na prijemu inicijativa/žalbi potrošača i drugih lica i registru žalbi potrošača, na vođenju i održavanju nacionalnog sistema za brzu razmjenu informacija o opasnim proizvodima, praćenju rada Koordinacionog tijela za tržišni nadzor itd.

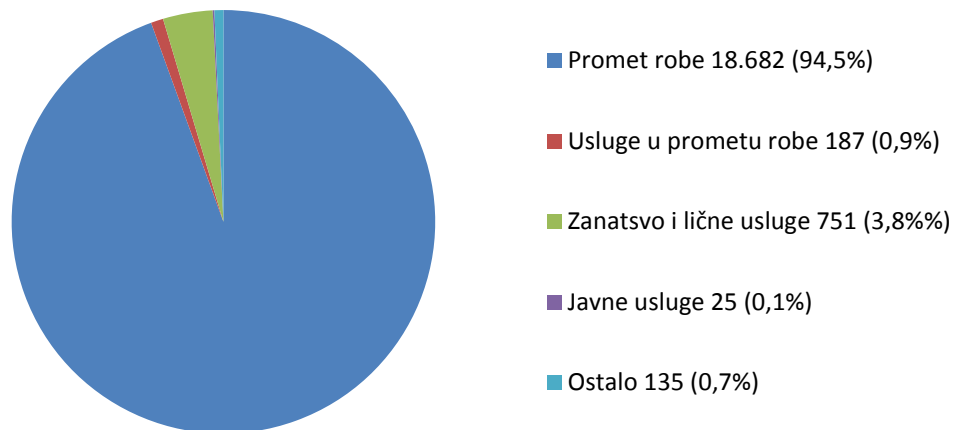
Inspekcijski nadzor

U izvještajnoj godini izvršeno je **ukupno 19.777** inspekcijskih pregleda, od čega **19.710** na **unutrašnjem tržištu** i **67** u **spoljnotrgovinskom prometu** (pregledi po zahtjevima izvoznika za izdavanje certifikata za određenu robu koja je namijenjena izvozu).

Unutrašnje tržište

Broj inspekcijskih pregleda na unutrašnjem tržištu po vrstama djelatnosti je 19.780, (što je za 70 pregleda više u odnosu na ukupan broj na unutrašnjem tržištu jer je u pojedinim inspekcijskim pregledima istovremeno vršen nadzor više vrsta djelatnosti) i odnosi se na: promet robe (18.682), usluge u prometu robe (187), zanatstvo i lične usluge (751), javne usluge (25) i ostalo (135).

Inspekcijski pregledi po djelatnostima

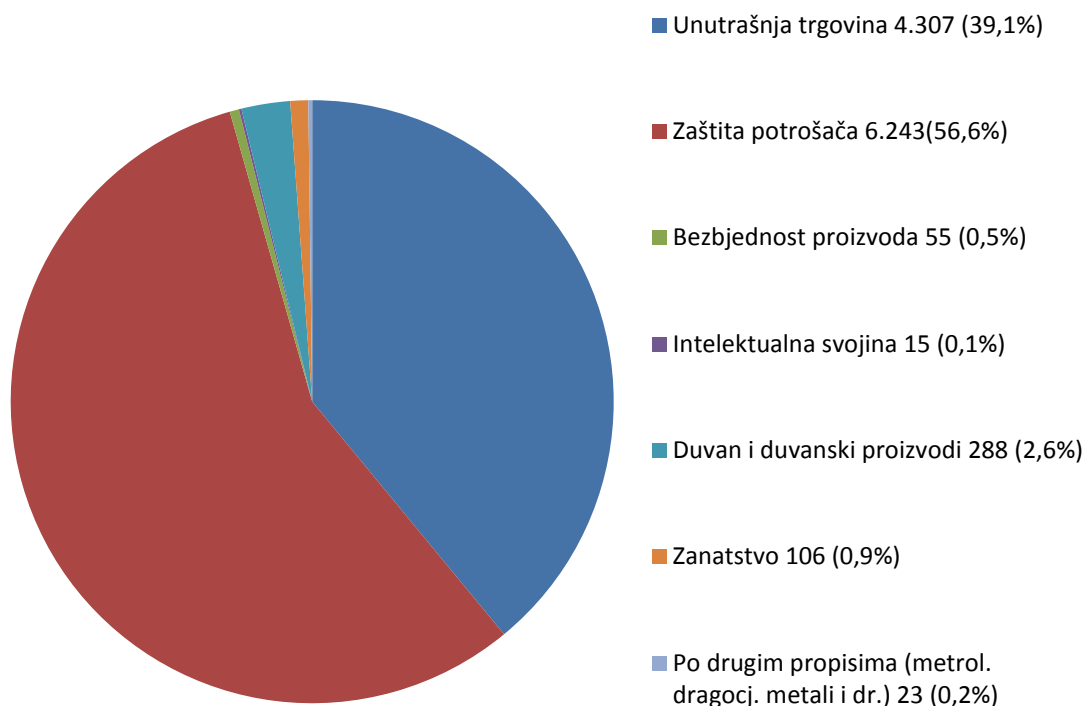

Redovnih inspekcijskih pregleda bilo je 6.642, po nalogu glavnog inspektora 3.044, po prijavama potrošača i drugih subjekata 565, a bilo je i 1.428 kombinovanih pregleda, u kojima je istovremeno vršen nadzor po više pomenutih osnova. Kontrolnih pregleda, u kojima inspektori prate postupanje subjekata nadzora po nalogima za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti, bilo je 8.031.

Utvrđene nepravilnosti

U izvještajnoj godini ukupan broj utvrđenih nepravilnosti je 11.037, a odnose se na povredu propisa: o unutrašnjoj trgovini (4.307), o pravima potrošača (6.243), o opštoj bezbjednosti proizvoda (55), o zaštiti prava intelektualne svojine (15), o duvanu i duvanskim proizvodima (288), o zanatstvu (106), o inspekcijskom nadzoru (9, od čega 2 zbog onemogućavanja vršenja inspekcijskog nadzora i 7 zbog nepostupanja po naredbi inspektora da obavijesti o izvršenim mjerama) i drugih propisa (14).

Nepravilnosti po oblastima nadzora

Preduzete mjere

U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti (11.037), inspektori su mjerom ukazivanja ili rješenjem subjektima nadzora nalagali otklanjanje nepravilnosti u određenom roku. U 3.472 ukazivanja obuhvaćeno je 3.896 nepravilnosti, a ukupan broj rješenja, uključujući i rješenja donesena u slučaju nepostupanja po ukazivanju je 6.656, kojima je naloženo ukupno 7.141 mjera i radnja.

Ukupan broj donesenih rješenja po mjerama i radnjama

Ukupno rješenja	6.656
Mjere i radnje obuhvaćene rješenjima	7.141
- Otklanjanje nepravilnosti	4.991
- Privremena – trajna zabrana prometa robe	1.910
- Dostavljanje dokumentacije na uvid	61

- Privremeno oduzimanje robe/predmeta	153
- Privremeno oduz. protiv-pravne imov. koristi	4
- Privremena zabrana djelatnosti	19
od čega zatvaranjem objekta	3

Ukupna vrijednost robe čiji je promet privremeno ili trajno zabranjen (1.910 slučajeva) je 3.960.600,29€, od čega se na privremenu zabranu prometa odnosi 1.877 slučajeva u vrijednosti od 3.943.738,87€. Razlozi za ovu mjeru bili su uglavnom nepropisno deklarisanje robe i nedostatak pratećih isprava za robu (1.563 slučajeva u vrijednosti od 1.341.962,84 €), neevidentiranje ili nepropisno evidentiranje robe u poslovnoj dokumentaciji (33 slučaja u vrijednosti od 8.944,44 €), opasni neprehrambeni proizvodi na tržištu tj. proizvodi koji ne ispunjavaju propisane zahtjeve bezbjednosti (53 slučaja u vrijednosti od 222.722,62 €) i stavljanje u promet duvanskih proizvoda koji na pakovanju nemaju propisana slikovna upozorenja, cijene, sniženja i dr. (228 slučajeva u vrijednosti od 2.370.108,97 €).

Razlozi za trajnu zabranu prometa (33 slučaja u vrijednosti od 16.861,42 €) bili su: prisustvo na tržištu opasnih proizvoda sa ozbiljnim rizikom (24 slučaja u vrijednosti 15.706,75 €) i istekli rok upotrebe (9 slučajeva u vrijednosti 1.154,67 €).

U 1.654 slučaja nakon otklanjanja nepravilnosti, a po nalogu inspektora, stavljena je u promet privremeno oduzeta roba u ukupnoj vrijednosti od 3.694.899,91€. Najčešće se radilo o robi kod koje su otklonjeni utvrđeni propusti u deklarisanju i pratećim ispravama (1.427 slučajeva u vrijednosti od 1.167.269,43€), o robi koja je naknadno evidentirana u poslovnoj dokumentaciji (22 slučaja u vrijednosti od 5.704,06€), kao i o opasnim proizvodima usaglašenim sa propisanim zahtjevima bezbjednosti (40 slučajeva u vrijednosti od 211.405,05€). U ostalih 165 slučajeva u vrijednosti robe od 2.310.521,37 € otklonjene su nepravilnosti kod duvanskih proizvoda u pogledu slikovnih upozorenja, kod isticanja cijena kao i označavanja sniženja roba.

U 153 slučaja privremeno je oduzeta roba u vrijednosti od 51.076,98 €, zbog stavljanja iste u promet bez dokaza o nabavci. Radilo se o raznim vrstama roba (cigarete, rezani duvan, mljevena i sirova kafa, DVD-ovi, CD-ovi, alkoholna pića, mobilni telefoni, proizvodi od tekstila i vune, predmeti od srebra, upaljači, jakne i dr. odjevni predmeti, naočari za sunce, novčanici i torbice, bižuterija, slike, cvijeće i dr. roba).

U četiri slučaja je privremeno oduzeta protivpravno stečena imovinska korist u vrijednosti od 3.450,44 €, i to zbog utvrđenih nepravilnosti kod maloprodajnih cijena po osnovu Zakona o zaštiti potrošača.

Treba naglasiti da je rješenjima o otklanjanju nepravilnosti obuhvaćeno i 40 naloga za uplatu dnevnih pazara na žiro račun, u ukupnom iznosu od 85.327,52 €, i to za period od maja mjeseca kada počela primjena izmijenjenog podzakonskog akta koji uređuje pitanja evidencije u trgovini). Pored navedenog, Tržišna inspekcija je u kontroli poslovanja subjekata koji se bave prometom robe, utvrdila manjak robe u odnosu na nabavljenu količinu, i to po osnovu nefakturisane realizacije u veleprodaji i po osnovu neevidentiranja prometa preko poreske registar kase u maloprodaji, u ukupnoj vrijednosti od preko 320.000€, zbog čega je predmet upravnih mjera bio i nalog za zaduženja i razduženja roba

kroz poslovnu dokumentaciju, što za posljedicu ima nastanak poreske obaveze za kontrolisanog subjekta.

Mjera privremene zabrane obavljanja djelatnosti preduzeta je u 19 slučajeva, a odnosila se na zabranu obavljanja trgovine bez prethodno podnesene prijave trgovine. U tri slučaja ova mjera je izvršeno pečaćenje objekta.

Izvršenje rješenja

Od ukupno 6.656 donesenih rješenja u izvještajnom periodu, izvršeno je 6.587. Subjekti nadzora su dobrovoljno izvršili naložene mjere iz 6.384 rješenja, dok je 147 rješenje izvršeno administrativno, a u 56 slučajeva postupak je obustavljen (subjekti nadzora sezonskog karaktera i nerezidenti). Na kraju godine ostalo je neizvršeno ukupno 69 rješenja, a radi se o rješenjima koja su donesena u decembru i ista će biti izvršena u narednoj godini. U 2013. godini izvršeno je i 6 rješenja koja su prenesena iz prethodne godine.

U izvještajnoj godini podnijeto je 17 žalbi na rješenja, od čega je po 12 žalbi odlučeno, a po 5 žalbi postupak je u toku.

Drugostepeni organ je u 5 slučajeva žalbu odbacio, u jednom slučaju odbio, u četiri slučaja rješenje je poništeno (dva djelimično a dva u cjelini), a u dva slučaja inspektor je po žalbi izmjenjenio rješenje.

Prekršajna odgovornost

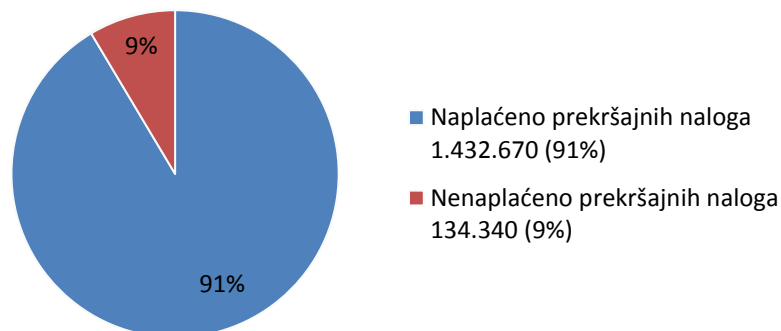
Za počinjene prekršaje, u izvještajnoj godini, inspektori su izdali 6.419 prekršajnih naloga na ukupan iznos od 1.567.010,00 €, od čega:

- 4.741 prekršajni nalog odgovornom licu u pravnom licu, na ukupan iznos od 1.053.980,00 €,
- 54 prekršajna naloga pravnom licu, na ukupan iznos od 34.830,00 €,
- 1.461 prekršajni nalog preduzetniku, na ukupan iznos od 447.630,00 €, i
- 163 prekršajnih naloga fizičkom licu, na ukupan iznos od 30.570,00 €.

Po prekršajnim nalogima u izvještajnom periodu naplaćeno je ukupno 1.432.670,00 € (91,5 %), a ostalo je nenaplaćeno 134.340,00 € (8,5 %). Za nenaplaćene prekršajne naloge koji su postali konačni i izvršni, tržišni inspektori su Centralnoj banci podnijeli naredbe o prinudnoj naplati.

Krajem godine, izdato je 86 prekršajnih naloga sa rokom naplate u januaru 2014. godine.

Nivo naplate novčanih kazni po prekršajnim nalogima

Pored izdatih prekršajnih naloga, inspektori su nadležnim područnim organima podnijeli i 159 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka (66 protiv pravnog lica, 45 protiv preduzetnika, 48 protiv fizičkog lica), kojima je obuhvaćeno 166 prekršaja.

Od strane područnih organa za prekršaje u izvještajnom periodu riješen je 101 zahtjev, uključujući i rješenja po zahtjevima iz predhodnog perioda. Izrečena je 91 novčana kazna, 3 opomene, u 4 slučaja donešeno je rješenje o odbacivanju, dok je u 3 slučaja postupak obustavljen.

U izvještajnom periodu podnesene su 3 krivične prijave, koje se odnose na neovlašćeno bavljenje trgovinom u dužem vremenskom periodu. U sva tri slučaja izrečena je mjera upozorenja - uslovna osuda, kojom je učinocu krivičnog djela utvrđena kazna zatvora (u dva slučaja u trajanju od 30 dana, a u jednom u trajanju od 45 dana), i ostvoreneno određeno da se iste neće izvršiti ako osuđeni u roku od jedne godine ne učini novo krivično djelo.

Broj izvršenih inspekcijskih pregleda	19.710
- redovni	6.642
- po inicijativi	565
- kontrolni	8.031
- po nalogu	3.044
- kombinovani pregledi	1.428
Broj utvrđenih nepravilnosti	11.037
Broj ukazivanja	3.782
Broj rješenja	6.656

Broj izdatih prekršajnih naloga	6.419
Ukupan iznos novčanih kazni u €	1.567.010,00
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	159
Broj krivičnih prijava	3

Spoljnotrgovinski promet

U skladu sa Odlukom o izdavanju certifikata o kvalitetu za robu prilikom uvoza i izvoza, rješavano je po zahtjevima izvoznika za izdavanje certifikata o kvalitetu za određene vrste proizvoda u izvozu (za čije izdavanje nije određena nadležnost posebnog organa). Po primljenim zahtjevima, na osnovu analize uzorka robe izvršene od strane laboratorije, tržišni inspektor je u postupku nadzora po svim zahtjevima izdao ukupno 67 certifikata. Radi se o izvoznim pošiljkama vina „Plantaža“ u zemlje EU i Kinu. Jedan od izdatih certifikata je po zahtjevu Ministarstva poljoprivrede za Udruženje vinara iz Podgorice, koje je navedeno vino izlagalo na sajmu u Njemačkoj. Količina kontrolisane robe iznosila je 370.323 litara, a vrijednost 1.269.618,65 €.

Finansijski aspekt preduzetih mjera

Aktivnostima Tržišne inspekcije u izvještajnoj godini ostvarena su finansijska sredstva u ukupnom iznosu od **1.608.312,44 €** i to:

Novčane kazne po prekršajnim nalozima	1.567.010,00 €
Novčane kazne izrečene u prekršajnom postupku	33.680,00 €
Oduzeta protivpravno stečena imovinska dobit	3.450,44 €
Takse i naknade u spoljnotrgovinskom nadzoru	4.172,00 €

Analiza nadzora po oblastima

Tržišna inspekcija je u izvještajnoj godini bila posebno posvećena kontroli legalnosti transakcija na tržištu roba i zanatskih i drugih usluga u cilju suzbijanja sive ekonomije, kao i zaštiti prava potrošača, bezbjednosti proizvoda i zaštiti prava intelektualne svojine. Ova inspekcija je bila dio zajedničkog tima u pojačanom nadzoru u turističkoj sezoni. (Više o pojačanom nadzoru u turističkoj sezoni u posebnom dijelu ovog izvještaja).

Trgovina

U 9.210 inspekcijskih pregleda u oblasti trgovine obuhvaćene su sve oblasti koje su bitne za postizanje legalnosti unutrašnjeg tržišta i fer konkurencije, kao što su: obaveze u pogledu podnošenja prijave trgovine nadležnim organima, minimalno-tehnički uslovi, registracija djelatnosti u skladu sa Zakonom o privrednim društvima, vođenje propisane evidencije o nabavci i prodaji robe. Posebna pažnja je posvećena provjeri porijekla robe u prometu, njenom evidentiranju, evidentiranju ostvarenog prometa i poštovanju obaveze u vezi sa formiranjem cijena proizvoda.

Nadzor u oblasti trgovine je intenziviran u pojedinim vrstama trgovine i za pojedine vrste roba u skladu sa Dinamičkim planom rada za izvještajni period. U tom smislu, vršen je pojačani nadzor nad prometom duvanskih proizvoda, građevinskog materijala, alatki i mašina za poljoprivredu, auto djelova, predmeta od dragocjenih metala, proizvoda drvoprerade, namještaja, udžbenika i školskog pribora, lijekova i druge robe u apotekama, promet odjeće i obuće, kao i špedicija i dr. Takođe, vršene su i kontrole roba kojima se povređuju prava intelektualne svojine, kao i kontrole prometa roba u vezi sa propisima o opštoj bezbjednosti proizvoda, tehničkih propisa i dr.

Organizovan je i pojačan nadzor u vezi sa primjenom Pravilnika o evidenciji nabavke i prodaje robe i pružanju trgovinskih usluga, kod trgovaca na veliko, na malo i kod subjekata koji se bave uslugama u oblasti trgovine, kao i poštovanje obaveze uplate dnevnog pazara na žiro račun što je utvrđeno izmjenama i dopunama ovog pravilnika koje su u primjeni od maja mjeseca.

Takođe, vršen je i nadzor kod trgovaca koji obavljaju promet robe preko štandova i tezgi na pijacama i drugim otvorenim i zatvorenim prostorima, uključujući i privremene objekte u zoni Morskog dobra, sa aspekta prijave trgovine, porijekla robe, vođenja evidencije o nabavci i prodaji robe, a u cilju suzbijanja sive ekonomije.

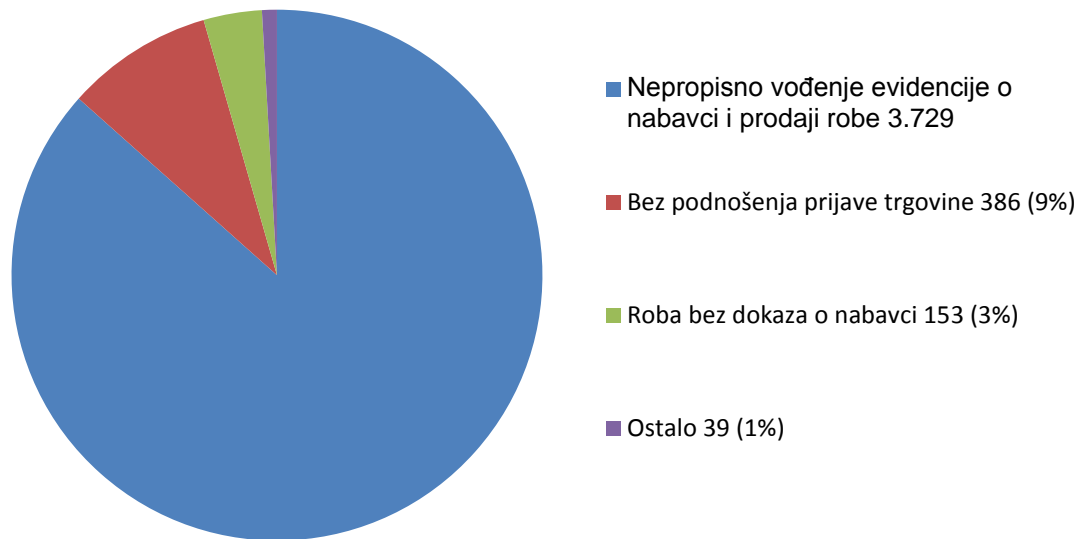
U skladu sa Zakonom o kontroli prometa predmeta od dragocjenih metala, vršen je nadzor na tržištu i utvrđen neznatan broj nepravilnosti, koje su se uglavnom odnose na označavanje i nepropisno deklarisanje proizvoda, te nevođenje propisane evidencije o nabavci i prodaji robe.

Praćene su i pojave na tržištu koje nijesu u skladu sa odredbama Zakona o unutrašnjoj trgovini, a odnose se na radnje trgovaca kojima se, protivno dobrim poslovnim običajima, nanosi ili može nanijeti šteta drugom trgovcu ili kupcu (nelojalna konkurencija).

Organizovane su i kontrole po prijavama privrednih i drugih subjekata, koje su se odnosile na rad bez prijave trgovine, sumnju u porijeklo robe i dr.

U oblasti trgovine, utvrđeno je ukupno 4.307 nepravilnosti, od čega se na obavljanje trgovine bez podnošenja prijave trgovine odnosi 386, na nepropisno vođenje evidencije o nabavci i prodaji robe 3.729, stavljanje u promet robe bez dokaza o nabavci 153, dok su se 39 nepravilnosti odnosile na ostale oblasti trgovine.

Vrste nepravilnosti u unutrašnjoj trgovini

U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti u oblasti unutrašnje trgovine izrečeno je 1.570 ukazivanja i doneseno 2.654 rješenja.

Za prekršaje u oblasti trgovine izdato je 2.470 prekršajnih naloga u vrijednosti od 662.530 €, a podneseno je i 113 zahtjeva za pokretanje prekršajnih postupka.

Svrha nadzora je da se obezbijedi uređeno unutrašnje tržište, ostvari zaštita od nelojalne konkurencije u trgovini, kao i suzbije siva ekonomija na tržištu roba i trgovinskih usluga.

Nadzor nad prometom duvanskih proizvoda vršen je kontinuirano i to sa aspekta primjene zakona koji uređuju trgovinu, duvan, ograničavanje upotrebe duvanskih proizvoda i zaštitu potrošača, a predmet kontrole bili su maloprodajni objekti, veleprodajna skladišta, kao i druga prodajna mjesta (štandovi/tezge), pijačni i van pijačni prostori.

Nepravilnosti u prometu duvanskih proizvoda odnosile su se na: promet duvanskih proizvoda bez dokaza o nabavci, vršenje prometa duvana bez izdatog odobrenja od strane nadležnog organa, stavljanje u promet neobrađenog duvana, neisticanja zabrane prodaje licima mlađim od 18 godina, stavljanje u promet duvanskih proizvoda koji na pakovanju nemaju podatke o količini katrana, nikotina i ugljenmonoksida, te propisanog upozorenja o štetnosti pušenja, stavljanje u promet duvanskih proizvoda koji na pakovanju nemaju propisana slikovna upozorenja, i dr. Oduzeti su duvanski proizvodi i to u 41 slučaju cigarete (3.152 paklica u vrijednosti od 4.325,40 €) i u 6 slučajeva rezani duvan (207,65 kg u vrijednosti od 1.883,20 €).

Zanatstvo i ostale usluge

U oblasti zanatstva u izvještajnoj godini kontrolisani su: frizeri, obučari, automehaničari, krojači, perači prevoznih sredstava, vulkanizeri, kao i pružaoci drugih ličnih (fotokopirnice, saloni ljepote i dr.) i javnih usluga (usluge snabdijevanja vodom i dr.).

Izvršeno je ukupno 751 kontrola i utvrđeno 106 nepravilnosti koje su se odnosile na: obavljanje zanatstva bez ispunjenih uslova (2), obavljanje zanatstva bez podnošenja prijave nadležnom organu lokalne uprave (102) i ostale nepravilnosti u oblasti zanatstva (2).

Pored navedenih nepravilnosti, kod zanatstva su utvrđene i nepravilnosti koje se odnose na povrede prava potrošača kao što su: neisticanje cijena, neizdavanje računa korisnicima usluga, neisticanje obavještenja o mjestu i načinu podnošenja prigovora i dr. (više u dijelu koji se odnosi na Zaštitu potrošača).

Sa aspekta primjene Zakona o zanatstvu, u izvršenim inspekcijskim kontrolama za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti preduzete su sljedeće mjere: ukazivanja u 32 slučaja, donešeno je 73 rješenja (69 o otklanjanju nepravilnosti i 4 o privremenoj zabrani djelatnosti). Izdat je 51 prekršajni nalog, kojima su izrečene novčane kazne u iznosu od 5.500,00 €. Podnešeno je 19 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Zaštita potrošača

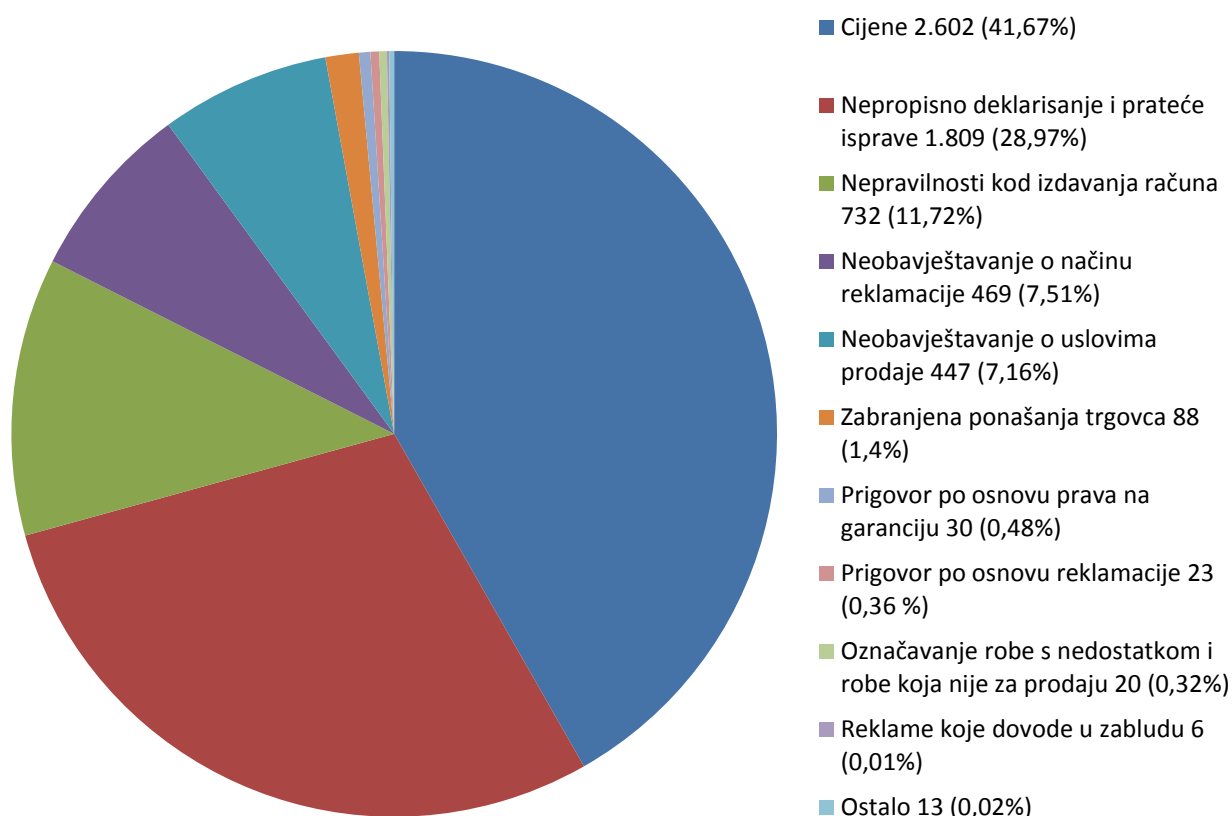
Područje zaštite potrošača i u izvještajnoj godini bilo je jedno od prioriteta u postupanju Tržišne inspekcije. Ova oblast je kontinuirano praćena, kako u pogledu ekonomskih prava, tako i u pogledu zaštite potrošača od opasnih proizvoda na tržištu (više u dijelu o Bezbjednosti proizvoda). Osnov za nadzor na ovom području, pored planiranih, bile su i žalbe potrošača po kojima se postupalo bez odlaganja.

Nadzor je vršen u pogledu poštovanja obaveza od strane trgovaca i davalaca usluga, propisanih Zakonom o zaštiti potrošača u okviru nadležnosti Tržišne inspekcije.

Ukupan broj izvršenih inspekcijskih pregleda u ovoj oblasti je 9.726, od čega su 8.375 po službenoj dužnosti, 1.054 po nalogima preko 300 po prijavama/žalbama potrošača (više u dijelu o postupanju po inicijativama).

U ovim kontrolama utvrđeno je ukupno 6.243 nepravilnosti, koje se odnose se na: cijene (2.606), nepropisano deklarisanje, označavanje i neposjedovanje isprava koje prate proizvod u prometu (1.809), neizdavanje računa ili izdavanje računa koji nijesu propisane sadržine (732), neobavješćavanje potrošača o mjestu i načinu podnošenja reklamacije (469), neobavješćavanje potrošača o uslovima prodaje (447), zabranjena ponašanja trgovca (88), prigovor po osnovu prava na garanciju (30), prigovor po osnovu reklamacije proizvoda/cijena (23), označavanje robe sa nedostatkom i robe koja nije za prodaju (20), na oglašavanje - reklame koje dovode u zabludu (6) i ostalo 13.

Vrste nepravilnosti u zaštiti potrošača

Za utvrđene nepravilnosti u oblasti zaštite potrošača, kojih je bilo ukupno 6.243, inspektori su u 1.683 slučaja (za 1.853 nepravilnosti) izrekli mjeru ukazivanja i donijeli 4.384 rješenja. Za počinjene prekršaje izdato je 4.174 prekršajnih naloga u iznosu od 1.037.340,00 €, dok je zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka bilo 8.

Bezbednost proizvoda (Tržišni nadzor)

U izvještajnom periodu Tržišna inspekcija je vršila nadzor proizvoda na tržištu, tj. kontrolu neprehrambenih proizvoda na tržištu sa aspekta ocjenjivanja njihove bezbednosti i usaglašenosti sa propisanim zahtjevima, i preduzimala mjere kako bi na tržištu bili plasirani isključivo bezbedni proizvodi. Treba naglasiti da se radi o posebnom obliku nadzora kome se ova inspekcija posebno posvetila u poslednjih nekoliko godina, a u funkciji je zaštite potrošača od opasnih proizvoda na tržištu i zaštite od nelojalne konkurencije na tržištu roba, i to uz slobodan protok robe.

U izvještajnom periodu provjera bezbednosti i usaglašenosti proizvoda na tržištu vršena je u proaktivnom i reaktivnom nadzoru, u skladu sa odredbama Zakona o opštoj bezbednosti proizvoda, Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti, Zakona o tržišnoj inspekciji, kao i važećim standardima za kontrolisane grupe proizvoda.

Inspekcijски pregledi su sprovedeni putem administrativne provjere prateće dokumentacije i vizuelnom kontrolom proizvoda uz procjenu rizika.

U skladu sa godišnjim Programom nadzora na tržištu, ova inspekcija je kontrolisala sledeće proizvode: nosiljke za bebe, dječja prevozna sredstva sa točkovima (dječja kolica), dječje biciklo, hranilice, namještaj za sjedenje i stolovi za kampovanje, upotrebu u domaćinstvu i javnu upotrebu (baštenski namještaj), plutajuća pomagala za učenje plivanja (pomoćna oprema za plivanje, mišići za plivanje, šlauf), naočari i filteri opšte upotrebe za zaštitu od sunca i filteri za direktno posmatranje sunca, kosilice za travu i svjetleći lanci.

U produženom nadzoru proizvoda iz prethodnog godišnjeg programu za tržišni nadzor kontrolisane su 2 grupe proizvoda (merdevine i dječje visoke stolice), a u pojačanom nadzoru vršena je kontrola onih vrsta proizvoda kojima pripadaju opasni proizvodi koje je ova inspekcija pronašla na tržištu Crne Gore u predhodnom periodu.

U reaktivnom nadzoru koji je vršen po obavještenjima iz RAPEX izvještaja praćena su 84 proizvoda, a po informacijama iz drugih izvora (baze podataka Srbije) praćena su dva proizvoda.

U ovoj oblasti u izvještajnom periodu izvršeno je ukupno 1.522 inspekcijiska pregleda, od čega je po programu izvršeno 179 pregleda i to: 125 u redovnom, 2 u produženom i 52 inspekcijiska pregleda u pojačanom nadzoru. U reaktivnom nadzoru je izvršeno 1.343 inspekcijiska pregleda, od čega 1.333 po RAPEX obavještenjima i 10 inspekcijiskih pregleda po informacijama iz drugih izvora.

U 55 slučajeva utvrđene su nepravilnosti, od čega se 53 odnosilo na plasiranje opasnih-nebezbednih proizvoda, u jednom slučaju od strane privrednog subjekta nije izvršena procjena rizika u zavisnosti od karakteristika proizvoda i nije preduzeta mjera u skladu sa zakonom, dok se u jednom slučaju radilo o neprosleđivanju informacija o rizicima, nečuvanju, neobezbjeđivanju i nedostavljanju dokumentacije za utvrđivanje porijekla robe.

Na tržištu Crne Gore Tržišna inspekcija je pronašla 134 vrste opasnih proizvoda u količini od 17.134 komada, od čega su 15 vrsta opasni proizvodi sa ozbiljnim rizikom u količini od 2.006 komada (dječja bicikla, dječja visoka stolica, naočari i filteri opšte upotrebe za zaštitu od sunca i filteri za direktno posmatranje sunca) dok 119 vrsta opasnih proizvoda koji ne predstavljaju ozbiljan rizik u količini od 15.128 komada i to: nosiljke za bebe, plutajuća pomagala za učenje plivanja, dječja prevozna sredstva sa točkovima – dječja kolica, namještaj za sjedenje i stolovi za kampovanje, upotrebu u domaćinstvu i javnu upotrebu, dječje biciklo, naočari i filteri opšte upotrebe za zaštitu od sunca i filteri za direktno posmatranje sunca, svjetleći lanci i merdevine.

Tabelarni prikaz opasnih proizvoda po vrstama

Naziv proizvoda	Vrsta proizvoda	Uvezeno (kom)	Na tržištu (kom)	Prodato (kom)	Ozbiljan rizik Vrsta/ kom	Opasni proiz. bez ozbilj rizik Vrsta/ kom	Izvršeno usklađiv.
Nosiljke za bebe	4	55	17	38	/	4/55	55
Plutajuća pomagala za učenje plivanja	11	10.191	5.109	5.082	/	11/10.191	10.191
Dječja prevozna sredstva sa točkovima-dječja kolica	46	522	341	181	/	46/522	522
Namještaj za sjedenje i stolovi za kampovanje, upotrebu u domaćinstvu i javnu upotrebu	28	2.490	1.425	1.065	/	28/2.490	2.490
Dječje biciklo	13	258	153	105	5/101	8/157	157
Naočari i filteri opšte upotrebe za zaštitu od sunca i filteri za direktno posmatranje sunca	25	2.950	1.361	1.589	9/1.903	16/1.047	1.047
Kosilice za travu	/	/	/	/	/	/	/
Svijetleći lanci	4	602	505	97	/	4/602	602
Dječja visoka stolica	1	2	2	/	1/2	/	/
Merdevine	2	64	64	/	/	2/64	64
Ukupno:	134	17.134	8.977	8.157	15/2.006	119/15.128	15.128

Privrednim subjektima je naloženo povlačenje robe iz prometa i trajno je zabranjen promet opasnih proizvoda sa ozbiljnim rizikom, dok je promet proizvoda koji ne predstavljaju ozbiljan rizik privremeno zabranjen do usklađivanja sa zahtjevima bezbjednosti, a u 10 slučajeva naložena je mjera opoziva proizvoda od krajnjih potrošača. O sprovođenju korektivnih mjera i mjera opoziva proizvođači - distributeri su obavijestili inspekciju.

Pored preduzimanja propisanih upravnih mjera i radnji, u svim slučajevima u kojima su nađeni opasni proizvodi inspektori su blagovremeno u propisanoj proceduri i na propisanom obrascu obaviještavali Kontaktnu tačku, tj. kontakt osobu, radi sprovođenja dalje procedure.

Kontrolisani subjekti su pokazali potreban nivo saradnje u izvršavanju mjera koje su inspektori nalagali u cilju povlačenja opasnih proizvoda sa tržišta, kao i od potrošača.

Na osnovu Memoranduma o saradnji iz 2009.godine, zaključenog između Tržišne inspekcije i Uprave carina, radna grupa koju čine predstavnici ova dva organa, uz ekspertsku podršku projekta „Tržišni nadzor i zaštita potrošača“ pripremila je predlog Kataloga saradnje, kako bi se na što lakši i efikasniji način realizovale zajedničke aktivnosti, a sve u cilju stvaranja bezbjednog tržišta.

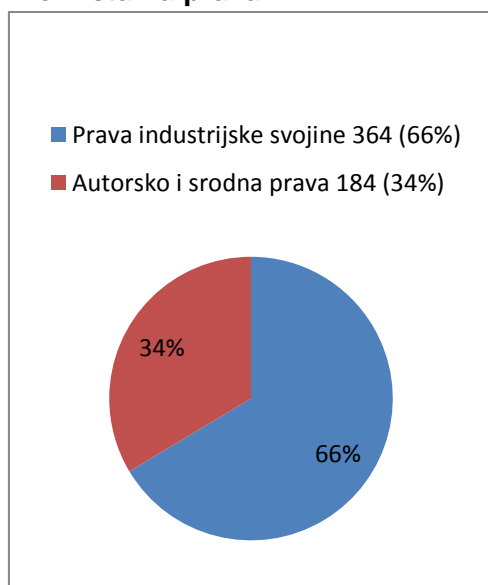
Tržišna inspekcija je redovno informisala javnost, o nađenim opasnim proizvodima, objavljivanjem istih na veb stranici Tržišne inspekcije, a pri karju izvještajne godine i preko internet adrese www.potrosac.me.

Intelektualna svojina

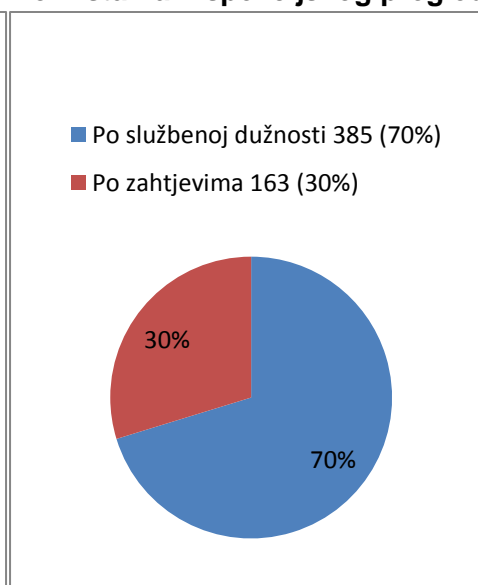
Inspeksijski nadzor nad primjenom zakona koji uređuju prava intelektualne svojine, sa ciljem da se spriječi njihovo neovlašćeno korišćenje i zloupotreba, Tržišna inspekcija je vršila po službenoj dužnosti i po zahtjevima nosilaca prava intelektualne svojine.

Na ovom području izvršeno je ukupno 548 inspeksijskih pregleda, od čega 364 u oblasti prava industrijske svojine i 184 u oblasti autorskog i srodnih prava. Po službenoj dužnosti izvršeno je 385 inspeksijskih pregleda, a po zahtjevima 163.

Po vrstama prava

Po vrstama inspeksijskog pregleda

U **oblasti industrijske svojine** bilo je ukupno 26 zahtjeva (7 opštih i 19 pojedinačnih) za zaštitu prava. Opšti zahtjevi su se odnosili na zaštitu žiga-robne marke i to: „Adidas AG“, „Colmar“, „Reebok“, „Guccio Gucci“, „Bacardi & Company Limited“, „Head and shoulders“ i „Gillete“, a pojedinačni na nelegalno korišćenje softvera za servisiranje vozila, marki: Wia, Asra, Epc, Das i Xentriy (8 zahtjeva), na zaštitu znaka „Mercedes benz“ (5 zahtjeva), na neovlašćenu upotrebu znaka „Opel“ (4 zahtjeva) i na zaštitu znaka „Goraton film“ (1 zahtjev). Jedan zahtjev je proslijeđen na nadležnost Zdravstveno – sanitarnoj inspekciji.

Od ukupno 364 inspeksijska pregleda u oblasti prava industrijske svojine izvršeno je 163 pregleda po zahtjevima (154 opšti i 9 pojedinačni) i 201 po službenoj dužnosti. U izvršenim inspeksijskim pregledima utvrđeno je 10 nepravilnosti koje su se odnosile na povredu žiga, za čije otklanjanje je izrečeno 8 mjera ukazivanja i donešeno 2 rješenja. Privremeno je oduzeta roba u vrijednosti od 1.990 € (205 komada papuča, 17 ženskih majci i 8 marama), o čemu su obaviješteni nosioci prava.

U 184 inspeksijskih pregleda, na području **autorskog i srodnih prava**, utvrđeno je pet nepravilnosti i to tri u oblasti prometa optičkih diskova (CD, DVD) i dvije nepravilnosti u oblasti korišćenja računarskih programa. U cilju otklanjanja ovih nepravilnosti izrečeno je dva ukazivanja i tri rješenja, kojim je privremeno oduzeta roba (647 komada CD, DVD), od čega u dva slučaja od NN lica. Jedna kontrola je vršena sa predstavnicima Uprave policije, u kom predmetu je od njihove strane podnijeta krivična prijava.

Postupanje po inicijativama-prijavama

U navedenom periodu Tržišna inspekcija je primila ukupno 599 inicijativa (prijava, žalbi, zahtjeva) od čega je 358 žalbi potrošača, 15 prijava koje su podnijeli privredni subjekti, 38 prijava organa/institucija, a ostalih je bilo 188. Po inicijativama je izvršeno 565 inspeksijskih pregleda, međutim, dio kontrola po inicijativama izvršen je i u redovnom nadzoru u okviru kombinovanih inspeksijskih pregleda, pa je ukupan broj kontrola posvećen inicijativama znatno veći.

U primljenim žalbama potrošača prijavljeno je 358 nepravilnosti, od čega je bilo 157 reklamacija (88 zbog nedostatka na robi, 52 zbog nedostatka kod cijene, 17 zbog nedostatka kod usluge), dok je prigovora za ostvarivanje prava iz garancije bilo 23 i ostalih 178.

Ostale prijavljene nepravilnosti, kojih je bilo 241 odnosile su se na: nelegalan rad (88), neizdavanje računa o kupovini proizvoda (30), neisticanje cijena i obmanjujuće oglašavanje (4), nedeklarisana roba (2) i ostalo (117).

Od ukupno 599 primljenih inicijativa, 45 je proslijeđeno drugom nadležnom organu na postupanje, dok je po ostalih 554 postupala ova inspekcija, od kojih je 265 inicijativa prihvaćeno i riješeno na sljedeći način: zamjena robe za novu je izvršena u 17 slučajeva, otklanjanje nedostatka na robi u 14 slučajeva, povraćaj novca u 35, smanjenje cijene u 2 slučaja, a u 197 slučajeva inicijative su riješene na drugi način (omogućena potrošaču kupovina proizvoda u tačnoj mjeri i količini, omogućena kupovina proizvoda po objavljenim uslovima prodaje, obezbijeđeni potrošaču tačni podaci o proizvodu itd.). U 47 slučajeva inspektori su dali mišljenja u vezi sa prijavljenim problemima, a kao neosnovane odbili su 218 prijava potrošača, dok je u 24 slučaja potrošač je odustao od podnešene prijave.

Za utvrđene nepravilnosti (265) po podnijetim inicijativama, u 188 slučajeva rješenjem je naloženo otklanjanje nepravilnosti, dok je u 77 slučajeva izrečena mjera ukazivanja po kojima su subjekti nadzora postupili.

Ostale aktivnosti Tržišne inspekcije odnose se na:

- **Registar prijava trgovine** koji je vođen u okviru Informativnog sistema TRIS, a na osnovu primljenih prijava o početku obavljanja trgovine i prijava o promjeni podataka, i to za trgovinu za koju posebnim zakonom nije propisana drugačija procedura za početak obavljanja djelatnosti, u skladu sa Zakonom o unutrašnjoj trgovini i Pravilnikom o sadržini prijave trgovine i registra za vođenje evidencije trgovaca. Prijave su se primale i evidentirale u svim kancelarijama Tržišne inspekcije u Crnoj Gori od strane inspektora po utvrđenom rasporedu, a u kancelariji u Podgorici za to je bio zadužen dežurni inspektor, a Registar se vodi u TRIS aplikaciji. Tokom izvještajne godine primljeno je ukupno 1.902 prijave trgovine i 820 prijava o promjeni podataka koje se odnose na objavu trgovine. Na kraju 2013. godine, broj aktivnih prijava trgovine u registru prijava je 14.251, s tim što su pod nadzorom Tržišne inspekcije, pored ovih, i drugi trgovci, kao i zanatlije te drugi subjekti u skladu sa propisanim nadležnostima.
- **Sistem za brzu razmjenu informacija o opasnim proizvodima (Nacionalni RAPEX sistem)** u kome je Tržišna inspekcija kontakt tačka (u skladu sa Uredbom o načinu razmjene informacija o proizvodima koji predstavljaju rizik). Stalne aktivnosti kontakt tačke su praćenje izvještaja o opasnim proizvodima koji se nedjeljno objavljuju u bazi podataka evropskog RAPEX sistema i organizovanje provjere eventualnog prisustva istih na tržištu, te razmjena informacija o tome sa Upravom carina i drugim nadležnim inspekcijama. O radu ovog sistema podnosi se godišnji izvještaj Vladi Crne Gore.
- **Centralni informacioni sistem za praćenje žalbi potrošača**, koji objedinjava upravljanje žalbama potrošača, uspostavljen je u izvještajnoj godini, a Tržišna inspekcija je, takođe, kontakt tačka. Dva navedena sistema dio su Centralnog informacionog sistema za zaštitu potrošača koji ima za cilj da omogući građanima da na što lakši i efikasniji način zaštite svoja potrošačka prava i informišu se o opasnim proizvodima nađenim na tržištu Crne Gore. Polovinom izvještajne godine, otpočela je sa radom **regionalna mreža za razmjenu informacija o opasnim proizvodima** koju čine predstavnici Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Srbije, Makedonije, Kosova i Albanije. Tržišna inspekcija je kontakt tačka za Crnu Goru. U ovom periodu vršena je razmjena informacija o opasnim proizvodima pronađenim na tržištima zemalja, kao i razmjena kontrolnih (ček) listi za proizvode.
- Tržišna inspekcija koordinira **Komisijom za praćenje realizacije Nacionalnog programa zaštite potrošača** i administrativno-tehnička podrška je **Koordinacionom tijelu za tržišni nadzor**.
- Ova inspekcija je prvih sedam mjeseci izvještajne godine bila korisnik Projekta IPA 2010 „Tržišni nadzor i zaštita potrošača“, u okviru koga su sprovedene intenzivne obuke inspektora sa ciljem prihvatanja najbolje prakse EU, kao i priprema novih nacionalnih propisa iz oblasti zaštite potrošača i tržišnog nadzora u skladu sa EU

pravom, u čemu je Tržišna inspekcija bila aktivni učesnik. (Više o obukama inspektora i saradnji inspekcije u posebnom dijelu ovog izvještaja).

Tržišna inspekcija u svom radu koristi Informacioni sistem (**TRIS aplikacija**).

Odsjek za inspekciju za elektronske komunikacije, poštansku djelatnost i usluge informacionog društva

Inspekcija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost

U ovoj inspekciji sistematizovana su mjesta za dva inspektora, od kojih je popunjeno jedno mjesto, i to glavni inspektor (dipl. elektroinženjer), koji sprovodi nadzor na cijeloj teritoriji Crne Gore.

Zakonodavni okvir i nadležnosti

Zakoni nad čijom primjenom inspekcijski nadzor sprovodi ova inspekcija su: Zakon o elektronskim komunikacijama, Zakon o poštanskim uslugama, Zakon o zaštiti potrošača, Zakon o opštoj bezbjednosti proizvoda, Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti, dok su podzakonski akti u njenoj nadležnosti Pravilnik o radio i telekomunikacionoj terminalnoj opremi i Pravilnik o elektromagnetnoj kompatibilnosti.

Inspekcijski nadzor

- elektronske komunikacije

Inspekcijski nadzor u ovoj oblasti vršen je u cilju onemogućavanja rada operatora elektronskih komunikacija koji nemaju propisano odobrenje/licencu za rad (npr. pružanje VoIP usluga bez propisanog odobrenje-licence), a po prijavama mobilnih operatora Teleneor-a i Crnogorskog Telekomu. U ovom nadzoru ostvarena je saradnja sa Upravom policije i podnosiocima inicijativa.

- elektronska komunikaciona mreža, infrastruktura i povezana oprema

krajem izvještajnog perioda ova inspekcija je u skladu sa novim ovlašćenjima a postupajući po inicijativi za nadzor, po prvi put izvršila inspekcijski pregled u pogledu izgradnje i korišćenja elektronske komunikacione mreže, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme.

- poštanske usluge

Izvršene su dvije inspekcijske kontrole lica koja se bave pružanjem poštanskih i kurirskih usluga, u pogledu provjere posjedovanja obavezne licene za rad, a po inicijativi Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost odnosno prijave od drugog operatora poštanskih usluga. U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, ova inspekcija je, pored upravnih mjere za njihovo otklanjanje, izdala i dva prekršajna naloga u ukupnom iznosu novčanih kazni od 400 €.

- bezbjednost proizvoda

Ovu godinu su obilježile početne aktivnosti ove inspekcije u nadzoru na tržištu *Radio i telekomunikacione terminalne opreme (RTT)*, gdje pored različitih aparata iz oblasti

telekomunikacija spadaju i igračke koje koriste RF spektar (igračke sa daljinskim upravljanjem). Nadzor je bio preventivnog karaktera i u skladu sa evropskim pravilima provjere ispunjenosti propisanih zahtjeva bezbjednosti za proizvode.

Nadzor na tržištu navedenih proizvoda vršen je kod većeg broja privrednih subjekata, na osnovu čega je ova inspekcija dobila prve podatke o obimu prometa i vrsti RTT opreme koja se stavlja na tržište Crne Gore.

Pregled proizvoda je vršen u pogledu ispunjenosti administrativnih zahtjeva (izjava o usaglašenosti, upustvo za upotrebu, obavještenje i upozorenje o rizicima, označavanje propisanim oznakama i dr.), kao i ispunjenosti zahtjeva bezbjednosti.

U nadzoru RTT opreme, posebno fiksnih bežičnih telefona i mobilnih telefonskih aparata, nije utvrđeno neispunjavanje zahtjeva bezbjednosti, osim administrativnih nedostataka, dok je kod dječjih igračaka na daljinsko upravljanje primijećeno da ne sadrže prateću dokumentaciju, pa je ukazano na potrebu obezbjeđenja iste od strane proizvođača/zastupnika.

Treba naglasiti da je inspektor u nadzoru djelovao preventivno upoznavajući trgovce sa zakonskim obavezama u pogledu zahtjeva koje treba da ispunjavaju proizvodi na tržištu koji su u nadležnosti ove inspekcije.

Kontrolisani subjekti, iako su pokazali nepoznavanje propisa koji uređuju oblast bezbjednosti i usaglašenosti proizvoda, pokazali su potreban nivo saradnje u otklanjanju nedostataka.

Pored navedenog, u cilju **zaštite potrošača**, vršen je nadzor po žalbama-prigovorima koje su se odnosile na zahtjev za servisiranje, odnosno obavezu po osnovu garancije za proizvode koji pripadaju RTT opremi, kojom prilikom je potrošačima pružena pomoć u ostvarivanju prava.

Podaci iz nadzora:

Broj inspekcijskih pregleda	78
- oblast bezbjednosti RTT opreme na tržištu	73
- oblasti zaštite potrošača	3
- posjedovanje odobrenja/licence	2
Broj utvrđenih nepravilnosti	2

U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, inspektor je izricao mjeru ukazivanja.

Pored sprovođenja inspekcijskog nadzora, ova inspekcija, tj. glavni inspektor, kao član učestvovao je u svim aktivnostima Koordinacionog tijela za tržišni nadzor, kao i u obukama na području tržišnog nadzora.

Inspekcija za usluge informacionog društva

Poslove inspekcijskog nadzora u oblasti usluga informatičkog društva vrši glavni inspektor (dipl.inženjer mašinstva), koji sprovodi nadzor na cijeloj teritoriji Crne Gore.

Zakonodavni okvir i nadležnosti

Zakoni nad čijom primjenom nadzor sprovodi ova inspekcija su: Zakon o informacionoj bezbjednosti, Zakon o elektronskom dokumentu, Zakon o elektronskom potpisu, Zakon o elektronskoj trgovini, dok su podzakonski akti u njenoj nadležnosti: Uredba o mjerama informacione bezbjednosti, Pravilnik o mjerama i postupcima zaštite certifikata i podataka vezanih za potpisnike, Pravilnik o mjerama zaštite elektronskog potpisa i naprednog elektronskog potpisa i Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije i registra davaoca usluga certifikovanja.

Inspekcijski nadzor

Inspekcijski nadzor vršen je kod određenog broja privrednih subjekata koji se bave on-line trgovinom i kod velikih sistema (mobilni operateri, banke), gdje je kontrola sprovedena u pogledu ispunjavanja kriterijuma zaštite (podataka, informacionog sistema, fizičke zaštite) i upravljanje rizikom informacione bezbjednosti.

U izvještajnoj godini izvršeno je ukupno 26 inspekcijskih pregleda, i to:

- tri kod mobilnih operatera,
- četiri u bankarskom sektoru,
- jedan kod Ministarstva za informaciono društvo i telekomunikacije,
- dva kod Pošte CG,
- 14 kod subjekata koji pružaju usluge elektronske trgovine

Broj izvršenih inspekcijskih pregleda	26	Elektronska trgovina	Elektronski potpis	Mjere informacione bezbjednosti
- redovni	24	14	1	9
- kontrolni	2			2
Broj utvrđenih nepravilnosti	7			7
Broj ukazivanja	2			2

Utvrđene nepravilnosti u inspekcijskom nadzoru odnosile su se na:

- nepropisno istaknutu i označenu administrativnu zonu,
- nesprovedjenje mjera zaštite od vlage, hladnoće i toplote,
- neposjedovanje plana edukacije zaposlenih,

- neposjedovanje procedura za planirano djelovanje i postupanje u vanrednim situacijama,
- neposjedovanje procedura/pravilnika o upravljanju rizicima i
- neposjedovanje plana aktivnosti za upravljanje rizikom informacione bezbjednosti.

Za otklanjanje sedam utvrđenih nepravilnosti, kod dva subjekta nadzora, ova inspekcija je u dva slučaja izrekla mjeru ukazivanja.

U izvještajnom periodu, glavni inspektor je učestvovao u radu više radionica i seminara iz ovih oblasti.

Odsjek za metrološku inspekciju

U Metrološkoj inspekciji sistematizovana su radna mjesta za dva inspektora, od kojih je jedno popunjeno, i to glavni inspektor (dipl. ing. metalurgije), koji sprovodi nadzor na cijeloj teritoriji Crne Gore.

Zakonodavni okvir i nadležnosti

Zakoni nad čijom primjenom nadzor sprovodi ova inspekcija su: Zakon o metrologiji i Zakon o kontroli predmeta od dragocjenih metala, dok su podzakonski akti u njenoj nadležnosti: Uredba o zakonskim mjernim jedinicama, Uredba o zakonskim mjerilima za koja je obavezno ovjeravanje odnosn odobrenje tipa mjerila, Pravilnik o rokovima redovnog ovjeravanja zakonskih mjerila, Pravilnik o prethodno upakovanim proizvodima, Pravilnik o bocama kao mjernim posudama i Pravilnik o uslovima za proizvodnju predmeta od dragocjenih metala u pogledu opreme i radnih prostorija i načinu utvrđivanja ispunjenosti tih uslova.

U nadležnosti ove inspekcije je kontrola u oblasti mjerila i predmeta od dragocjenih metala.

Inspeksijski nadzor

Inspeksijski nadzor u izvještajnoj godini vršen je kod određenog broja privrednih subjekata koji se bave upotrebom, uvozom i prometom mjerila, kao i onih koji proizvode, uvoze i stavljaju u promet predmete od dragocjenih metala.

U sprovođenju nadzora ova inspekcija koristi opremu i logistiku Zavoda za metrologiju.

Kontrola mjerila

- ***koja se koriste u funkciji prometa roba i usluga i provjera prethodno upakovanih proizvoda i boca kao mjernih posuda***

Pojačani nadzor u ovoj oblasti vršen je za mjerila dužine: mjerne letve na benzinskim stanicama (ovjereno 52 komada, od čega 80% po nalogu inspekcije), mjerila zapremine - vodomjeri, mjerila mase trgovačke vage klase III i zlatarske klase II (ovjeren 41 komad – veći dio po nalogu inspekcije). Po prijavi ovlašćenih servisera o pojavi pregleda trgovačkih vaga od strane neovlašćenih lica, u trećem kvartalu izvještajne godine započeta je pojačana kontrola u ovom dijelu.

U toku izvještajne godine izvršeno je ovjeravanje 94 komada rezervoara za smještaj naftnih derivata na benzinskim stanicama (od čega 50% po nalogu inspekcije), kao i 10 osnovnih časovnika u TT centralama za mobilnu i fiksnu telefoniju.

Trenutno na teritoriji Crne Gore postoji registrovano 100 benzinskih stanica koje posjeduju 1.616 sprava za tečno gorivo i 148 sprava za tečni naftni gas-plin i sve posjeduju važeće državne žigove o ovjeravanju mjerila. Rok redovnog ovjeravanja za ovaj tip mjerila je jedna godina.

- ***koja se koriste u funkciji zaštite zdravlja ljudi i životinja i opšte bezbjednosti***

U izvještajnoj godini vršena je kontrola uvoznika manometara za kontrolu krvnog pritiska zajedno sa predstavnikom Zavoda za metrologiju. Otpočelo se sa kontrolom manometara koji se koriste u domovima zdravlja i nakon odobrenja tipa mjerila izvršice se ovjeravanje svih tehnički ispravnih mjerila. Po nalogu inspekcije ovjeravanje je 10 manometara za mjerenje krvnog pritiska.

- ***koja se koriste u funkciji zaštite imovine, životne sredine i prirodnih resursa, zaštita na radu i zaštite od nezgoda***

U ovu grupu spadaju mjerila zaštite od zračenja (Gajger Milerovi brojači), mjerila zvuka (fonometri), mjerila koncentracije (etilometri), mjerila temperature i dr. Metrološka inspekcija je u izvještajnoj godini vršila nadzor nad subjekatima koji Gajger Milerovim brojačima vrše kontrolu nivoa radioaktivnosti robe na graničnim prelazima, prije njenog ulaska na teritoriju Crne Gore. Po nalogu ove inspekcije ovjereno je 9 mjerila zaštite od zračenja, 3 fonometra i 6 mjerila nivoa radioaktivnosti. Rok redovnog ovjeravanja za ovaj tip mjerila je dvije godine. Takođe, izvršeno je ovjeravanje 58 etilometara (uglavnom vlasništvo Uprave policije).

- ***koja se koriste u funkciji zaštite saobraćaja***

U ovu grupu spadaju mjerila za kontrolu brzine vozila u pokretu (radari), taksimetri, manometri za mjerenje pritiska u pneumaticima i dr. Radari koje koristi Uprava policije, uključujući i mjerila koja se nalaze u vozilima-provide posjeduju važeće državne žigove o ovjeravanju mjerila. U toku izvještajne godine izvršeno je ovjeravanje ukupno 47 radara, kao i 1.606 taksimetara, kojih je u 2009.godini, tj. prije početka rada ove inspekcije, ovjereno samo 450. Takođe, ovjereno je 87 manometara za kontrolu nivoa pritisak u pneumaticima, od čega 80% po nalogu inspekcije.

Kontrola predmeta od dragocjenih metala

Tokom izvještajne godine registrovan je porast broja žigosanih predmeta od srebra (ukupno 116,06 kg), što je za 40% više nego 2012.godine, a kao posledica pojačane kontrole uvoznika predmeta od srebra, od strane metrološke inspekcije. S druge strane, žigosano je 12.43 kg predmeta od zlata, što predstavlja pad od 50% u odnosu na prethodnu godinu. Razlog za to, pored visokih cijena, jeste i promjena u pogledu uslova za dobijanje znaka proizvođača, zbog čega je jedan broj ranijih proizvođača izgubio mogućnosti da žigoše predmete od zlata. To s druge strane može usloviti stavljanje u promet ovih predmeta bez državnog žiga, pa istovremeno i potrebu pojačanog nadzora na tržištu ovih proizvoda.

Podaci iz nadzora

U izvještajnoj godini ova inspekcija je izvršila ukupno 299 inspekcijskih pregleda, u kojima je utvrđeno 147 nepravilnosti.

Za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti doneseno je 143 rješenja (nije bilo žalbi), a izrečeno je i 4 mjere ukazivanja.

Od ukupno 143 donesenih rješenja izvršeno je 128 (89,5%), a izvršeno je i 10 rješenja iz prethodnog perioda.

Na kraju izvještajnog perioda ostalo je neizvršeno 15 rješenja, od čega su tri donesena u poslednja dva mjeseca izvještajne godine.

Podneseno je 15 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, i to zbog:

- neizvršenja rješenja (12),
- stavljanja u upotrebu zakonskog mjerila koje ne posjeduje važeći državni žig o ovjeravanju merila (1),
- stavljanja u promet predmeta od dragocjenih metala koji ne posjeduju važeći državni žig o žigosanju predmeta (2).

Od ukupnog broja inspekcijskih pregleda u izvještajnoj godini, 68 je bilo u oblasti predmeta od dragocjenih metala, dok je za prekršaje iz ove djelatnosti podneseno pet zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka (dva zbog stavljanja u promet nežigosanih predmeta od dragocjenih metala i tri zbog neizvršenja rješenja).

Nadležni organi su po zahtjevima za pokretanje prekršajnog postupka iz izvještajne godine, u pet slučajeva izrekli novčane kazne u ukupnom iznosu od 5.850,00 €, u dva slučaja inspektor je odustao od zahtjeva jer su pravna lica sa manjim zakašnjenjem izvršili naložena rješenja, dok su u pet slučajeva donesene oslobađajuće odluke, od kojih je na četiri uložena žalba. Postupak po tri zahtjeva je u toku.

Takođe, po pet zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka iz 2012.godine, odlučeno je u izvještajnoj godini, i to u tri slučaja izrečene su novčane kazne u ukupnom iznosu 2.110,00, u jednom slučaju donesena je oslobađajuća presuda, a u jednom slučaju postupak je obustavljen jer inspektor je odustao od zahtjeva.

Broj izvršenih inspekcijskih pregleda	299
– redovni	145
– po inicijativi	54
– kontrolni	100
Broj utvrđenih nepravilnosti	147
Broj ukazivanja	4
Broj rješenja	143
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	15

Najveći broj inicijativa za sprovođenje inspekcijskog nadzora odnosio se na: tehničku ispravnost vodomjere (18), trgovačke vage (9), finoću i postojanje državnih žigova na predmetima od dragocjenih metala (7), mjerila istočene količine goriva na benzinskim stanicama (6), električna brojila (5), taksimetre (3), manometre za kontrolu krvnog pritiska (2), uređaje za kontrolu radioaktivnosti roba na graničnim prelazima (1), fonometre za mjerenje nivo buke (1), kamionske vage (1) i telefonske centrale za fiksnu telefoniju (1).

Pored sprovođenja inspekcijskog nadzora, glavni metrološki inspektor je, kao član, učestvovao u radu Koordinacionog tijela za tržišni nadzor, kao i u obukama na području tržišnog nadzora.

Odsjek za inspekciju rada

Broj sistematizovanih radnih mjesta za inspektore rada je 39 (25 za oblast radnih odnosa, 13 za oblast zaštite na radu i glavni inspektor rada), a zaposlenih je ukupno 34 inspektora, od čega 25 inspektora rada za oblast radnih odnosa (svi dipl. pravnici) i 9 inspektora rada za oblast zaštite na radu (dipl. ing. tehničke struke i zaštite na radu).

Zakonodavni okvir i nadležnosti

Zakoni nad čijom primjenom nadzor sprovodi Inspekcija rada su: Zakon o radu, Zakon o zapošljavanju i radu stranaca, Zakon o štrajku, Zakon o reprezentativnosti sindikata, Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, Zakon o volonterskom radu, Zakon o zabrani zlostavljanja na radnom mjestu, Zakon o zabrani diskriminacije i Zakon o zaštiti na radu. Ova i inspekcija vrši nadzor i nad primjenom granskih kolektivnih ugovora, kolektivnih ugovora kod poslodavca i drugih podzakonskih akata kojima se uređuje oblast radnih odnosa, zapošljavanja i zaštite na radu.

Inspekcijski nadzor

U izvještajnoj godini inspekcijski nadzor u oblasti radnih odnosa vršen je posebno u dijelu sprovođenja mjera za ostvarivanje prava zaposlenih na rad i po osnovu rada, to jest prava na: isplatu redovnih zarada, naknada zarada i drugih primanja, odmora i odsustva, radno vrijeme, posebnu zaštitu žena, omladine i lica sa invaliditetom i zaštitu u slučaju prestanka radnog odnosa.

U dijelu zaštite na radu pažnja je posvećena: zaštiti od povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom, osposobljavanju za bezbjedan rad, posjedovanju specijalističkih ljekarskih uvjerenja zaposlenih na radnim mjestima sa posebnim usloviam rada, odnosno sa povećanim rizikom, potom kontrole uslova radne sredine i akta o procjeni rizika.

Prioritetan zadatak ove inspekcije je bio suzbijanje sive ekonomije na tržištu rada, odnosno rada „na crno“ kao pojavnog oblika sive ekonomije i obezbjeđivanje sigurnog radnog mjesta iz aspekta zaštite na radu.

U izvještajnom periodu Inspekcija rada izvršila je ukupno 13.717 inspekcijskih pregleda i to:

	Za oblast radnih odnosa i zapošljavanja	Za oblast zaštite na radu	UKUPNO
Broj izvršenih inspekcijskih pregleda po djelatnostima	10.453	3.264	13.717
- industrija	103	30	133
- poljoprivreda i ribarstvo	13		13
- šumarstvo	16		16
- elektroprivreda	30	16	46
- vodoprivreda	20		20
- građevinarstvo	753	583	1.336
- saobraćaj i veze	98	7	105
- trgovina i organizacija igara na sreću	3.247	1.006	4.253
- ugostiteljstvo i turizam	4.046	966	5.012
- proizvodnja i zanatstvo	1.094	376	1.470
- stambeno komunalna djelatnost i	82	9	91
- finansijske, tehničke i poslovne usluge	282	189	471
- obrazovanje, nauka, kultura i	151	28	179
- zdravstvena i socijalna zaštita	227	52	279
- ostalo	293		293
Broj izvršenih inspekcijskih pregleda po vrsti	10.453	3.264	13.717
a) redovni	7.353	1.884	9.237
b) kontrolni	2.011	1.349	3.360
c) po inicijativama	1.089	31	1.120

Utvrđeno je ukupno 8.857 nepravilnosti za čije otklanjanje je donijeto 686 rješenja od kojih: 209 o privremenoj zabrani rada (35 zbog neposredne opasnosti po život, 87 zbog neprimjenjivanja mjera zaštite na radu i 87 zbog angažovanja zaposlenih „na crno“ i neuplaćivanja doprinosa za obavezno socijalno osiguranje), a ostalih 477 zbog otklanjanja drugih nepravilnosti iz oblasti radnih odnosa i iz oblasti zaštite na radu.

Broj utvrđenih nepravilnosti i preduzete mjere:

	Za oblast radnih odnosa i zapošljavanja	Za oblast zaštite na radu	Ukupno
Broj utvrđenih nepravilnosti	5.708	3.149	8.857
Broj subjekata nadzora kod kojih nijesu utvrđene nepravilnosti	3.511	387	3.898
Broj ukazivanja	5.056	547	5.603
Broj donijetih rješenja	309	377	686
- o otklanjanju nepravilnosti	222	255	477
- o zabrani rada	87	122	209
Broj donijetih zaključaka	735	7	742
- broj izrečenih novčanih kazni zaključkom	97	7	104
- iznos novčanih kazni po zaključcima u €	96.925,00	5.500,00	102.425,00
- broj zaključaka o obustavi postupka	625	/	625
- ostalo	13	/	13
Broj izdatih prekršajnih naloga	3.132	568	3.700
- iznos izrečenih kazni po prekršajnim nalogima	762.060,00	141.095,00	903.155,00
- iznos naplaćenih kazni po prekršajnim nalogima	251.590,00	30.525,00	282.115,00
Broj podnesenih zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	33	12	45
Broj podnesenih krivičnih prijava	1	/	1

Inspekcija rada je vršila pojačani nadzor u:

- sektoru građevinarstva, zbog toga što se tu radno angažuje veliki broj lica (domaćih i stranaca), često bez regulisanog radno-pravnog statusa, a i sa razloga što se najčešće povrede na radu dešavaju upravo na gradilištima;
- vrijeme državnih i vjerskih praznika, kada se inspeksijski nadzor organizuje u cilju provjere poštovanja obaveza iz Zakona o radu i kolektivnih ugovora u vezi sa uvećanjem zarade zaposlenim koji su angažovani da rade u tim danima;
- vrijeme turističke sezone zbog povećanog angažovanja lica (naročito iz regiona) za obavljanje sezonskih poslova, pa je djelovanjem Inspekcije rada dat doprinos za suzbijanje rada „na crno“.

(Više o pojačanom nadzoru u turističkoj sezoni u posebnom dijelu ovog ovog izvještaja).

U oblasti radnih odnosa i zapošljavanja, aktivnostima Inspekcije rada ostvareni su sledeći efekti:

Iznos uplaćenih doprinosa	803.308,00 €
Broj nezakonito angažovanih lica	5.366
- muškaraca	3.424
- žena	1.942
Broj lica koja su zasnovala radni odnos u skladu sa Zakonom o zapošljavanju i radu stranaca -	3.429
- muškaraca	2.347
- žena	1.082
Broj lica koja su zasnovala radni odnos u skladu sa čl.22,24 i 26 Zakona o radu (crnogorski građani)	1.815
- muškaraca	1.095
- žena	720
Broj lica mlađih od 18 godina zatečenih na radu	9
- muškaraca	5
- žena	4
Broj slučajeva prijavljene diskriminacije	1
- muškaraca	
- žena	1
Broj slučajeva zlostavljanja na radu (mobing)	11
- muškaraca	1
- žena	10

Broj zakonito zaposlenih lica, kojima je regulisan radno-pravni status po nalogu inspektora rada i priliv sredstava u državni budžet po osnovu uplaćenih doprinosa za obavezno penzijsko-invalidsko osiguranje su neposredni efekti nadzora inspekcije rada.

U nezakonitom radu zatečeno je 5.366 lica, a nakon preduzetih mjera od strane Inspekcije rada 5.244 lica (3.429 stranaca i 1.815 crnogorskih državljana) su zasnovali radni odnos u skladu sa Zakonom o radu i Zakonom o zapošljavanju i radu stranaca.

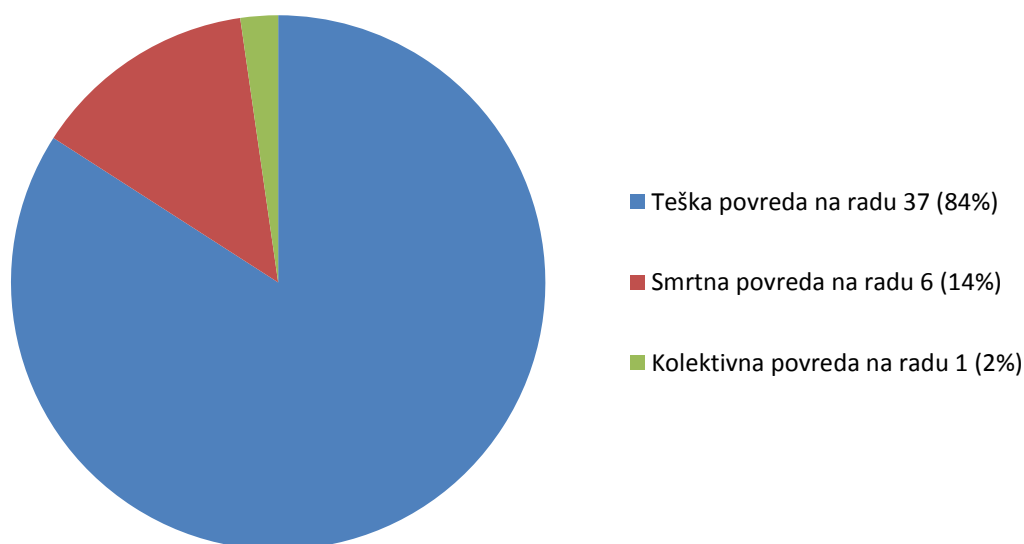
Uplata doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje u iznosu od 803.308,00 € , po nalogu inspektora rada, u vezi sa kontrolama o redovnosti isplata zarada pored uvećanja budžetskih sredstava, odrazila se i na regulisanje radnog staža zaposlenih.

Inspekcija rada, u okviru svojih aktivnosti, djelovala je i preventivno kroz davanje savjeta poslodavcima i zaposlenima o tome koji su to najdjelotvorniji instrumenti kada je u pitanju primjena zakonskih propisa i način ostvarivanja prava iz rada i po osnovu rada.

U oblasti zaštite na radu inspektori su izvršili su 44 uviđaja povodom povreda na radu od čega: 6 sa smrtnim ishodom, 1 kolektivna nesreća i 37 teških povreda na radu.

Nadzorom je konstatovano da je najčešći uzrok povreda na radu angažovanje lica koja nijesu osposobljena za bezbjedan rad za poslove koje obavljaju, i kod kojih nije izvršena prethodna provjera zdravstvene sposobnosti, dotrajalost sredstava za rad i upotreba istih bez prethodnog pregleda i ispitivanja odnosno pribavljenih stručnih nalaza od ovlašćenih organizacija za poslove zaštite na radu sa ocjenom da su na njima obezbijeđene mjere zaštite na radu. Inspekcija rada je u svakom individualnom slučaju reagovala podnošenjem zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka protiv poslodavca, zabranom rada zbog utvrđivanja neposredne opasnosti po život ili je ugroženo zdravlje zaposlenih, ili zabranom upotrebe sredstava za rad na kojima se desila povreda na radu.

Broj uviđaja povodom povrede na radu

Odsjek za inspekciju turizma

Turistička inspekcija je svoje aktivnosti u izvještajnoj godini realizovala u okviru propisanih nadležnosti, a u skladu sa Programom rada i svojim Dinamičkim planom i godišnjim Programom rada Uprave, kao i po inicijativama za vršenje inspekcijuskog nadzora.

Ukupan broj sistematizovanih radnih mjesta za inspektore je 20, a zaposlenih je ukupno 19 (sa završenim pravnim fakultetom 9, ekonomskim 3, prirodno-matematičkim 3, turističkim 2, tehnološkim 1 i antropološkim 1) koji vrše nadzor na cijeloj teritoriji Crne Gore.

Zakonodavni okvir i nadležnosti

Zakoni nad čijom primjenom nadzor sprovodi turistička inspekcija su: Zakon o turizmu, Zakon o skijalištima, Zakon o raftingu, Zakon o turističkim organizacijama, Zakonom o primjeni propisa kojima se uređuje zaštita prava intelektualne svojine, Zakon o autorskom i srodnim pravima, Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, Zakon o boravišnoj taksi, Zakon o zabrani diskriminacije, Zakon o kretanju lica sa invaliditetom uz pomoć psa pomagača, kao i podzakonki akti za sprovođenje ovih zakona, od čega je više od 20 pravilnika u funkciji primjene Zkona o tirizmu.

Inspekcijski nadzor

Aktivnosti Turističke inspekcije u izvještajnoj godini usmjerene su na nadzor poslovnih subjekata u oblasti turizma i ugostiteljstva, u cilju provjere poštovanja propisanih obaveza i zaštitu korisnika turističkih usluga.

U različitim periodima izvještajne godine dinamika i oblasti nadzora su diferencirane u zavisnosti od potreba na terenu i postavljenih zadataka. Pojačane radne aktivnosti ove inspekcije vežu se za vrijeme trajanja ljetnje i zimske turističke sezone. (Više o pojačanom nadzoru u turističkoj sezoni u posebnom dijelu ovog ovog izvještaja).

Inspektori obavljaju nadzor u mjestu rada, a u toku ljetnje ili zimske turističke sezone isti se angažuju u drugoj opštini u zavisnosti od plana radnih aktivnosti i potreba na terenu.

U izvještajnoj godini ova inspekcija je izvršila ukupno 8.858 inspekcijskih pregleda i utvrdila 6.176 nepravilnosti, za čije otklanjanje je preduzela sledeće mjere:

Broj inspekcijskih pregleda	8.858
Broj nepravilnosti	6.176
Broj ukazivanja	2.739
Broj rješenja o otklanjanju nepravilnosti	397
Broj rješenja o zabrani	313
Broj zapečaćenih objekata	162
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	126
Broj izdatih prekršajnih naloga	2.132
Ukupan iznos novčanih kazni u €	611.397,00
Broj krivičnih prijava	1

U ukupnom broju inspekcijskih, redovnih je bilo 4.922, kontrolnih 1.903, po nalogu glavnog inspektora 1.155 i po osnovu inicijativa/žalbi 878.

Utvrđene nepravilnosti u oblasti ugostiteljstva se odnose na: otpočinjanje rada bez odobrenja nadležnog organa, neevidentiranje i neažurno vođenje knjiga domaćih i stranih gostiju, neisticanje propisane kategorije objekta, neizdavanje fiskalnih računa, neosiguranje gostiju, konzumiranje duvanskih proizvoda u zatvorenom prostoru i dr.

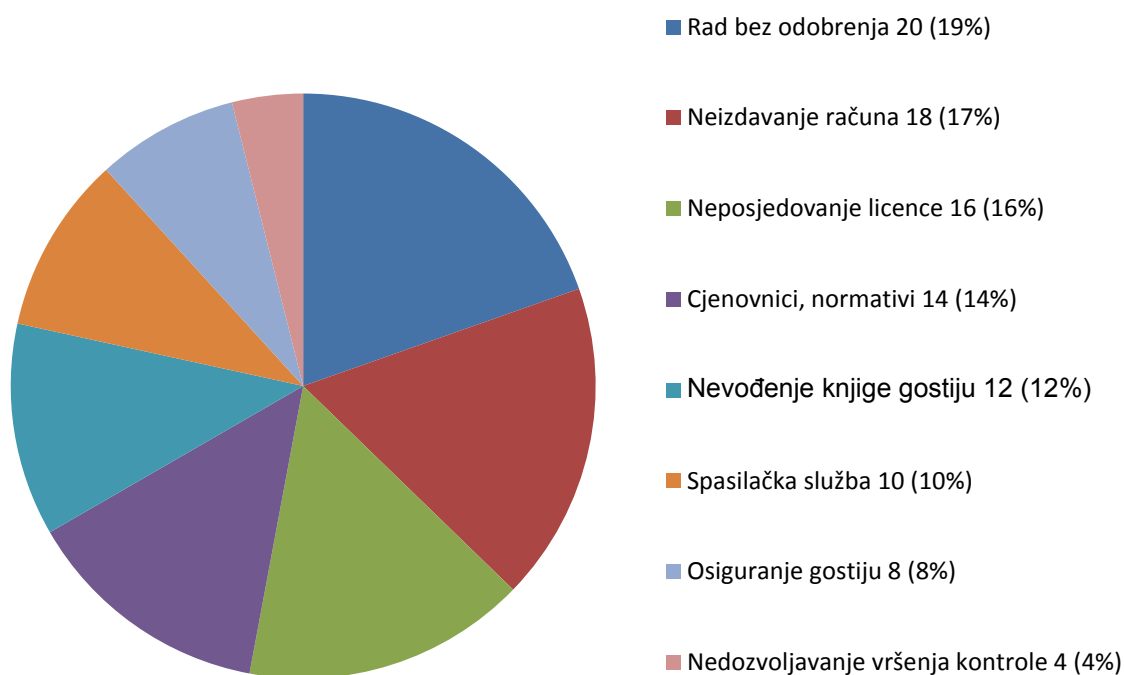
Kada je u pitanju turistička djelatnost, utvrđene nepravilnosti se odnose na sledeće: pružanje turističkih usluga bez odgovarajućeg odobrenja za rad (turističke agencije, kupališta, rafting, skijališta, iznajmljivanje skutera, plovni objekti); nezaključivanje ugovora s putnicima; propuste u organizaciji kupališta; nepropisno postavljanje reklamnih panoa; propuste u organizaciji skijališta i dr.

Represivnije mjere su preduzimate kod subjekata koji su svoju djelatnost otpočeli bez odobrenja nadležnog organa, pa su inspektori izdali 313 rješenja o zabrani obavljanja djelatnosti i zapečatili 162 objekata. Pošto nelegalan rad kupališta, plažnih barova i tzv. „dileru soba“, ne podrazumijeva mjeru pečaćenja, inspektori su izdavali samo rješenja o zabrani obavljanja djelatnosti i prekršajno ih sankcionisali. Utvrđivanje činjeničnog stanja i postojanje određene nepravilnosti daje inspektorima obavezu i dužnost novčanog sankcionisanja prekršioca, pa su izricali novčane kazne putem prekršajnih naloga ili podnosili zahtjeve za pokretanje prekršajnih postupaka. Podnijeta je i 1 krivična prijava, po osnovu povrede službenog pečata od strane odgovornog lica ugostiteljskog objekta iz Herceg Novog. U 26 slučajeva je primijenjena mjera oduzimanja robe: 10 reklamnih panoa i 16 slučajeva oduzimanja (uništavanja) pića sa isteklim rokom trajanja.

Turistička inspekcija je, u izvještajnoj godini, za utvrđene nepravilnosti izdala 2.132 prekršajnih naloga, u ukupnom iznosu od 611.379 €.

Tokom izvještajne godine podnijeta su 126 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka. Isti su se odnosili na sledeće:

Struktura zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka

Područni organi za prekršaje su po osnovu ovih zahtjeva donijeli 35 rješenja:

o izricanju novčane kazne	26 (20.720€)
o izricanju opomene	2
kojima se obustavlja postupak	1
kojom se odbacuje zahtjev	6

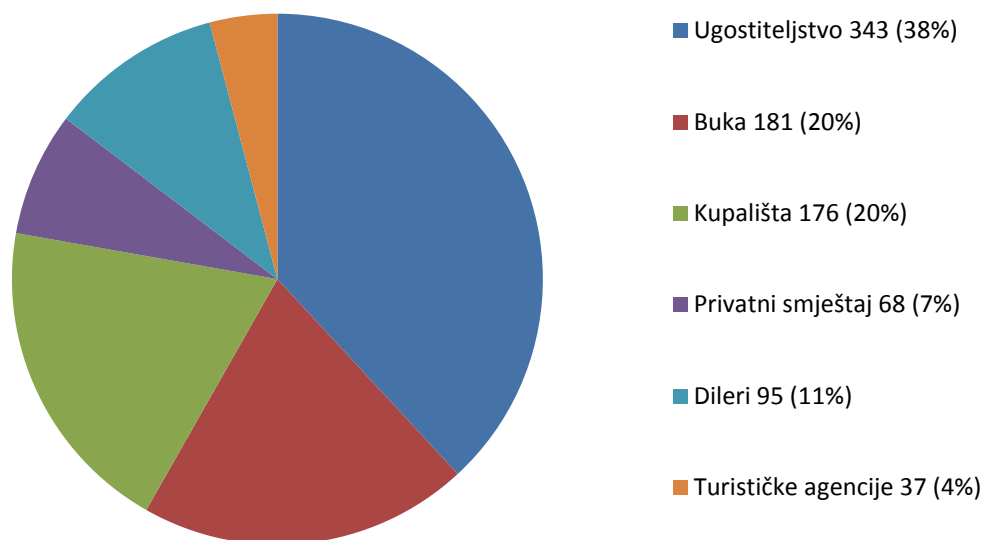
Ukupan iznos izrečenih kazni od strane područnih organa za prekršaje u 2013.godini iznosi 20.720€.

Tokom izvještajne godine područni organi za prekršaje su riješili 142 (17+125) zahtjeva iz 2011. i 2012.godine, u ukupnom iznosu od 45.765€ (4.570€ + 41.195€).

Žalbe gostiju

Prioritet u radu ove inspekcije su bile žalbe gostiju koje su primane putem: Call centra – dežurnog turističkog telefona 1300, Call Centra Uprave 080/555-555, neposredno datih inspektorima ili kancelariji. Ukupan broj primljenih žalbi u izvještajnoj godini je 878, po kojima su inspektori postupali bez odlaganja i preduzimali odgovarajuće mjere i radnje u skladu sa zakonom. Od ukupnog broja pristiglih pritužbi, 21 je bilo neosnovano, a dvije su prosljeđene drugom organu.

Struktura primljenih žalbi

Polazeći od potrebe podizanja kvaliteta ugostiteljsko-turističkih usluga, a samim tim i zadovoljstva gosta, Turistička inspekcija je, osim postupanja po žalbama, ostvarivala komunikaciju sa korisnicima usluga i davala informacije o pravilima poslovanja.

Analiza nadzora po oblastima

Ugostiteljstvo

Kada je u pitanju ugostiteljska djelatnost, posebna pažnja se poklanja nadzoru u dijelu posjedovanja odobrenja za rad za odgovarajuću vrstu ugostiteljske djelatnosti, zatim izdavanju fiskalnih računa gostima, normativu namirnica za usluge hrane koje su navedene u cjenovniku, evidenciji gostiju kod ugostiteljskih objekata za pružanje usluga smještaja i dr. Kontrola točenja alkoholnih pića maloljetnicima se vrši u saradnji sa Upravom policije-Odjeljenjem za maloljetničku delikvenciju .

Nadzor ugostiteljskih objekata vršen je kontinuirano, ali su aktivnosti inspekcije u ovoj oblasti pojačane tokom ljetnje turističke sezone, kada je organizovan i zajednički inspeksijski nadzor od strane više nadležnih inspekcija (turističke, sanitarne, inspekcije rada). U primorskim opštinama na početku sezone evidentiran je veći broj subjekata koji je otpočeo djelatnost bez propisanog odobrenja zbog kašnjenje raspisivanja tendera za rad privremenih objekata u zoni morskog dobra. Polazeći od toga, kao i povećanog broja gostiju, inspekcija je djelovala preventivno u svi slučajevima kada su ovi subjekti bili regularni u pogledu poreskih obaveza, zapošljavanja radnika i sanitarno higijenskih uslova za rad.

Najveći broj žalbi gostiju odnosio se na rad ugostiteljskih objekata (39% od ukupnog broja), i to na: nelegalan rad privremenih objekata, neispunjavanje minimalno-tehničkih uslova, neizdavanje fiskalnih računa, nekvalitetno pružene usluge, neljubazno osoblje, pružanje usluga pod različitim uslovima i dr.

Kod ugostiteljskih objekata bio je prisutan i problem buke, koji je na trećem mjestu po ukupnom broju pristiglih žalbi (18%). S obzirom na nedonošenje odgovarajućeg podzakonskog akta (koji bi regulisao pitanje instaliranja uređaja za ograničavanje nivoa buke-limitatora), što onemogućava postupanje Turističke inspekcije u slučaju emitovanja muzike iznad dozvoljenog nivoa, nadzor u ovom dijelu vršen je zajedno sa Komunalnom policijom.

Pored drugih mjera preduzetih zbog utvrđenih nepravilnosti, inspektori su u izvještajnoj godini zabranili rad, tj. zatvorili ukupno 162 ugostiteljska objekata, od čega u 97 u toku turističke sezone.

Turističke usluge

Kada je u pitanju turistička djelatnost, nadzor je usmjeren na posjedovanje licence za rad za poslove turističkih agencija, turističkih vodiča, turističkih pratilaca i animatora, zatim na obezbjedjenje garancije banke ili osiguravajuće kuće za slučaj nastanka i nadoknade štete putniku, na zaključivanje ugovora između turističkih agencija i putnika, pružanje usluga prema utvrdjenom programu putovanja i dr. Nadzor se vrši i kod subjekata koji pružaju usluge raftinga, kao i kod subjekata koji pružaju turističke usluge na kupalištima. Posebna pažnja se poklanja kontroli posjedovanja neophodnih odobrenja za rad, spasilačkoj službi i obezbjedjenju bezbjedonosnih uslova za korisnike usluga.

Jun je karakterisalo otvaranje i stavljanje u funkciju uređenih i izgrađenih **kupališta**, pa je ova inspekcija u saradnji sa Inspekcijom zaštite prostora i predstavnicima JP morsko dobro obišla oko 400 kupališta, uključujući i ona prirodnog karaktera.

U 12 slučajeva, po nalogu inspektora, uklonjen je nelegalno postavljeni plažni mobilijar. Treba naglasiti da su zakupci kupališta nepravilnosti otklanjali sami, prije dolaska inspektora.

U nastavku sezone praćeno je postupanje zakupaca u pogledu postavljanja plažnog mobilijara na propisani način. Žalbe koje su se odnosile na rad zakupaca kupališta su na drugom mjestu po broju (20%), i odnose se na: prenatrpanost plaže plažnim mobilijarom, visoke cijene plažnog mobilijara, nečistoća na plažama i dr. Za nepravilnosti ove vrste izdato je 45 prekršajnih naloga, u ukupnom iznosu od 6.400 €.

Nadzor je vršen i u pogledu poštovanja obaveze organizovanja spasilačke službe na plažama, u kojoj oblasti je izdato 17 prekršajnih naloga u ukupnom iznosu od 2.250€ i podnijeta 2 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Takođe, u cilju zaštite kupaca, Turistička inspekcija je u saradnji sa predstavnicima Lučke kapetanije i Pomorske policije preduzimala mjere u pogledu načina korišćenja plovnih objekata.

Postavljanje reklamnih panoa i privremenih objekata za **prodaju izletničkih programa** na šetalištima (posebno u Budvi) bio je problem kojem je inspekcija posvetila posebnu pažnju. Otežavajuću okolnost predstavljala su rješenja za rad koja izdaje lokalna samouprava pojedinim subjektima za prodaju brodskih karata, pa se tako "pod velom" prodaje brodskih karata prodaju izletnički programi. Neke turističke agencije imaju svoje brodove i organizuju

samostalno izlete, tako da je teško utvrditi koja usluga se prodaje, što je rezultiralo nezadovoljstvom drugih agencija.

Žalbe na nelegalan rad **turističkih vodiča** čine 4% od ukupnog broja žalbi. U ovom dijelu, vodiči koji su svoju djelatnost obavljali u skladu sa zakonom su se žalili na strane vodiče, koji nijesu posjedovali licencu za rad.

Problem tzv. “**dilera soba**” egzistira već duži vremenski period i narušava turističku ponudu Crne Gore. Naime, nedostaju odgovarajući opštinski propisi (o načinu i uslovima posredovanja pri izdavanju soba i drugih kapaciteta turistima), a koji propis je donijela samo opština Budva, čiji cilj je smanjenje sive ekonomije kako u dijelu eliminisanja dilera sa ulica tako i u dijelu registracije izdavalaca privatnog smještaja. Turistička inspekcija je, zajedno sa Upravom policije, u toku sezone evidentirala ukupno 62 dilera i to najviše u Herceg Novom (20), Budvi (17), Baru (13), Ulcinju (12). Inspektori su ovim fizičkim licima izdali rješenja o zabrani obavljanja djelatnosti i iste novčano sankcionisali, a u jednom slučaju je novčana kazna zamijenjena kaznom zatvora u trajanju od 20 dana. Prijave na rad „dilera soba“ (11% od ukupnog broja) podnošene su od strane gostiju, ali i ugostitelja kojima dileri ugrožavaju pravo na poštenu konkurenciju.

U dijelu privatnog smještaja bilo je žalbi (8% od ukupnog broja), kojima su gosti pokazali nezadovoljstvo kvalitetom ugovorene usluge i ugovorenom cijenom usluge. Prijavljivali su da su prevareni i tražili zaštitu inspeksijske, kao i povraćaj novčanih sredstava. U ovim slučajevima inspektori su pomagali u sporazumnom rješavanju problema između vlasnika smještajnih jedinica i nezadovoljnih gostiju, a u određenom broju slučajeva donijeli su i rješenja o otklanjanju nepravilnosti i povraćaju novčanih sredstava.

Nadzor subjekata koji pružaju usluge **raftinga i splavarenja** vršen je na mjestu otpočinjanja ove djelatnosti (Šćepan polje - lokacija Brštanovica i Djurdjevića Tara – lokacija Splavište). Utvrđeni su slučajevi otpočinjanja djelatnosti sa teritorije Crne Gore od strane subjekata iz Bosne koji nemaju odobrenje nadležnog organa. Takođe, i jedan broj domaćih subjekata, koji obavlja navedenu djelatnost, nije posjedovao odobrenje za rad. Razlog je kašnjenje u dobijanju Sigurnosnog plana za plovidbu kod Uprave za pomorstvo - Inspektorata za tehnički pregled iz Tivta. Inspekcija je u ovim slučajevima izdala 39 rješenja o zabrani rada i toliko prekršajnih naloga u ukupnom iznosu od 3.900€. Treba naglasiti da je prisutan problem naplate novčanih kazni zbog nedostatka naplatnog mjesta na ovim lokacijama, jer su strani državljani u obavezi da odmah plate kaznu.

Za razliku od prethodnih godina, **kampovi** su posjedovali odobrenje za rad, a utvrđene nepravilnosti su se odnosile na neprijavljenu radnu snagu.

Turistička inspekcija obavlja nadzor pomoću informacionog sistema TURIS-a.

Odsjek za elektroenergetsku inspekciju

Broj sistematizovanih i zaposlenih inspektora u ovoj inspekciji je dva (dipl. ing.elektrotehnike) i oni vrše nadzor na cijeloj teritoriji Crne Gore.

Zakonodavni okvir i nadležnosti

Zakoni nad čijom primjenom nadzor sprovodi ova inspekcija su: Zakon o energetici, Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata, Zakon o zaštiti na radu, Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti, kao i pravilnici o tehničkim normativima, i to: za izgradnju nadzemnih elektroenergetskih vodova nazivnog napona od 1kV do 400kV, za projektovanje i izvođenje električnih postrojenja u kojima se radi sa eksplozivom, za elektroenergetska postrojenja nazivnog napona iznad 1000V, za uzemljenje elektroenergetskih postrojenja nazivnog napona iznad 1000V, za elektroenergetska postrojenja nazivnog napona 10kV za rad pod naponom 20kV, za električna postrojenja i uređaje u rudnicima sa površinskom eksploatacijom mineralnih sirovina, za električna postrojenja i uređaje u rudnicima sa podzemnom eksploatacijom, za izgradnju srednjenaponskih nadzemnih vodova samonosećim kablovskim snopom, za zaštitu elektroenergetskih postrojenja i uređaja od požara, za elektruične instalacije niskog napona, za zaštitu niskonaponskih mreža i pripadajućih transformatorskih stanica, za izgradnju niskonaponskih nadzemnih vodova, za zaštitu objekta od atmosferskog pražnjenja, za zaštitu elektroenergetskih postrojenja od statičkog elektriciteta, za zaštitu elektroenergetskih postrojenja od prenapona, kao i pravilnici: o jugoslovenskim standardima za gromobranske instalacije, o tehničkim mjerama za pogon i održavanje elektroenergetskih postrojenja i vodova, o tehničkim mjerama za izgradnju, pogon i održavanje električnih generatora i sinhronih kompezatora hlađenih vodonikom, te Pravila o snabdijevanju električnom energijom, Pravila za funkcionisanje distributivnog sistema električne energije, Pravila za funkcionisanje prenosnog sistema električne energije, Propisi o tehničkim mjerama za pogon i održavanje elektroenergetskih postrojenja, Tehnička preporuka Elektroprivrede Crne Gore (2007. godina) za priključak potrošača na niskonaponsku mrežu TP-2, itd.

Po Zakonu o energetici ova inspekcija vrši nadzor u oblastima: projektovanja, izgradnje, održavanja, funkcionalnog ispitivanja i probnog rada energetskih objekata, postrojenja, vodova, instalacija i uređaja; mjerne, zaštitne i druge opreme namijenjene za proizvodnju, prenos, distribuciju i korišćenje električne energije; primjene tehničkih propisa i normi kvaliteta za proizvode i usluge u isporuci energije, trajanju prekida i uvođenje restrikcija, racionalnom i ekonomičnom korišćenju energije, kao i stručne i radne osposobljenosti zaposlenih u energetskom sektoru.

Kada je u pitanju pravni okvir za ovu oblast nadzora, treba istaći da su tehnički propisi o izgradnji, zaštiti, eksploataciji, odnosno održavanju elektroenergetskih objekata u cjelosti nasljeđeni iz bivše savezne države, a u međuvremenu su standardi u ovoj oblasti izmijenjeni, što, u situaciji kada Crna Gora nije donijela nove propise, u ovoj oblasti, značajno otežava rad ove inspekcije.

Inspekcijski nadzor

U toku izvještajnog perioda, vršena je kontrola rada energetske subjekata u pogledu održavanja elektroenergetskih objekata, eksploatacije, kao i realizacije investicione izgradnje, odnosno rekonstrukcije objekata u elektroenergetskom sektoru, te realizacije obaveza po osnovu sanacije havarijskih oštećenja na elektroenergetskim objektima. Objekti nadzora su iz oblasti proizvodnje, prenosa i distribuciju električne energije, i to: vodovi svih naponskih nivoa 400 kV, 220 kV, 110 kV, 35 kV, 10 kV i 0,4 kV, transformatorske stanice i rasklopna postrojenja svih nivoa transformacije, elektroenergetski objekti potrošača priključenih na svim naponskim nivoima elektroenergetskog sistema Crne Gore.

Ova inspekcija je imala povećan obim aktivnosti u dijelu kontrole postupanja energetske subjekata u saniranju havarija na elektroenergetskim objektima koje su se u izvještajnoj godini desile kao posledica vremenskih nepogoda (snijeg, vjetar, značajno veći dodatni tereti od projektovanog i dr.). Obilaskom objekata koji su havarisani inspekcija je utvrdila da je starost objekata i neadekvatan pristup u postupku preventivnog održavanja, glavni uzrok havarija, u sticaju sa vremenskim neprilikama koje su djelovali na te objekte. Mjere koje su po nalogu elektroenergetske inspekcije preduzimate od strane kontrolisanih subjekata, značajno su doprinijele sigurnijem i pouzdanijem pogonu u izvještajnom periodu. Takođe, mjerama preduzetim u inspekcijskom nadzoru, uključujući i zabranu izvođenja radova, uticalo se da u izvještajnoj godini ne bude građenja elektroenergetskih objekata bez građevinske dozvole, tako da se može konstatovati da je ostvaren napredak kod elektroenergetskih subjekata u poštovanju propisanih procedura za izgradnju novih elektroenergetskih objekata.

Elektroenergetska inspekcija je postupajući po zahtjevima obavila veliki broj inspekcijskih pregleda kod nosilaca licenci za obavljanje energetske djelatnosti, tj. objekata benzinskih stanica (oko 70 objekata), radi utvrđivanja usklađenosti postupanja ovih subjekata sa zakonom, gdje je prema propisanim uslovima utvrđena obaveza dostavljanja inspekcijskog izvještaja.

Podaci iz nadzora

Ova inspekcija je u izvještajnom periodu nalagala mjere za otklanjanje nepravilnosti koje su utvrđene u dijelu održavanja i eksploatacije distributivne i prenosne mreže, odnosno tehničke ispravnosti objekata, kao i za otklanjanje nepravilnosti u pogonu pojedinih trafostanica prenosnog sistema. Posebno treba istaći mjere koje su se odnosile na primjenu propisa pri sanaciji havarija na elektroenergetskim objektima iz prvog kvartala izvještajne godine. Za nepravilnosti manjeg obima koje ne predstavljaju opasnost za ljude i imovinu preduzimate su mjere ukazivanja.

Takođe u skladu sa zakonom ova inspekcija je prisustvovala tehničkim pregledima svih elektroenergetskih objekata, kontrolisala usklađenost novoizgrađenih objekata sa projektnom dokumentacijom, zakonom, propisima i procedurama. Inspekcija je donosila rješenja, odnosno saglasnosti za pogon objekata koji su fazno rekonstruisani, kao i rješenja o zabrani gradnje objekata koji, zbog blizine, ugrožavaju pogon elektroenergetskih objekata. U izvještajnom periodu je izvršeno 685 inspekcijskih pregleda i utvrđeno 711 nepravilnosti. U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti inspektori su u izvještajnoj godini donijeli 149 rješenja, 360 zapisnika. 110 drugih pismena, izrekao 441 mjeru ukazivanja.

Od ukupno 149 donesenih rješenja u izvještajnom periodu je izvršeno je 130 rješenja. Ostalo je neizvršenih 19 rješenja koja su donesena na kraju godine, a rokovi ostavljeni za postupanje po istima su duži zbog toga što naložene mjere podrazumijevaju obimne poslove, a posebno značajna sredstva za izvršenje rješenja, odnosno otklanjanje nepravilnosti (veliki zahvati po obimu i novčanim sredstvima, nedovoljna raspoloživa sredstva, zaostajanje u ulaganjima i za nove objekte i u održavanje postojećih u dužem nizu godina, dosta komplikovane procedure za obezbjeđenje potrebnih dozvola i saglasnosti, subjektivni problemi subjekata nadzora i dr.).

Podnesena je krivična prijava za krađu opreme elemenata elektroenergetskog objekta, zbog koje je došlo do havarije na tom objektu.

Broj izvršenih inspekcijskih pregleda	685
– redovni	208
– po inicijativi	315
– kontrolni	162
Broj utvrđenih nepravilnosti	711
Broj ukazivanja	441
Broj rješenja	149
Broj krivičnih prijava	1

Analiza nadzora po oblastima

EPCG - FC Distribucija

Inspekcija je vršila pregled objekata, projektne i pogonske dokumentacije, kojom se dokazuje propisano postupanje pri izgradnji, rekonstrukcijama, remontima, održavanju i eksploataciji objekta, kao i pribavljenih dokumenata o periodičnim mjerenjima, ispitivanjima i kontroli tehničke ispravnosti uređaja opreme i instalacija.

Redovno održavanje objekata, uređaja i postrojenja se odvija saglasno godišnjim planovima koji se zasnivaju na raspoloživim sredstvima, a ne na starosti objekata, njihovim pregledima i drugim relevantnim parametrima. To za posljedicu ima da se planovi održavanja, remonata i zamjene amortizovanih elemenata realizuju u smanjenom obimu. Takođe, planovi održavanja se realizuju sa značajnim kašnjenjem zbog problema vezanih za nabavku potrebne opreme i obezbjeđenja licenciranih izvođača radova.

Kada dođe do havarija većih razmjera na distributivnim objektima (polomljeni stubovi na niskonaponskim i VN vodovima, prodori vlage u TS ili ispadi iz pogona većih transformatora) uglavnom se uspostavlja pogon u što kraćem roku, tako da se urade određene improvizacije sa aspekta stabilnosti i sigurnosti objekata. Ovi postupci su pod posebnom pažnjom inspekcijskih pregleda i kontrola radi obezbjeđenja sigurnosti pogona. Ovaj segment je zbog obimnih havarija u izvještajnom periodu predstavljao značajnu aktivnost inspekcije.

Inspekcija je inicirala kod svih nadležnih subjekata (resorno ministarstvo, Regulatorna agencija, EPCG, CGES) zahtjev kako bi se u najhitnijem roku otvorio postupak da se Zakon dosljedno primjenjuje, u smislu donošenja podzakonskih akata i procedura i omogući stvaranje uslova za kvalitetnu isporuku električne energije, ali i da se, na bazi propisanih kriterijuma o kvalitetu, planira energetske razvoj, time i razvoj distributivne mreže, radi obezbjeđenja pouzdanog pogona, sigurne i kvalitetne isporuke električne energije za sve potrošače.

Crnogorski elektroprenosni sistem

U periodu 2005-2013 godina CGES je izvršio rekonstrukciju u skoro svim trafostanicama i postrojenjima i najveći dio objekata je uveden u zakonski okvir.

Ostali značajni problemi su zajednički sa Distribucijom i imaju bitan uticaj na sigurnost i pouzdanost pogona i kvalitet isporuke električne energije. Treba istaći da je u CGES-u u toku velika investiciona aktivnost vezano za realizaciju projekta izgradnje podmorskog kabla i dalekovoda 400 kV Lastva- Čevo, odnosno do Pljevalja, kao jedna od najvećih i najznačajnijih interkonektivnih veza na prostoru ne samo Crne Gore nego i cijelog Balkana.

EPCG – FC Produkcija

Proizvodni objekti su u pogonu dugi niz godina i za njih je propisima i godišnjim bilansom utvrđen period kad se vrše remont i zimske njege. Rokovi su u izvještajnoj godini dosljedno ispoštovani, ali se stalno pojavljuju značajni problemi u obezbjeđenju opreme i izvođača radova prema propisanim procedurama u ostavljenim rokovima.

Veliki potrošači

Pogoni elektroenergetskog razvoda kod "velikih potrošača" (KAP Podgorica i Željezara Nikšić) su tehnološki stari, amortizovani i sa nedovoljnim ulaganjem u održavanje, a dodatni problemi su u promjenama statusa ovih subjekata (promjene vlasništva) i nedovoljne usklađenosti postupaka sa propisima.

Treba istaći da su se u prvoj polovini izvještajne godine dogodili značajni poremećaji sa aspekta usklađenosti rada sa propisima a u vezi sa isporukom električne energije KAP-u. Inspekcija nije imala nadležnost da postupa jer se nepravilnost odnosila na oblast komercijalnih, ugovorom regulisanih obaveza subjekata (odnos isporučilac, snabdjevač i potrošač), o čemu se Uprava eksplicitno izjasnila na početku procesa.

Takođe, u pogledu rada elektroenergetskih objekata i postrojenja Željezare treba istaći poseban problem vezan za nedostatak kompenzacije reaktivne snage na 35 kV mreži i "prljanje mreže", odnosno veoma nekvalitetna isporuka ostalim potrošačima zbog aktuelnog režima rada Željezare.

Na strani velikih potrošača nedostaje interesovanje da se na propisan način obezbijede uslovi i kroz ulaganja pristupi tehničkom i tehnološkom unapređenju pogona i rješavanju značajnih problema u vezi sa isporukom električne energije

Pored navedenog, ova inspekcija je postupila po svim inicijativama, to jest sprovela inspekcijske preglede u okviru svojih nadležnosti i izvijestila o utvrđenom stanju i preduzetim mjerama.

Inspektori su učestvovali i u izradi dokumentacije koja je nužna u procesu sprovođenja reforme energetskega sektora, u usaglašavanja normativa sa pravom EU, kao i u tržišnom nadzoru. Takođe, inspekcija je aktivno učestvovala u radu tehničkog komiteta Instituta za standardizaciju Crne Gore (ISME/TK E 006).

Odsjek za termoenergetsku inspekciju

U termoenergetskoj inspekciji sistematizovano je jedno radno mjesto i to glavni termoenergetski inspektor, koji je vršio nadzor iz ove oblasti do juna 2013. godine. Nakon prestanka njegovog radnog odnosa, na poslovima nadzora u oblastima termoenergetike angažovan je glavni elektroenergetski inspektor po ovlaštenju direktora u skladu sa Zakonom o inspekcijskom nadzoru.

S obzirom na specifičnost ove upravne oblasti, ovlašćeni inspektor je u skladu sa Zakonom o inspekcijskom nadzoru zatražio saradnju stručnog lica – specijaliste za poslove termotehničkih instalacija radi pravilne ocjene činjeničnog stanja utvrđenog u inspekcijskom nadzoru.

Zakonodavni okvir i nadležnosti

Termoenergetska inspekcija vrši nadzor nad primjenom zakona i drugih propisa iz oblasti energetskega mašinstva: termoenergetike, termotehnike, gasne i procesne tehnike.

Zakoni nad čijom primjenom nadzor sprovodi ova inspekcija su: Zakon o energetici, Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata, Zakon o zaštiti na radu, Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti, Zakon o standardizaciji, Zakon o cjevovodnom transportu gasovitih i tečnih ugljovodonika, Zakon o eksplozivnim materijama, Zakon o zapaljivim tečnostima i gasovima. Za primjenu zakona doneseno je 39 pravilnika nad kojima nadzor vrši TEI.

Inspekcijski nadzora iz nadležnosti TEI su sva termoenergetska, termotehnička, gasna i procesna postrojenja i instalacije. Nadzor se obavlja kod objekata za proizvodnju električne energije (termoelektrana i hidroelektrane), termoenergetska i druga postrojenja kod industrijskih subjekata, termotehnička i druga postrojenja kod javnih objekata (bolnice, škole, hoteli i dr.), gasne instalacije u širokoj potrošnji (domaćinstva, manji ugostiteljski objekti i dr.).

Inspekcijski nadzor

S obzirom na specifičnost ove upravne oblasti, ovlašćeni inspektor je sprovodio nadzor u saradnji sa stručnim licem – specijalistom za poslove termotehničkih instalacija u drugoj polovini izvještajne godine.

Podaci iz nadzora dati su tabeli:

Broj izvršenih inspekcijskih pregleda	141
– redovni	4
– po inicijativi	114
– kontrolni	23
Broj utvrđenih nepravilnosti	47
Broj ukazivanja	36
Broj rješenja	2

Najveći broj inspekcijskih pregleda izvršen je na objektima benzinskih stanica radi utvrđivanja postupanja nosilaca licence za obavljanje energetske djelatnosti u skladu sa zakonom, gdje je prema propisanim uslovima utvrđena obaveza dostavljanja inspekcijskog izvještaja, saglasno članu 55 stav 2 Zakona o energetici, u postupku dobijanja licence energetskog subjekta.

U okviru redovnih inspekcijskih pregleda izvršeni su inspekcijski pregledi kod:

- niskopritisnih parnih kotlova tip: MIP-TIMONP, koji su ugrađeni u kotlarnici Vojnog aerodroma u Golubovcima, radi utvrđivanja uzroka nastalih oštećenja i mogućnosti daljeg korišćenja. Date smjernice za dalje aktivnosti u cilju obezbjeđenja grijanja u objektima Vojnog aerodroma;
- gasnih instalacija isparivačko - redukcione stanice, rezervoara za tečni naftni gas i pratećih instalacija u objektu Hotel Mogren u Budvi, radi utvrđivanja tehničke ispravnosti. Dat nalog za otklanjanje nepravilnosti i nakon kontrole utvrđeno da su instalacije tehnički ispravne;
- rezervoara za tečni naftni gas (i ispitivanje) na benzinskoj stanici sa pratećim sadržajima u Baru, investitora “Lukoil Montenegro” d.o.o.- Podgorica, radi davanja saglasnosti za dalju montažu instalacije za snadbijevanje motornih vozila tečnim naftnim gasom;
- rezervoara za smještaj ekstralakog lož ulja za pogon kotlarnice na Filozofskom fakultetu Univerziteta Crne Gore u Nikšiću u cilju produženja dozvole za dalju eksploataciju.

Doneseno je rješenje o davanju saglasnosti za stavljanje u pogon rezervoara za tečni kiseonik, vlasništvo MESSER TEHNOGAS AD-FABRIKA NIKŠIĆ, instaliranog u krugu Željezare Nikšuć, kao i rješenje o uklanjanju rezervoara za tečni naftni gas koji je ranije instaliran na Benzinskoj stanici Dely Tours Ulcinj.

Kontrolni pregledi navedeni u gornjoj tabeli odnose se na preglede po primjedbama koje su date prilikom pregleda po zahtjevu stranaka i nakon tih pregleda i dokaza da su sve primjedbe otklonjene i instalacije dovedene u tehnički ispravno stanje data je ocjena o ispunjenosti uslova o stanju pogona za obavljanje djelatnosti.

Neophodno je naglasiti da inspekcijski nadzor iz nadležnosti termoenergetske inspekcije nije vršen u potpunom obimu prema propisanim obavezama inspekcije, već su inspekcijski

pregledi, uglavnom vršeni prema zahtjevu stranaka. Ovo je samo manji dio propisanih nadležnosti, a osnovna obaveza inspekcije je vršenje inspekcijskog nadzora i kontrola provođenja zakona i propisa prema planiranim aktivnostima zavisno od stanja pogona objekata i postrojenja koji su u nadležnosti kontrole inspekcije.

Neophodno je što prije osposobiti termoenergetsku inspekciju da vrši poslove u potpunom obimu iz propisane nadležnosti, kako bi se u razumnom roku izvršili inspekcijski pregledi svih objekata i preduzele potrebne mjere za obezbjeđivanje dosljedne primjene zakona i propisa iz ove oblasti, odnosno da se obezbijedi siguran i pouzdan pogon termoenergetskih, gasnih i drugih postrojenja iz oblasti termoenergetike.

Odsjek za rudarsku i geološku inspekcija

Rudarska inspekcija

Nadležnosti Rudarske inspekcije vrši glavni rudarski inspektor (dipl. ing. rudarstva) na cijeloj teritoriji Crne Gore.

Zakonodavni okvir i nadležnosti

Ova inspekcija vrši nadzor kod koncesionara u dijelu izvođenja rudarskih radova na eksploataciji mineralnih sirovine, u skladu sa sljedećim zakonima: Zakon o rudarstvu, Zakon o geološkim istraživanjima, Zakon o učešću privatnog sektora u vršenju javnih usluga, Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata, Zakon o životnoj sredini, Zakon o zaštiti na radu i Zakon o eksplozivnim materijama.

Pored navedenih zakona, sprovodi nadzor i nad brojnim podzakonskim aktima za primjenu ovih zakona uključujući i tehničke normative i standarde.

Zakonom o rudarstvu uređuju se uslovi i način eksploatacije rudnog bogatstva, rudarska mjerenja i rudarski planovi, stručna sprema radnika koji rukovode tehničkim poslovima pri eksploataciji, mjere zaštite na radu i mjere zaštite životne sredine pri izvođenju rudarskih radova kao i druga pitanja od značaja za eksploataciju mineralnih sirovina.

Inspekcijski nadzor

U izvještajnoj godini Rudarska inspekcija je izvršila 131 inspekcijski pregled (50 zapisnika i 81 službena zabilješka).

Inspekcijskim pregledima su obuhvaćeni koncesionari koji su zaključili ugovore o pravu na eksploataciju pojedinih nemetaličnih i metaličnih mineralnih sirovina, kao i ležišta pojedinih mineralnih sirovina (po Registru ležišta mineralnih sirovina JU Zavodu za geološka istraživanja), a u skladu sa Akcionim planom za suzbijanje sive ekonomije (sprječavanje moguće nelegalne eksploatacije mineralnih sirovina), na šta se od ukupnog broja inspekcijskih pregleda, odnose 47 pregleda (11 ležišta tehničko-gradjevinskog kamena, 1

ležište šljunka i pijeska, 8 ležišta ukrasnog kamena, 2 ležišta bentonita, 3 ležišta opekarske gline, 5 ležišta bijelog boksita, 2 ležišta dolomita, 10 ležišta crvenog boksita, 1 tehnogeno ležište, 3 ležišta uglja i 1 ležište polimetalne mineralne sirovine olova i cinka), o čemu su sačinjene službene zabilješke.

Predmet inspeksijskog nadzora bili su: održavanje rudarskih objekata i postrojenja, bezbjednost kretanja zaposlenih i nazaposlenih lica na eksploatacionim poljima, magacini eksploziva, kao i mjere protivpožarne zaštite kod pojedinih koncesionara. Dva pregleda su se odnosila na povrede na radu koje su se desile u procesu eksploatacije.

U inspeksijskim pregledima kod koncesionara utvrđeno je 10 nepravilnosti većeg obima, za čije otklanjanje je donijeto 10 rješenja.

Za nepravilnosti manjeg obima inspektor je izrekao mjeru ukazivanja za njihovo otklanjanje.

Pored inspeksijskog nadzora, glavni rudarski inspektor učestvovao je u radnoj grupi za izradu Zakona o izmjenama i dopunama zakona o eksplozivnim materijama, kao i u radu Komisije za polaganje stručnih ispita iz oblasti rudarstva.

Broj izvršenih inspeksijskih pregleda	131
– redovni	30
– po inicijativi	73
– kontrolni	28
Broj utvrđenih nepravilnosti	28
Broj ukazivanja	17
Broj rješenja	10

Geološka inspekcija

Nadležnosti ove inspekcije vrši glavni geološki inspektor (dipl. ing. geologije) na cijeloj teritoriji Crne Gore.

Zakonodavni okvir i nadležnosti

Geološka inspekcija vrši nadzor nad primjenom Zakona o geološkim istraživanjima (geološka istraživanja od interesa za Crnu Goru, detaljna geološka istraživanja tla za potrebe izgradnje objekata, detaljna hidrogeološka istraživanja terena, kao i detaljna geološka istraživanja mineralnih sirovina) i propisa donesenih na osnovu njega, kao i propisa o tehničkim normativima i standardima, o zaštiti na radu i zaštiti od požara pri izvođenju istražnih radova.

Inspekcijski nadzor

U izvještajnom periodu glavni geološki inspektor je izvršio ukupno 178 inspekcijskih pregleda, od čega:

- 26 kod Zavoda za geološka istraživanja, koji vrši poslove geoloških istraživanja od interesa za Crnu Goru (13 inspekcijskih pregleda realizacije radova po projektima osnovnih geoloških istraživanja, a koji su se realizovali po Programu geoloških istraživanja u Crnoj Gori za 2012. godinu, od čega je jedan bio detaljni, kao i 13 inspekcijskih pregleda realizacije radova po projektima osnovnih geoloških istraživanja, a koji su se realizovali po Programu geoloških istraživanja u Crnoj Gori za 2013. godinu);
- 123 kod detaljnih geoloških istraživanja tla koja su se izvodila za potrebe izgradnje objekata.
- 29 kod koncesionara koji imaju ugovore o pravu na istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, pri čemu je inspektor donio 9 rješenja za izradu elaborata o klasifikaciji, kategorizaciji i proračunu rezervi mineralnih sirovina, a u jednom slučaju zaključkom je produžen rok za izradu elaborata.

Broj pregleda po oblastima

Prilikom obavljanja inspekcijskih pregleda nijesu utvrđene nepravilnosti većeg obima, a za nepravilnosti manjeg obima izricane su mjere ukazivanja za njihovo otklanjanje.

Glavni geološki inspektor je učestvovao u radu Komisije za elementarne nepogode i u pripremi: Programa geoloških istraživanja u Crnoj Gori za 2013. godinu, odobrenja za istraživanje tla za izgradnju objekata, saglasnosti na elaborate o izvršenim geološkim istraživanjima tla za potrebe izgradnje objekata, licenci za geološka istraživanja, kao i pripremi tenderske dokumentaciju za davanje koncesija za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina.

Odsjek za inspekciju za igre na sreću

U inspekciji za igre na sreću sistematizovana su radna mjesta za sedam inspektora, a popunjeno je pet: glavni inspektor (dipl. pravnik) i četiri inspektora I (tri dipl. pravnika i jedan dipl. ekonomista), sa mjestom rada u Podgorici, koji vrše nadzor na cijeloj teritoriji CG.

Zakonodavni okvir i nadležnosti

Inspekcija za igre na sreću vrši nadzor nad sprovođenjem Zakona o igrama na sreću, Zakona o poreskoj administraciji u pogledu utvrđivanja varijabilnog dijela koncesione naknade, kao i podzakonskih akata za primjenu ovih zakona.

Takođe, ova inspekcija u finansijskom nadzoru kontroliše sprovođenje odredbi Zakona o sprečavanju pranja novca i fininsiranje terorizma, kao i odredbe Zakona o računovodstvu i reviziji.

Inspekcijski nadzor

Ukupan broj objekata u kojima se priređuju igre na sreću je preko 650, od kojih je 113 terminala, putem kojih se priređuju kladioničke igre.

U izvještajnoj godini izvršeno je ukupno 288 pregleda i utvrđeno 76 nepravilnosti, koje se uglavnom odnose na rad bez odobrenja.

U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, u 15 slučajeva izrečena mjera ukazivanja. Donijeto je 76 rješenja, kojima su obuhvaćene i 54 mjere privremene zabrane obavljanja djelatnosti pečaćenjem objekta.

Po osnovu manje obračunatog varijabilnog dijela koncesione naknade, u izvještajnom periodu naplaćeno je i 2.410,00 €.

Podnijeto je 48 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka i 14 krivičnih prijava. Nadležni organi su riješili 31 zahtjev za pokretanje prekršajnih postupaka, kojom prilikom su izrečene novčane kazne u iznosu od 53.395,00 €.

Broj izvršenih inspekcijskih pregleda	288
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	48
Broj krivičnih prijava	14
Broj zabrana obavljanja djelatnosti	54
Broj ukazivanja	15
Broj utvrđenih nepravilnosti	76

Neposredni efekti inspekcijskog nadzora u izvještajnoj godini mogu se sagledati preko podatka koji govori da je više od 100 subjekata uvedeno u regularne tokove, a posredni efekti se ogledaju u uvođenju više discipline i poštovanja zakona od strane priređivača igara na sreću. Na ovaj način uticalo se na suzbijanje sive ekonomije u ovoj oblasti.

Treba ukazati da važeći zakon koji uređuje oblast igara na sreću ne predstavlja adekvatan pravni okvir za efikasniji inspekcijski nadzor, pa se osnovano očekuje da će ovaj problem biti otklonjen novim zakonom koji je u pripremi, a u čijoj izradi učestvuje i glavni inspektor ove inspekcije.

Ova inspekcija je inicirala izmjene i dopune Pravilnika o prostornim i tehničkim uslovima priređivanja kladioničkih igara, u dijelu koji se odnosi na odgovornost za eventualno učešće maloljetnika u igrama na sreću preko terminala, kao i preciziranje uslova za postavljanje terminal (čime bi se ograničila mogućnost njihovog postavljanja bez odobrenja nadležnog organa).

Odsjek za inspekciju za javne nabavke

U Inspekciji za javne nabavke sistematizovana su radna mjesta za 3 inspektora, a popunjena su dva: glavni inspektor (dipl. ekonomista) i inspektor II (dipl. sociolog, počeo sa radom u novembru 2013.godine), koji vrše nadzor na cijeloj teritoriji CG.

Zakonodavni okvir i nadležnosti

Inspekcija za javne nabavke vrši nadzor nad Zakonom o javnim nabavkama (u pogledu: pravilnosti sprovođenja postupaka javnih nabavki vrijednosti od 3.000€ do 500.000€; blagovremenost dostavljanja i objavljivanja planova javnih nabavki, poziva za javno nadmetanje, odluka u postupcima javnih nabavki i ugovora o javnim nabavkama; blagovremenosti i pravilnosti sačinjavanja i dostavljanja izvještaja o javnim nabavkama; ispunjenosti uslova za vršenje poslova službenika za javne nabavke; pravilnosti sačinjavanja i vođenja evidencije o javnim nabavkama i čuvanja dokumentacije nastale u postupku javnih nabavki), kao i nad podzakonskim aktima za primjenu ovog zakona (Pravilnik o metodologiji iskazivanja podkriterijuma u odgovarajući broj bodova, načinu ocjene i upoređivanja ponuda, Pravilnik o obrascima u postupku javnih nabavki, Pravilnik o evidenciji postupaka javnih nabavki, Pravilnik o načinu vođenja i sadržaju evidencija o kršenju antikorupcijskih pravila, itd.)

Inspekcijski nadzor

U izvjestajnom periodu Inspekcija za javne nabavke izvršila je ukupno 84 inspekcijskih pregleda (38 redovnih, 37 po inicijativama i 9 kontrolnih) i utvrdila 67 nepravilnosti.

U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti izricane su mjere ukazivanja, a u slučaju kada su konstatovane nepravilnosti otklonjene tokom pregleda, sačinjavane su službene zabilješke.

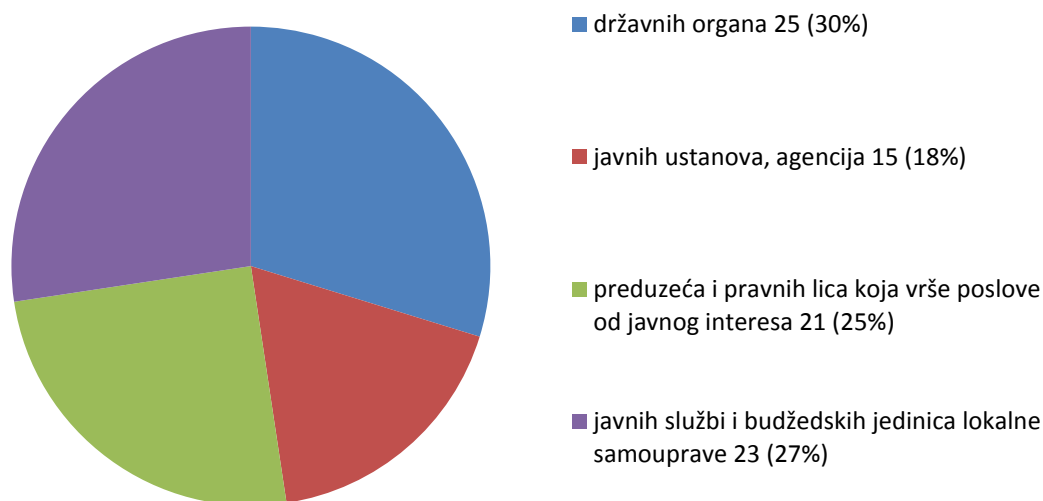
U izvještajnom periodu izdato 19 prekršajnih naloga na ukupni iznos od 24.000,00€.

Broj izvršenih inspekcijskih pregleda	84
– redovni	38
– po inicijativi	37
– kontrolni	9
Broj utvrđenih nepravilnosti	67
Broj ukazivanja	36
Broj izdatih prekršajnih naloga	19
Ukupan iznos novčanih kazni u €	24.000,00

Inspekcija za javne nabavke postupala je po primljenim inicijativama, ali nijesu utvrđene nepravilnosti.

Tri postupka inspekcijskog pregleda su obustavljena zbog podnijetih tužbi Državnoj komisiji za kontrolu postupaka javnih nabavki.

Inspekcijski nadzor za izvještajni period vršen je kod subjekta koji se bave nabavkom roba, radova i usluga, i to kod:

Predmet inspekcijskih pregleda:

pravilnost sprovedenih postupaka javnih nabavki vrijednosti od 3.000,00 do 500.000 €	28
blagovremeno dostavljanje i objavljivanje odluka u postupcima javnih nabavki, ugovora o javnim nabavkama	8

blagovremeno i pravilno sačinjavanje i dostavljanje izvjestaja i planova o javnim nabavkama nadležnom organu	21
pravilno sačinjavanje i vođenje evidencija o javnim nabavkama.	18
ispunjenost uslova za vršenje poslova službenika za javne nabavke	9

Inspekcija za javne nabavke je ostvarivala saradnju sa Upravom za javne nabavke, Državnom komisijom za kontrolu postupaka javnih nabavki, Upravom za antikorupcijsku inicijativu idr. Ova inspekcija nastoji da pojača saradnju i sa nevladinim sektorom, posebno sa onim nevladinim organizacijama koje pokazuju interes za procese i aktivnosti u sistemu javnih nabavki.

Imajući u vidu značaj sistema javnih nabavki u ukupnom ekonomskom sistemu, neophodno je kadrovsko jačanje ove inspekcije.

2. Sektor za zaštitu i bezbjednost zdravlja ljudi, životinja, bilja i šuma

Odsjek za zdravstveno-sanitarnu inspekciju

Odsjek za zdravstveno-sanitarnu inspekciju čine **Sanitarna** i **Zdravstvena** inspekcija. Broj sistematizovanih radnih mjesta za inspektore u ovom odsjeku je 38, a popunjeno je svih 38 i to: glavni inspektor (koji planira i organizuje rad u Odsjeku), 34 sanitarna i 3 zdravstvena inspektora. Svi inspektori su sa visokom školskom spremom raznih profila zanimanja, a pojedini i sa specijalizacijama iz raznih oblasti.

Sanitarna inspekcija

U izvještajnom periodu 19 sanitarnih inspektora su vršili nadzor u unutrašnjem prometu, 9 u spoljno-trgovinskom prometu, a 6 i u jednom i u drugom.

Zakonodavni okvir i nadležnosti

Sanitarna inspekcija vrši nadzor nad sprovođenjem: Zakona o bezbjednosti hrane, Zakona o zdravstvenoj ispravnosti životnih namirnica i predmeta opšte upotrebe, Zakona o zdravstvenom nadzoru nad životnim namirnicama i predmetima opšte upotrebe, Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, Zakona o duvanu, Zakona o kontroli proizvodnje i prometa supstanci koje se mogu upotrijebiti u proizvodnji opojnih droga i psihotropnih supstanci, Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, Zakona o duvanu, Zakona o vodama, Zakona

o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti, Zakona o zaštiti potrošača, Zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda, kao i nad velikim brojem podzakonskih akata.

Oblasti koje su u nadležnosti sanitarnih inspektora su: zaštita stanovništva od zaraznih bolesti; bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe u proizvodnji, prometu i uvozu; javno snabdijevanje stanovništva vodom za piće; ograničenje upotrebe duvanskih proizvoda; proizvodnja i stavljanje u promet prekursora, otrova i druge oblasti kada je to određeno posebnim propisima.

Inspekcijski nadzor

Unutrašnje tržište

U izvještajnom periodu sanitarni inspektori, angažovani u unutrašnjem nadzoru, vršili su inspekcijske preglede po službenoj dužnosti i kontrolne preglede, kao i vanredne po nalogu i zahtjevima, inicijativama, predstavkama građana, u cilju izdavanja sanitarnih saglasnosti, izdavanja odobrenja i sprovodnica za prenos posmrtnih ostataka umrlih lica, utvrđivanja propisanih higijenskih zahtjeva za obavljanje proizvodnje i prometa hrane, preduzimanja mjera radi sprječavanja i suzbijanja zaraznih bolesti, zaštite potrošača, postupanje po RAPEX (sistem brze razmjene informacija u EU o proizvodima koji predstavljaju ozbiljan rizik) i RASSF (sistem brzog uzbunjivanja za hranu i hranu za životinje u EU) obavještenjima i dr.

U izvještajnom periodu rad ove inspekcije statistički se može prikazati sljedećim podacima:

1. Broj inspekcijskih pregleda	12.555
a/ redovni	7.968
b/ po nalogu, inicijativama/zahtjevima	2.277
c/ kontrolni	2.310
2. Broj kontrola po djelatnostima:	
- trgovina	4.409
- ugostiteljstvo	5.771
- zdravstvene ustanove	157
- socijalne i vaspitno obrazovne ustanove	376
- objekti javnog saobraćaja	1
- objekti za proizvodnju hrane	293
- objekti za promet lijekova	70
- objekti za vodosnabdijevanje	338
- zanatski objekti	599
- ostalo	541
3. Broj utvrđenih nepravilnosti	3.418
- nepravilnosti u vezi bezbjednosti hrane/predmeti opšte upotrebe	662
- nepravilnosti u vezi bezbjednosti vode za piće	48
- nepravilnosti u vezi sprječavanja i suzbijanja zaraznih bolesti	1.162
- nepravilnosti u vezi neispunjenosti higijenskih zahtjeva	617
- nepravilnosti u vezi upotrebe duvanskih proizvoda	10

- ostale nepravilnosti (neposjedovanje dokumentacije, neposjedovanje rješenja za obavljanje djelatnosti izdatih od nadležnog organa i dr.)	919
4. Broj donijetih rješenja	1.635
- o davanju sanitarnih saglasnosti (broj i iznos u eurima)	166 11.963,94
- o otklanjanju nepravilnosti	208
- o zabrani obavljanja djelatnosti u objektu	28
- kojim se nalaže SPH da obezbijede i uspostave DHP, GMP praksu i HACCP procedure u objektima za poslovanje s hranom	9
- o zabrani rada licima bez obaveznog zdravstvenog pregleda i kliconošama	705
- o privremenom stavljanju van prometa hrane/predmeta opšte upotrebe	62
- kojim se naređuje uništenje hrane/predmeta opšte upotrebe	105
- o zabrani proizvodnje i prometa hrane/predmeta opšte upotrebe	38
- o zabrani upotrebe vode za piće	6
- o dozvoli upotrebe vode za piće	1
- o obaveznom vršenju analize vode za piće u školama	5
- o dostavljanju dokumentacije	40
- Kojim se odobrava prenos posmrtnih ostataka	262
5. Broj ukazivanja	2.097
6. Broj zaključaka	7
7. Broj izdatih prekršajnih naloga i iznos u eurima	1.943 454.470,00
8. Broj podnijetih zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	3
9. Uzeto uzoraka:	
- hrane	1.476
- vode	921
- predmeta opšte upotrebe	22
- i briseva	1.654
10. Broj riješenih zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	3
11. Broj podnijetih žalbi na rješenja inspektora	2
12. Broj riješenih žalbi	2 (odbijene)
13. Broj podnesenih krivičnih prijava	1

Podaci iz tabele ukazuju da je utvrđeno je 3. 418 nepravilnosti (28% u odnosu na ukupan broj inspekcijskih pregleda).

Od ukupno 1.214 rješenja koja su usmjerena na otklanjanje nepravilnosti, izvršeno je 1.102, od čega 38 iz 2012.godine (dobrovoljno 1.097, a administrativno pet). Ostalih 533 rješenja odnosi se na uništenje hrane i predmeta opšte upotrebe, izdavanje sanitarne saglasnosti i rješenja o prenosu posmrtnih ostataka.

Podnijeta je jedna žalba na rješenje i jedna na zaključak sanitarnog inspektora, koje su odbijene.

Voda za piće

U 2013.godini kontinuirano je praćen kvalitet vode za piće, kao i stanje objekata, uređaja i opreme za vodosnabdijevanje. Od ukupnog broja izvršenih pregleda, 338 pregleda se odnosilo na preglede objekata javnog snabdijevanja. Prilikom pregleda uzimani su uzorci vode za hemijska i mikrobiološka ispitivanja. Od 921 uzetog uzorka, dostavljene analize su pokazale da je oko 24% bilo neispravno hemijski ili mikrobiološki, ili i hemijski i mikrobiološki. U izvještajnom periodu evidentirana je neispravnost vode za piće u većini opština (povećan stepen mutnoće) usljed velikih padavina, o čemu su građani obavještavani preko sredstava informisanja.

Takođe je povremeno vršeno i mjerenje rezidualnog hlora na točecim mjestima vodovodne mreže.

Sanitarnoj inspekciji se redovno dostavljaju analize uzoraka vode koje obuhvataju osnovne i periodične preglede iz svih vodovoda na teritoriji Crne Gore od ovlašćenih laboratorija.

Zbog utvrđenih nepravilnosti donijeto je šest rješenja o zabrani upotrebe vode za piće i pet rješenja kojima je naloženo vršenje povremenih analiza u skladu sa propisima, dok je jedno rješenje donijeto o dozvoli upotrebe vode za piće.

Bezbednost hrane

Sanitarni inspektori su u izvještajnom periodu vršili nadzor nad bezbednošću hrane, kao i objekata, uređaja i opreme u kojima se vrši proizvodnja i promet hrane, kao i nadzor nad zdravstvenim stanjem lica koja dolaze u kontakt s hranom.

Osim vršenja senzorskog pregleda i rokova upotrebe hrane, vršeno je i uzimanje uzoraka za mikrobiološko ispitivanje, kao i uzimanje briseva ruku, radnih površina, opreme i pribora radi utvrđivanja higijenskog stanja u objektima. Uzeto je ukupno 1.476 uzoraka hrane i 1.654 briseva. Procenat neispravnih uzoraka u mikrobiološkom pogledu, kao i broj neispravnih briseva, varirao je u pojedinim opštinama i kretao se i do 48%.

Najčešće nepravilnosti su se odnosile na: radno angažovanje u privremenim objektima lica bez izvršenih zdravstvenih pregleda, nehigijensko postupanje sa hranom u smislu nepravilnog izlaganja prodaji, neobezbeđivanje adekvatnih rashladnih uređaja, neodržavanje higijene uređaja, prostorija i opreme i sl. U velikom broju slučajeva evidentirano je i neposjedovanje propisane dokumentacije.

Zbog isteklog roka upotrebe, izmijenjenih senzorskih svojstava, neispravnih deklaracija i drugih neispravnosti uništeno je ukupno 931kg/l hrane, a privremeno je stavljeno van prometa i zabranjen promet 4 250 kg/l.

U postupcima po RASSF obavještenjima utvrđeno je da se predmetni proizvodi ne nalaze na tržištu Crne Gore.

Bezbednost proizvoda (Tržišni nadzor)

Sanitarni inspektori su sprovodili tržišni nadzor u skladu sa programom tržišnog nadzora, kao i reaktivni nadzor (prijave građana, Rapex obavještenja, informacije o opasnim

proizvodima iz drugih baza podataka, obavještenja carine, informacije o opasnim proizvodima iz medija, obavještenja drugih institucija).

Na osnovu informacija o opasnim proizvodima iz nedjeljnih RAPEX obavještenja (br. 1-50 iz 2013.godine) a koji su blagovremeno dostavljani od Kontakt tačke Tržišne inspekcije, vršena je provjera da li se predmetni proizvodi nalaze na tržištu Crne Gore.

Ova inspekcija je u izvještajnom periodu stavila van prometa:

- 70 pakovanja /15 komada po pakovanju/ kozmetičkog proizvoda – vlažne maramice GALA, zemlja porijekla Rumunija, zbog hemijske neispravnosti koje su pronađene na tržištu; uvoznik i distributer je dobrovoljno povukao sve proizvode iz prometa (ukupno 3.785 pakovanja), na osnovu informacije iz Rapex obavještenja broj 8;
- 14 pakovanja /15 komada po pakovanju/ vlažnih maramica zbog neposjedovanja deklaracije, kao i 58 komada privezaka za ključeve u obliku sitnog voća – imitacija hrane (obmanjujući proizvod);
- 162 komada igračkaka - pas na baterije; nadzor je vršen nakon dostavljanja obavještenja o opasnom proizvodu od strane Kontakt tačke tržišne inspekcije.
- 28 komada igračkaka za koje je utvrđeno procjenom rizika da nijesu bezbjedne jer sadrže sitne djelove (u okviru Pilot projekta koji je organizovan kao zajednički tržišni nadzor);
- 279 komada kozmetičkih proizvoda i 15 komada sredstava za održavanje čistoće, zbog isteklog roka ili neispravne deklaracije.

Sanitarna inspekcija je u izvještajnom periodu postupila po dva obavještenja Uprave carina i izvršila nadzor bezbjednosti proizvoda pri uvozu, zbog sumnje da su opasni i procijenjeno je da su proizvodi bezbjedni (kod jednog proizvoda -igračka u obliku jajeta- vršeno je i laboratorijsko ispitivanje koje je pokazalo da je proizvod bezbjedan). Takođe je uzet i jedan uzorak – igračka na ispitivanje po inicijativi od ukupne količine od 80 komada koja je privremeno stavljena van prometa i utvrđeno da je uzorak neispravan zbog nepotpune deklaracije. Nakon pribavljanja ispravne deklaracije 80 komada igračkaka je vraćeno u promet.

Postupajući po tri inicijative, sanitarna inspekcija je uzela četiri uzorka kozmetičkih proizvoda za laboratorijsko ispitivanje. Dostavljeni rezultati ispitivanja su pokazali da je jedan proizvod hemijski neispravan, te je naloženo povlačenje iz prometa u količini od 15 komada, dok su tri uzorka bila ispravna.

U skladu sa planiranim Programom tržišnog nadzora nad igračkama, na osnovu procjene rizika, uzeto je 16 uzoraka na laboratorijsko ispitivanje, od kojih su dva uzorka bila hemijski neispravna, dok je 14 bilo ispravno.

Spoljnotrgovinski promet

Sanitarna inspekcija, radi sprječavanja unošenja zaraznih bolesti na teritoriju Crne Gore, na graničnim prelazima i drugim mjestima gdje se vrši carinjenje vrši nadzor nad putnicima, njihovim stvarima, nad saobraćajnim sredstvima u međunarodnom saobraćaju, kao i nad uvozom hrane, predmeta opšte upotrebe i otrova.

U izvještajnom periodu kontrolisano je 1.209 brodova (143 domaća i 1 066 stranih).

Izdato je 19 potvrda o oslobođenju od deratizacije i 1.209 dozvola za slobodan saobraćaj brodova.

Zdravstvenim nadzorom obuhvaćeno je ukupno 69.468 putnika u međunarodnom saobraćaju, od kojih su 2.916 domaći i 66.552 strani putnici.

U postupku zdravstvenog nadzora nad putnicima, koji dolaze iz zemalja u kojima ima kolere, kuge, malarije, hemoragijske groznice stavljeno je pod zdravstveni nadzor 118 lica, kojima su na graničnim prelazima (Božaj, Sukobin, Aerodrom Golubovci) uručena rješenja o stavljanju pod zdravstveni nadzor, a kontrolnim pregledima je utvrđeno da su sva rješenja izvršena tj. sva lica su se u određenom roku javila na pregled zdravstvenim ustanovama u mjestima boravka.

Po osnovu 306 podnijetih zahtjeva, izvršen je pregled otrova u količini od 2.021.413 kg, od čega je privremeno zabranjen uvoz i promet 538 kg, do pribavljanja dozvole za uvoz od strane nadležnog organa. U izvještajnom periodu je pribavljena tražena dozvola, te je za ukupno pregledanu količinu odobren uvoz i promet.

U izvještajnom periodu podnijeto je ukupno 9.643 zahtjeva, na osnovu kojih je pregledano 53.144.800kg predmeta opšte upotrebe. Ukupno je uzeto 508 uzoraka radi ispitivanja zdravstvene ispravnosti, od čega je 10 bilo hemijski neispravno: prisustvo ftalata- igračke porijeklom iz Kine (devet), povećan sadržaj olova u model rastvoru sa ruba šoljica za kafu, porijeklom iz Kine (jedan).

Kod pošiljki kod kojih je utvrđena navedena nepravilnost zabranjen je promet i to: 557 kg igračaka i 48 kg posuđa (šoljice za kafu) i isto je uništeno u skladu sa propisima ili su vraćeni isporučiocima.

U izvještajnom periodu podnijeto je 17.575 zahtjeva, na osnovu kojih je pregledano 322.386.385 kg hrane kojom prilikom je uzeto 1.510 uzoraka za laboratorijska ispitivanja od kojih je 19 ispitivanih uzoraka bilo hemijski neispravno ili sa neodgovarajućom deklaracijom.

Zbog utvrđenih neispravnosti, zabranjen je uvoz ili promet hrane u količini od 96.183 kg i iste su ili vraćene isporučiocima ili uništene od strane nadležne komunalne službe.

Prilikom pregleda brodova, hrane i predmeta opšte upotrebe, po osnovu naplate administrativne takse, naplaćeno je ukupno 867.504,00 €, dok je po osnovu naknade za zdravstveni pregled pošiljki na naplaćeno ukupno 129.806,04€ (Ministarstva zdravlja).

U sprovođenju nadzora u spoljno-trgovinskom prometu, sanitarna inspekcija je naplatila 997.310,40€.

Zdravstvena inspekcija

Aktivnosti zdravstvene inspekcije u izvještajnoj godini sprovodila su tri zdravstvena inspektora (doktori stomatologije), kao i sanitarni inspektori zdravstvene struke po osnovu ovlašćenja glavnog inspektora.

Zakonodavni okvir i nadležnosti

Zdravstvena inspekcija vrši inspeksijski nadzor nad primjenom zakona i drugih propisa u oblasti zdravstvene zaštite, kao i nadzor nad sprovođenjem propisanih mjera zdravstvene zaštite.

Zdravstvena inspekcija vrši nadzor nad sprovođenjem: Zakona o zdravstvenoj zaštiti, Zakona o lijekovima, Zakona o medicinskim sredstvima, Zakona o pravima pacijenata, Zakona o zbirkama podataka u oblasti zdravstva, Zakona o hitnoj medicinskoj pomoći, Zakona o obezbjeđivanju krvi, Zakona o zaštiti genetičkih podataka, Zakona o zdravstvenom osiguranju, Zakona o sprječavanju zloupotrebe droga, Zakona o kontroli proizvodnje i prometa supstanci koje se mogu upotrijebiti u proizvodnji opojnih droga i psihotropnih supstanci, Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, Zakona o zaštiti potrošača, Zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda, kao i nad velikim brojem podzakonskih propisa.

Zdravstvena inspekcija vrši poslove koji se odnose na:

- ispunjenost uslova zdravstvenih ustanova za obavljanje zdravstvene djelatnosti propisane zakonom i drugim propisima iz oblasti zdravstvene zaštite,
- uvid u ostvarivanje zdravstvene zaštite i prava pacijenata u zdravstvenoj ustanovi,
- prigovore građana kojima je uskraćeno pravo na zdravstvenu zaštitu, odnosno koji nijesu zadovoljni pruženom zdravstvenom uslugom ili postupkom zdravstvenog ili drugog radnika zdravstvene ustanove,
- kontrolu primjene sredstava i metoda za obavljanje laboratorijskih analiza i drugih dijagnostičkih metoda, njihove usaglašenosti sa odgovarajućim standardima,
- kontrolu načina vođenja i korišćenja medicinske dokumentacije i evidencija,
- kontrolu načina propisivanja lijekova,
- kontrolu uslova i načina izdavanja lijekova,
- kontrolu isticanja oznaka o zabrani i zabranu pušenja u objektima u kojima se obavlja zdravstvena djelatnost, proizvodnja, kontrola i promet lijekova i medicinskih sredstava, zabranu reklamiranja i sponzorstva duvanskih proizvoda i dr.

Inspeksijski nadzor

	UKUPNO
1. Broj inspeksijskih pregleda	839
a/ po službenoj dužnosti	555
b/ vanredni/po nalogu, inicijativama/zahtjevu stranaka	188
c/ kontrolni	96
2. Broj kontrola po djelatnostima:	
JZU (Javne zdravstvene ustanove)	69
- klinički centar	6
- bolnica	8
- dom zdravlja	28
- jedinica za hitnu pomoć	4
- apoteke	20
- veledrogerije	1
- prirodno lječiliste	2
PZU (Privatne zdravstvene ustanove)	770
- bolnica	2
- specijalistička ambulanta	87
- opšta stomatološka ambulanta	187

- ambulanta opšte medicinske	3
- zubotehnička laboratorija	12
- biohemijska laboratorija	9
- mikrobiološka laboratorija	5
- veledrogerije	40
- apoteke	362
- specijalizovana prodavnice za medicinska sredstva	4
- fizička lica u vezi sa posjedovanjem droga	51
- ostali i neregistrovane zdravstvene ustanove	8
3. Broj utvrđenih nepravilnosti	217
- Zakon o zdravstvenoj zaštiti	111
- Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda	4
- Zakona o lijekovima	33
- Zakon o sprječavanju zloupotrebe droga	51
- Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti	9
- Zakon o zbirkama podataka u oblasti zdravstva	6
- Zakon o medicinskim sredstvima	3
4. Broj donijetih rješenja	52
- o otklanjanju nepravilnosti	15
- o zabrani obavljanja zdravstvene djelatnosti	12
- o privremenom stavljanju lijekova van prometa	3
- o stavljanju van prometa i povlačenju iz prometa lijekova	10
- o stavljanju van prometa i povlačenju iz prometa medicinskih sredstava	2
- o zabrani obavljanja djelatnosti zdravstvenom radniku	4
- o sprovođenju interne provjere rada ljekara	1
- kojim se nalaže zdravstvenoj ustanovi da sprovede internu kontrolu kvaliteta	1
- o zabrani obavljanja djelatnosti zdravstvenom radniku u oblasti jonizujućeg zračenja	3
- o dostavljanju dokumentacije	4
5. Broj ukazivanja	63
6. Broj izdatih prekršajnih naloga i iznos u eurima	93 20.190,00
7. Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	61

U 2013. godini zdravstveni inspektori su izvršili ukupno 839 inspekcijskih pregleda i utvrdili 217 nepravilnosti.

Nepravilnosti zbog kojih su preduzete mjere od strane zdravstvenih inspektora odnosile su se na: neposjedovanje dokumentacije za zdravstveni kadar, neobezbjeđenje kontinuiteta zdravstvene zaštite, neposjedovanje rješenja o ispunjenosti propisanih uslova za obavljanje zdravstvene djelatnosti, neposjedovanje dokaza o obaveznom zdravstvenom pregledu za zaposlena lica, upotrebu duvanskih proizvoda u javnoj zdravstvenoj ustanovi, neisticanje oznake o zabrani pušenja u zdravstvenoj ustanovi, neposjedovanje dokumentacije u zdravstvenoj ustanovi u skladu sa propisima, dopunski rad zdravstvenog radnika van mreže zdravstvenih ustanova, izdavanje lijekova suprotno propisima i obavljanje prometa medicinskih sredstava bez prethodnog upisa pravnog lica u registar Agencije za lijekove i medicinska sredstva, kao i posjedovanje droga za ličnu upotrebu.

Postupajući po predlozima i preporukama Agencije za lijekove i medicinska sredstva, veledrogerijama je naloženo privremeno stavljanje van prometa i povlačenje iz prometa sedam lijekova i dva medicinska sredstva zbog sumnje da ne odgovaraju propisanim standardima kvaliteta ili zbog prijave neželjenih dejstava kod pacijenata, dok se ne izvrše dodatna ispitivanja. Nakon dodatnih ispitivanja jedna vrsta medicinskog sredstva je vraćena u promet.

Kontrolnim pregledima kod distributera i nadzorom na tržištu je utvrđeno da se gore navedeni lijekovi i medicinska sredstva ne nalaze u prometu, te da je postupljeno po rješenjima inspektora.

Postupajući po obavješnjima Uprave policije, protiv 51 fizičkog lica, u skladu sa Zakonom o sprječavanju zloupotrebe droga, podnijeti su zahtjevi za pokretanje prekršajnog postupka.

U izvještajnom periodu riješeno je 26 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka (3 iz 2012.godine, 23 iz 2013.godine).

Subjekti nadzora su postupili po svim rješenjima i ukazivanjima.

Na rješenje zdravstvenog inspektora podnijeta je jedna žalba koja je odbijena.

U izvještajnom periodu prilikom nadzora u zdravstvenim ustanovama od ukupnog broja pregleda 486 se odnosilo na kontrolu primjene Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, u kojima je utvrđeno četiri nepravilnosti.

U izvještajnom periodu prioritetno je postupano po inicijativama pacijenata i potrošača (39) i sve su riješene u izvještajnom periodu.

Predstavnici ove inspekcije su uzeli učešće u radu radnih grupa za: Poglavlje 1 - Slobodan protok roba, Poglavlje 12 - Veterinarska, fitosanitarna politika i bezbjednost hrane, Poglavlje 27 – Životna sredina Poglavlje 28 - Zaštita potrošača i zdravlje. Takođe su učestvovali u pripremi PPCG.

Odsjek za veterinarsku inspekciju

U Veterinarskoj inspekciji sistematizovano je 21 radno mjesto, od čega je popunjeno 19, uključujući i glavnog inspektora (doktori veterinarske medicine). Od ovog broja, osam inspektora je bilo angažovano u kontroli spoljnotrgovinskog prometa na 8 graničnih prelaza.

Zakonodavni okviri i nadležnosti

Veterinarska inspekcija vrši nadzor nad sprovođenjem: Zakona o veterinarstvu, Zakona o bezbjednosti hrane, Zakona o lijekovima, Zakona o identifikaciji i registraciji životinja, Zakona o dobrobiti životinja, Zakona o zaštiti potrošača, Zakona o standardizaciji, Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju, kao i nad velikim brojem podzakonskih akata.

Veterinarski inspekcijski nadzor na unutrašnjem tržištinu vrši se radi preduzimanja svih propisanih mjera za obezbjedjenje visokog nivoa zaštite zdravlja ljudi (kontrola bezbjednosti i kvaliteta hrane životinjskog porijekla), zaštite zdravlja i dobrobiti životinja od zaraznih bolesti

životinja i zoonoza (kontrola hrane za životinje, kontrolu veterinarskih lijekova i rezidua), kontrolu obilježavanja i identifikacije životinja i kontrolu nus proizvoda životinjskog porijekla. U spoljnotrgovinskom prometu kontroliše su se uvozne pošiljke životinja, hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje.

Inspekcijski nadzor

Inspekcijski nadzor u izvještajnom periodu vršen je na unutrašnjem prometu i u spoljnotrgovinskom prometu.

Ukupan broj inspekcijskih pregleda je 21.170.

Unutrašnje tržište

U unutrašnjem prometu izvršeno je ukupno 5.150 kontrola, u kojima je utvrđeno 904 nepravilnosti.

Najčešće utvrđene nepravilnosti odnosile su se na:

- nepoštovanje opštih higijenskih infrastrukturnih zahtjeva u objektima (postorije, oprema, snabdijevanje vodom, odvod otpadnih voda, obuka zaposlenih, lična higijena zaposlenih, transport hrane, zbrinjavanje nus proizvoda životinjskog porijekla) iako svi proizvodni objekti imaju odobrenje za rad;
- nepoštovanje posebnih higijenskih zahtjeva (uspostavljanje, održavanje i kontinuirana primjena HACCP sistema i sistema sljedljivosti);
- pozitivne laboratorijske nalaze pri ispitivanju mikrobioloških, hemijskih i bioloških kriterijuma i parametara kvaliteta.

Takođe, utvrđeno je i nepoštovanje drugih obaveza subjekata u poslovanju s hranom, kao i vlasnika životinja i pravnih lica u oblastima definisanim zakonima.

Broj inspekcijskih kontrola/pregleda	5.150
Broj utvrđenih nepravilnosti	904
Broj preduzetih upravnih mjera:	904
- ukazivanje o otklanjanju nepravilnosti	191
- rješenja o otklanjanju nepravilnosti	319
- rješenja o zabrani obavljanja djelatnosti	22
- rješenja o povraćaju 857.520,00l UHT mlijeka zbog aflatoksina	78
- rješenja o povraćaju 340.822,00 kg stočne hrane zbog aflatoksina	49
- rješenja o uništenju 9.460l mlijeka zbog aflatoksina	21
- rješenja o uništenju 33.266,00 kg stočne hrane zbog aflatoksina	38

- broj izdatih prekršajnih naloga i iznos u eurima	151 60.640,00€
- broj donijetih Zaključaka o kažnjavanju i iznos u eurima	1 3.500,00 €
- broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	34

Mjera zabrane obavljanje djelatnosti izrečena je kod 15 objekta za proizvodnju i promet hrane, zbog neispunjavanja opštih higijenskih zahtjeva u objektima, kao i kod 7 objekata za skladištenje i promet hrane za životinje.

Zahtjevi za pokretanje prekršajnog postupka podnijeti su zbog nepostupanja po Zakonu o identifikaciji i obelježavanju životinja (30), a 4 zahtjeva odnosila su se na stavljanje u promet nebezbedne hrane.

Zbog prisustva aflatoksina, u količinama većim od propisanih, preduzete su sljedeće mjere:

- vraćeno je zemlji porijekla (izvoza) 857.542,00 litara UHT mlijeka i 340.822,00 kg. stočne hrane;
- uništeno je 9.460 l sirovog mlijeka i 33.266,00 kg stočne hrane.

Takođe, iz maloprodaje je uništeno ukupno 11.299 kg hrane (570,00 kg sira i kajmaka, 1.261,00 kg ribe, 268,00 kg mesa, 6.500,00 kg proizvoda od mesa i 2.700 kg pršute, izmijenjenih organoleptičkih osobina, isteklog roka trajanja, bez dokaza o prijeklu i po prijavama MUP-a i Uprave carine).

U inspekcijskom nadzoru iz unutrašnjeg prometa uzeto je ukupno 1.134 uzoraka sirovina, hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje iz proizvodnje i prometa, kao i uzoraka za monitoring i briseva, od čega:

- Iz skladišta i prometa na malo 512 uzoraka i 180 briseva, od čega je:
  - o neispravnih uzoraka bilo 320 (210 zbog povećane količine aflatoksina, a 110 zbog mikrobiološke neispravnosti ili povećanog ukupnog broja UB mikroorganizama),
  - o neispravnih briseva bilo 48 (mikrobiološka neispravnost-nehigijena);
- Za monitoring biorezidua 435 uzoraka;
- Za monitoring pesticida 7 uzoraka (svi nalazi uredni).

Uzorkovanje je vršeno u okviru:

- redovnog uzorkovanja hrane i hrane za životinje iz proizvodnje i prometa, te vanrednog uzorkovanja po nalogu (zbog pojave aflatoksina u hrani za životinje iznad dozvoljenih količina);
- monitoringa rezidua i pesticida iz proizvodnje (uzorci mesa, sirovog mlijeka, jaja i ribe radi utvrđivanja ostataka veterinarskih lijekova, nedozvoljenih štetnih materija i pesticida);
- uzorkovanja briseva radnih površina sa opreme i ruku zaposlenih, radi ocjene higijene tokom procesa proizvodnje i rukovanja hranom.

Spoljnotrgovinski promet

U 2013. godini izvršeno je, po zahtjevu stranke (uvoznika ili njegovog zastupnika), ukupno 16.020 inspekcijskih pregleda pošiljki životinja, hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje. Od toga, izvršen je pregled 7.269 pošiljki pri uvozu, 6.297 pošiljki u tranzitu (koje su pregledane dva puta pri ulazu i izlazu) i 2.454 pošiljki pri izvozu.

Sve pošiljke pri uvozu podvrgnute su dokumentacijskom, identifikacijskom i fizičkom pregledu. Dodatnoj laboratorijskoj provjeri podvrgnuto je 1150 pošiljki, pri čemu je uzeto 1446 uzoraka. Uzorkovanje se vršilo u skladu sa analizom rizika (zemlja porijekla, proizvođački objekat iz kojeg potiče pošiljka, epizootiološka situacija u zemlji porijekla i dr.). Preko 90 % pošiljki uvozi se godinama iz istih zemalja i iz istih objekata (proizvođača). Neispravno je bilo 10 uzoraka (7 zbog povećanog sadržaja aflatoksina, 2 zbog mikrobiološke neispravnosti i 1 uzorak zbog veće količine teškog metala kadmijuma od dozvoljene).

Zbog utvrđenih nepravilnosti, koje su se odnosile na prateću dokumentaciju, transportne uslove (odstupanja koja se odnose na temperaturne zahtjeve) i deklarisanje proizvoda, nije odobren uvoz 3 pošiljke (1 pošiljka 20.510 kg pilećeg mesa, 1 pošiljka 16.566 kg sira i 1 pošiljka 7.947 kg proizvoda od mesa), i iste su sa graničnih prelaza vraćene isporučiocu.

Zbog mikrobiološke neispravnosti 2 pošiljke proizvoda od mesa i mlijeka su nakon laboratorijskih ispitivanja ocijenjene kao nebezbedne. Na zahtjev uvoznika, ove pošiljke su uništene na propisan način ili vraćene inoisporučiocu.

Broj inspekcijskih kontrola/spoljnotrgovinski promet	16.020	Neispravnih uzoraka
Broj kontrola pošiljki iz uvoza	7.269	
Broj kontrola pošiljki iz provoza-ulazni i izlazni	6.297	
Broj kontrola pošiljki za izvoz	2.454	
Ukupno uzeto uzoraka od pošiljki iz uvoza, od toga:	1.446	10
- Uzeto uzoraka hrane životinjskog porijekla	596	3
- Uzeto uzoraka hrane za životinje	850	7
Broj donijetih rješenja o dozvoli uvoza	7.264	
Broj donijetih rješenja o zabrani uvoza	5	
Broj izdatih certifikata za izvoz	2.454	

U izvještajnoj godini, iz unutrašnjeg i spoljnotrgovinskog prometa uzeto je ukupno 2.580 uzoraka hrane, hrane za životinje (iz proizvodnje i prometa), kao i briseva:

		neispravno
Ukupno uzeto uzoraka:	2.580	378
- hrane životinjskog porijekla	1.263	226
- hrane za životinje	1.137	104
- briseva	180	48

Odsjek za fitosanitarnu inspekciju

U fitosanitarnoj inspekciji sistematizovana su radna mjesta za 17 inspektora, a zaposleno je 16, uključujući glavnog inspektora (agronomi, inženjeri zaštite bilja) i sprovode nadzor na cijeloj teritoriji Crne Gore, kao i na granici.

Zakonodavni okvir i nadležnosti

Zakoni nad čijom primjenom nadzor sprovodi ova inspekcija su: Zakon o poljoprivredi i ruralnom razvoju, Zakon o zdravstvenoj zaštiti bilja, Zakon o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja, Zakon o sredstvima za zaštitu bilja, Zakon o genetički modificovanim organizmima, Zakon o bezbjednosti hrane, Zakon o sadnom materijalu, Zakon o sredstvima za ishranu bilja, Zakon o zaštiti biljnih sorti, Zakon o ratifikaciji međunarodne konvencije o zaštiti bilja, Zakon o potvrđivanju međunarodnog ugovora o biljnim genetičkim resursima za hranu i poljoprivredu, Zakon o sprječavanju zloupotrebe droga, Zakon o opštoj bezbjednosti proizvoda, kao i veći broj podzakonskih akata donesenih za primjenu navedenih zakona.

Fitosanitarni pregled pošiljaka bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom obuhvata: provjeru dokumentacije koja prati pošiljku, provjeru identiteta pošiljke i provjeru zdravstvenog stanja kao i ispunjenost fitosanitarnih uslova.

Inspekcijski nadzor

Inspekcijski nadzor u izvještajnoj godini vršen je kod svih subjekata koji se bave prometom robe i usluga iz nadležnosti ove inspekcije i to kontrola na granici i kontrola na unutrašnjem tržištu.

Izvršeno je ukupno 25.106 inspekcijskih pregleda, od čega 23.845 na granici i 1.261 na unutrašnjem prometu. Utvrđeno je 85 nepravilnosti. Ukupno je naplaćeno 590.700,98€, (583.170,98€, u spoljnotrgovinskom prometu i 7.530,00€ u unutrašnjem prometu).

Donijeto je ukupno 19.787 rješenja, od čega u spoljnotrgovinskom prometu 19.702 rješenja, a u unutrašnjem prometu 85 rješenja.

Uzeto je 1.032 uzorka: prilikom uvoza 833 i u unutrašnjem prometu 199.

Unutrašnje tržište

U izvještajnoj godini ova inspekcija je izvršila 1.261 pregleda na unutrašnjem tržištu:

UNUTRAŠNJI PROMET	
Broj izvršenih inspekcijskih pregleda	1.261
- redovni	1.184
- po zahtjevu stranke	29
- vanredni	8
- kontrolni	40
Broj utvrđenih nepravilnosti	85
Broj rješenja	85
Prekrašajni nalog (broj i iznos)	24
	7.530,00 €
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	52

Uzeto je ukupno 199 uzoraka. Oduzeto je i stavljeno van prometa 464,19 kg sredstava za ishranu bilja, 282,3 l sredstava za zaštitu bilja, 640 l supstrata, 8 komada raznog rasada, 13 kg sjemena povrća. Uništene su 3 palme zaražene *Rhincophorus ferrugineus*.

Na jedno rješenje uložena je žalba koju je drugostepeni organ odbacio.

U izvještajnom periodu po šest (6) zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka iz 2012.godine, područni organi za prekršaje su donijeli rješenja kojima su oglasili krivim svih šest subjekta nadzora.

Ova inspekcija je u izvještajnoj godini imala značajne aktivnosti na obavještavanju stanovništva duž Primorja, o pojavi palminog surlaša, opasne štetočine, koja se pojavila prije godinu na lokalitetu Ulcinja. Preduzete su sve mjere i radnje iz Akcionog plana i u saradnji sa Fitosanitarnom upravom i Biotehničkim fakultetom, održani su sastanci i seminari sa predstavnicima komunalnih preduzeća, vlasnicima palmi i proizvođačima sadnog materijala. Fitosanitarni inspektori su u saradnji sa Fitosanitarnom upravom postavili panflete na palmama duž čitavog primorja o osnovnim karakteristikama ovog organizma.

Program monitoringa rezidua pesticida u hrani biljnog porijekla sprovodi se u cilju procjene ugroženosti zdravlja stanovništva, a u skladu sa propisanim nivoima rezidua pesticida utvrđenih Pravilnikom o količinama pesticida, metala i metaloida i drugih otrovnih supstancija, hemioterapeutika, anabolika i drugih supstancija koje se mogu nalaziti u namirnicama i Regulativom broj 396/2005.

U okviru monitoringa, u izvještajnoj godini, uzeto je i 185 uzoraka robe (svježe povrće, svježe voće, žitarice, brašno, maslinovo ulje itd.) iz Crne Gore, Albanije, Kosova, Makedonije, Turske, Kine, Vijetnama, Španije, Srbije, Italije, Holandije, Tajlanda, Argentine, Kanade, Hrvatske, BiH, Kirgistana, Brazila. Jedan uzorak krastavca uvoz iz Albanije imao je

povećan procenat sadržaja rezidua pesticida. Takođe uzeto je i 40 uzoraka drvnog materijala iz trećih zemalja na prisustvo nematoda.

Pored navedenog, u Pjevljima je, u okviru stručne kontrole nad zemljištem sa povećanim sadržajem kadmijuma, uzeto 12 uzoraka zemljišta na KCN(Krompirove Cistolike Nematode) i 9 uzoraka krompira (sa parcela) na prisustvo kadmijuma.

Spoljnotrgovinski promet

U izvještajnoj godini ova inspekcija je po zahtjevima izvršila 23.845 pregleda u spoljnotrgovinskom prometu:

SPOLJNOTRGOVINSKI PROMET	
Broj podnijetih zahtjeva za pregled	23.845
Broj donijetih rješenja	13.862
- uvoz	11.963
- prepućenje	1.877
- zabrana uvoza	22
Broj pregleda u prevozu (tranzit)	5.840
Broj fitosanitarnih sertifikata - ukupno	4.132
- izvoz	3.589
- reexport	543
Uzeto uzoraka	833
Naknada	583.170.98 €

Iz tabele se može vidjeti da od ukupnog broja izvršenih pregleda pri uvozu, 22 pošiljke su bile neispravne zbog čega je zabranjen uvoz istih. Tom prilikom je uništeno 102.200 kg banana, 1.500 kg pirinča, 45 kg duvana, 262 komada sadnica voća, 1.303 sadnice ukrasnog bilja i 175 kg sjemenskog krompira.

Vraćene su neispravne pošiljke: 102.200 kg stočne hrane, 25.000 kg crnog luka, 17.000 kg krompira, 25.000 kg kukuruza, 2.000 kg suvog voća i 22.000 kg mineralnog đubriva.

Po osnovu fitosanitarnog pregleda na graničnim prelazima naplaćeno je: 583.170,98€, po osnovu fitosanitarnog pregleda 257.345,98 €, a po osnovu administrativnih taksi 325.825,00€,

Ova inspekcija je član Koordinacionog tijela za tržišni nadzor i po tom osnovu je jedan od nosilaca realizacije Nacionalnog programa tržišnog nadzora.

Odsjek za poljoprivrednu inspekciju

U Odsjeku za poljoprivrednu inspekciju sistematizovano je 9 radnih mjesta, a popunjeno je šest, uključujući i glavnog inspektora, koji sprovode nadzor na cijeloj teritoriji Crne Gore.

Zakonodavni okvir i nadležnosti

Inspektori ovog odsjeka sprovode nadzor u oblasti poljoprivrede i slatkovodnog ribarstva. U svom radu kontrolišu primjenu sljedećih zakona: Zakon o poljoprivrednom zemljištu, Zakon o poljoprivredi i ruralnom razvoju, Zakon o duvanu, Zakon o maslinarstvu, Zakon o alkoholnim pićima, Zakon o vinu, Zakon o stočarstvu, Zakon o organskoj poljoprivredi i Zakon o slatkovodnom ribarstvu, kao i ostalih zakona (Zakon o bezbjednosti hrane, Zakon o oznakama porijekla, geografskim oznakama i oznakama garantovano tradicionalnih specijaliteta poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, Zakon o zaštiti potrošača, Zakon o Nacionalnim parkovima itd.), kao i manjeg broja podzakonskih akata donesenih za primjenu navedenih zakona.

Nadzor se sprovodi i nad upotrebom podsticajnih mjera predviđenim Agrobudžetom.

Glavni inspektor ove inspekcije organizuje i koordinira rada i u Odsjeku za inspekciju morskog ribarstva.

Inspekcijski nadzor

U toku izvještajne godine izvršeno je ukupno 1.804 inspekcijskih pregleda, i to po:

– Zakonu o poljoprivrednom zemljištu	28
– Zakonu o poljoprivredi i ruralnom razvoju	41
– Zakonu o maslinarstvu	177
– Zakonu o stočarstvu	216
– Zakonu o alkoholnim pićima	340
– Zakonu o vinu	428
– Zakonu o organskoj poljoprivredi	13
– Zakonu o slatkovodnom ribarstvu	188

Podaci iz nadzora:

Broj izvršenih inspekcijskih pregleda	1.804
Broj utvrđenih nepravilnosti	69
Broj donešenih rješenja	19
Broj izvršenih kontrola rješenja	19
Broj izdatih prekršajnih naloga	50
Iznos izrečene novačane kazne:	8.550,00 €

U toku izvještajne godine doneseno je 19 rješenja o otklanjanju nepravilnosti i sve nepravilnosti su otklonjene.

Izdato je 50 prekršajnih naloga, u ukupnom iznosu od 8.550 €.

Pregled prekršajnih naloga po zakonima:

Zakon o alkoholnim pićima	9
Zakon o vinu	15
Zakon o maslinarstvu	12
Zakon o slatkovodnom ribarstvu	14

U okviru nadzora nad sprovođenjem Zakona o slatkovodnom ribarstvu izvršeno je ukupno 188 kontrola. U toku ribolovnog zabrana na Skadarskom jezeru (od 15.marta do 1.juna), kontrole su vršene u asistenciji sa policijom.

Broj izvršenih inspekcijskih pregleda	188
Broj oduzetih mreža	188 kom
Uništeno mreža	165 kom
Predate mreže Skadarskom jezeru	23 kom
Oduzeto ribe	482,5 kg

U okviru nadzora nad sprovođenjem Zakona o vinu i alkoholnim pićima, kontrolisana su rješenja o ispunjenosti uslova za proizvodnju kao i promet vina i rakija. Oduzeto je i uništeno je 13,5 l raznih vrsta rakija.

U okviru Agrobudžetskih mjera izvršene su 373 kontrole u pogledu upotrebe podsticajnih sredstava u poljoprivredi, od čega najviše isplatu premija za proizvedene i otkupljene količine mlijeka (340 kontrola kod kooperanata registrovanih mljekara i sirara), upotrebu regresa u pčelarstvu (23 kontrole), upotrebu premija i regresa u slatkovodnom ribarstvu (poribljavanje), kao i upotrebu premija u maslinarstvu - revitalizacija maslina (10 kontrola).

Odsjek za inspekciju morskog ribarstva

U Odsjeku za inspekciju morskog ribarstva sistematizovana su četiri radna mjesta, a zaposlena su tri inspektora, koji su sa mjestom rada u Baru, Kotoru i Herceg Novom, dok poslove glavnog inspektora u ovom odsjeku obavlja glavni inspektor za poljoprivredu.

Zakonodavni okvir i nadležnosti

Inspekcija za morsko ribarstvo vrši nadzor nad primjenom Zakona o morskome ribarstvu i marikulturi (morski ribolov, odnosno ulov, sakupljanje, zaštitu i promet riba i drugih morskih organizama na principima održivog razvoja morskog ribarstva u Crnoj Gori).

Inspekcijski nadzor

U izvještajnoj godini izvršeno je 1.047 inspekcijskih pregleda, od čega je 30 kontrola izvršeno na otvorenom moru, dok su ostale kontrole izvršene na obali, odnosno restoranima i pijacama. Utvrđeno je 78 nepravilnosti.

Razlozi malog broja inspekcijskih pregleda na otvorenom moru nalaze se u činjenici da ova inspekcija nema svoj čamac, već koristi čamac granične plovne policije, što uslovljava proceduru administriranja zahtjeva za asistenciju policije i korišćenje njenih resursa. Osim toga, treba ukazati na nedostatnost važećeg zakona te nedostatak podzakonskih akata za njegovu primjenu, što je od uticaja na efikasnost i efektivnost inspekcijskog nadzora, i za posljedicu ima nelegalno bavljenje ovom vrstom djelatnosti.

U inspekcijskom nadzoru uništeno je 10 mreža, oduzeto 6 kg prstaca i 1.313 kg morske ribe, uglavnom iz nelegalne trgovine i bez deklaracije. Takođe, oduzeta su i 2 kompleta ronilačke opreme, 5 boca za ronjenje, 3 podvodne puške i 1 podvodni pištolj. Inspektori su izdali 78 prekršajnih naloga u vrijednosti od 21.200 €.

Broj inspekcijskih pregleda	1.047
Broj utvrđenih nepravilnosti	78
Kontrole na otvorenom moru uz asistenciju policije	30
Kontrole prometa ribe na pijacama i restoranima	1.017
Broj izdatih prekršajnih naloga	78
Iznos izrečene novačane kazne:	21.200,00 €
Oduzeto:	
- Ronilačka odijela	2
- Boce za ronjenje	5
- Podvodni pištolj	1
- Podvodne puške	3
- Prstaci- školjke	6 kg
- Morska riba	1.313 kg
Broj uništenih mreža	10

Odsjek za inspekciju šumarstva, lovstva i zaštite bilja

U Odsjeku za inspekciju šumarstva, lovstva i zaštite bilja sistematizovana su radna mjesta za 11 inspektora, od kojih je 10 popunjeno (uključujući i glavnog inspektora), koji sprovode nadzor na cijeloj teritoriji Crne Gore. Svi inspektori su sa visokom stručnom spremom, dipl.inž.šumarstva.

Zakonodavni okvir i nadležnosti

Zakoni nad čijom primjenom nadzor sprovodi ova inspekcija su: Zakon o šumama, Zakon o divljači i lovstvu, Zakon o reproduktivnom materijalu šumskog drveća i Zakon o nacionalnim parkovima, kao i veliki broj podzakonskih akata koji su u njenoj nadležnosti.

Kada je u pitanju pravni okvir u kome ova inspekcija sprovodi nadzor, treba naglasiti da ne postoji valjan osnov za nadzor pilana i prometa drvnih proizvoda (propisana je nadležnost samo za kontrolu na šumskom putu), što onemogućava efikasan nadzor. U Zakonu o šumama nijesu precizno definisane kaznene odredbe za određene nepravilnosti u radu Uprave za šume, dok Zakon o divljači i lovstvu ne predstavlja optimalan pravni okvir za inspekcijski nadzor u dijelu koji normira dodjelu lovišta na gazdovanje pravnim licima.

Šumarska inspekcija vrši inspekcijski nadzor u oblasti šumarstva i lovstva sa stanovništva uzgoja, zaštite i korišćenja šuma bez obzira na vlasništvo i namjenu, prometa i skladištenja šumskih sortimenata, zatim uzgoja, zaštite korišćenja divljači i lovstva, kao i prometa divljači odnosno djelova od divljači i dr.

Inspekcijski nadzor

Inspekcijski nadzor u izvještajnoj godini vršen je: kod državnog organa (Uprava za šume), kod pravnih lica koja koriste šumu (koncesionari), kod pravnih lica koja se bave primarnom preradom drveta (pilane), kod preduzetnika koji se bave transportom šumskih sortimenata, kod vlasnika šuma, zatim kod korisnika lovišta kao i kod drugih subjekata koji se bave šumarstvom i lovstvom.

U sprovođenju nadzora ova inspekcija je polazila i od Nacionalnog Akcionog Plana za borbu protiv bespravnih aktivnosti u šumarstvu, kao i međunarodne Deklaracije iz oblasti zaštite životne sredine, te aktivnosti u skladu sa Izvještajima Evropske komisije o napretku Crne Gore na putu ka članstvu u EU, u segmentima iz nadležnosti ove inspekcije.

Podaci iz nadzora:

Broj izvršenih inspekcijских pregleda	1.148
Oblast šumarstvo	963
Oblast lovstvo	185
- redovni	930
- po inicijativama	44
- kontrolni	174
Broj utvrdjenih nepravilnosti	321
Broj ukazivanja	186
Broj rješenja	14
Broj izdatih prekršajnih naloga	36

Ukupan iznos u €	17.880,00
- pravnih lica	5
- odgovornih lica	7
- fizičkih lica	24
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	65
- pravnih lica	2
- odgovornih lica	3
- fizičkih lica	60
Broj krivičnih prijava	20
- odgovornih lica	4
- fizičkih lica	16

U izvještajnom periodu, od ukupnog broja pregleda (1.148), kod:

- Uprave za šume izvršeno je 457 (predmet kontrole: izrada i donošenje planskih dokumenata, doznaka stabala, uzgoj i zaštita šuma, korišćenje šuma, prijem i promet drvnih sortimenata, realizacija planiranih mjera, i dr.);
- korisnika šuma/koncesionara, izvršeno je 234 pregleda (predmet kontrole: sječa, izrada i izvlačenje drvnih sortimenata, zaštita šuma, prijem, promet i skladištenje drvnih sortimenata, izrada i sanacija šumskih puteva/vlaka);
- vlasnika šuma, izvršeno je 65 pregleda (predmet kontrole: sječa, izrada i izvlačenje drvnih sortimenata, zaštita i uzgoj šuma);
- nacionalnih parkova, izvršeno je 72 pregleda;
- izvođača radova u šumi, izvršeno je 38 pregleda;
- preduzetnika koji se bave prevozom drvnih sortimenata, izvršeno je 62 pregleda;
- korisnika lovišta, izvršeno je 185 pregleda (predmet kontrole: izrada i donošenje planskih dokumenata, izdavanje dozvola i druge dokumentacije, zaštita divljači, ino lov i dr);
- primarne prerade drveta (pilane) i pojave krivolova izvršeno je 35 zajedničkih pregleda sa drugim inspekcijama – organima.

Rezultati preduzetih mjera

Od ukupnog broja ukazivanja i donijetih rješenja u izvještajnom periodu, izvršena su sva naložena ukazivanja, kao i 10 rješenja (98 %). Ostalo je neizvršeno 4 rješenja, koja su donijeta krajem izvještajne godine i ista će biti izvršena u tekućoj godini.

Od ukupnog broja izdatih prekršajnih naloga (36) u izvještajnoj godini, naplaćena su 32 u iznosu od 12.280,00 €, dok su 4 naloga bila predmet sudskog odlučivanja po kojima su izrečene novčana kazne.

Od ukupno 65 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka u izvještajnoj godini, u 50 slučajeva izrečena je novčana kazna, u iznosu od 12.235 €, u 3 slučaja donesena je oslobađajuća presuda, na koje je uložena žalba. Postupak po ostalim zahtjevima je u toku.

Po krivičnim prijavama nije okončan ni jedan postupak.

Šumarska inspekcija je bila posvećena realizaciji Nacionalnog Akcionog plana (2009-2013) za borbu protiv bespravnih aktivnosti u šumarstvu, shodno svojim nadležnostima. Kao član Komisije za praćenje realizacije NAP-a ŠI učestvovala je u daljem unapređivanju istog sa konkretnim predlozima i sugestijama kako bi se što efikasnije uključili i drugi činioци u borbi protiv bespravnih aktivnosti u šumarstvu.

3. Sektor za zaštitu životne sredine i prostora

Odsjek za inspekciju zaštite prostora

U ovoj inspekciji poslove inspekcijuskog nadzora vršilo je 18 inspektora, uključujući i glavnog inspektora. Svi inspektori su sa visokom školskom spremom (3 dipl.pravnika, 3 dipl.ekonomista, 3 dipl. ing.poljoprivrede, 1 dipl.biolog, 3 građevinska inženjera , 1 inženjer metalurgije, 1 magistar ekologije, 1 dipl. politikolog i 1 dipl.oficir pješadije).

Inspekcija zaštite prostora sprovodi nadzor na cijeloj teritoriji Crne Gore.

Osim inspekcijuskog nadzora u oblasti izgradnje objekata, inspektori zaštite prostora obavljaju inspekcijuski nadzor u oblasti stanovanja i održavanja stambenih zgrada.

Zakonodavni okvir i nadležnost

Ova inspekcija vrši nadzor nad Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata.

Inspekcijuski nadzor

U izvještajnoj godini izvršeno je ukupno 3.656 inspekcijuskih pregleda, od čega je redovnih bilo 2.350, dok je po prijavama građana i nevladinih organizacija postupano u 1.306 slučajeva.

Najveći broj pregleda bio je u južnoj regiji (teritoriji opština Bar i Ulcinj), potom u centralnoj regiji (Podgorica), dok je u sjevernoj regiji najviše pregleda izvršeno na području opštine Bijelo Polje.

Najveći broj uvrđenih nepravilnosti odnosio se na bespravno postavljanje privremenih objekata na području posebne namjene, a mimo propisanog Plana i programa privremenih objekata.

Inspektori su mjerom ukazivanja ili rješenjem, subjektima nadzora nalagali otklanjanje utvrđenih nepravilnosti u određenom roku. Subjekti nadzora su u 177 slučajeva postupili po nalogu inspektora. U 356 slučajeva inspektori su donijeli rješenja o rušenju bespravno podignutih objekata, odnosno rješenja o uklanjanju privremenih objekata iz područja posebne namjene.

U izvještajnom periodu, u 70 slučajeva izvršeno je rušenje bespravno podignutih objekata, odnosno uklanjanje privremenih objekata postavljenih bez saglasnosti nadležnog organa.

Izjavljeno je 45 žalbi protiv rješenja o rušenju, (po kojima je drugostepeni organ u 26 slučajeva usvojio žalbu, a u 19 slučaju žalba je odbijena), a podnijeto 117 krivičnih prijava.

Broj pregleda	3.656
- redovne	2.350
- po inicijativi	1.306
Preduzete mjere	
- Broj rješenja o rušenju	356
- Broj krivičnih prijava	117
Obustava postupka	
- Građevinska dozvola	386
- Nenadležnost	89
- Proslijeđeno drugom organu	151
Žalba	
- Odbijena	26
- Prihvaćena	19
Izvršeno rješenja	70

Odsjek za inspekciju za urbanizam

U ovoj inspekciji sistematizovano je 6 radnih mjesta za inspektore, a u izvještajnoj godini inspekcijски nadzor je vršilo 5 inspektora, uključujući i glavnog inspektora. Svi inspektori su sa visokom školskom spremom (dipl. ing. arhitekture/građevinarstva). Inspekcija za urbanizam sprovodi nadzor na cijeloj teritoriji Crne Gore.

Zakonodavni okvir i nadležnost

Ova inspekcija vrši nadzor nad primjenom Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata u dijelu koji se odnosi na sva planska dokumenta i izdate građevinske dozvole za izgradnju

objekata koji se grade po državnim i lokalnim planskim dokumentima. Ovaj nadzor se vrši kod nadležnih sekretarijata za urbanizam lokalne uprave i Ministarstva održivog razvoja i turizma.

U toku inspeksijskog nadzora, a na osnovu uočenih nepravilnosti (77) inspekcija je:

- podnijela 43 predloga za poništavanje rješenja o građenju;
- podnijela 17 predloga za oduzimanje licence;
- izrekla 9 mjera ukazivanja;
- podnijela 8 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka protiv rukovodioca i odgovornih lica u sekretarijatu.

Urbanistička inspekcija je sa licenciranom geodetskom firmom izvršila kontrolu 7 protokola o iskolčenju objekta.

Takođe je u ovom periodu inspekciji upućeno 14 inicijativa, po kojima je u 10 slučajeva donijet zaključak o odbacivanju zbog nenadležnosti, a 4 inicijative su proslijeđene nadležnom organu na postupanje.

Broj inspeksijskih nadzora	131
- redovni	24
- po inicijativama	93
- kontrolni	14
Broj utvrđenih nepravilnosti	77
Obustava postupka	
- Zaključak o nenadležnosti	10
- Zaključak o obustavi postupka	10
Odgovor na podneske i inicijative/obavještenje strankama	177
Inspeksijski pregled se odnosio na:	
- broj kontrola planske dokumentacije	10
- broj kontrola UTU	105
- broj kontrola idejnih/glavnih projekata	90
- broj kontrola građevinskih dozvola	102
- broj kontrola licenci	10
- broj kontrola protokola o iskolčenju	7
- broj kontrola UTU/odobrenja za privremene objekte	4
- utvrđene nepravilnosti	29
Upravne mjere	
- zapisnički ukaz o otklanjanju nepravilnosti	9
- rješenje o otklanjanju nepravilnosti	1
- upozorenje da plan nije donijet u skladu sa zakonom	2

- prijedlog za ocjenu zakonitosti planskog dokumenta	0
- prijedlog za oduzimanje licence	17
- prijedlog za poništavanje rješenja o izdavanju građevinske dozvole	43
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	8

Odsjek za građevinsku inspekciju

U ovoj inspekciji sistematizovano je 6 radnih mjesta za inspektore, od kojih su popunjena 3, uključujući glavnog inspektora. Svi inspektori su diplomirani inženjeri građevinarstva.

Zakonodavni okvir i nadležnost

Ova inspekcija vrši nadzor nad primjenom Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata u odnosu na objekte za koje je izdata građevinska dozvola od strane organa lokalne uprave i organa uprave, kao i nad podzakonskim propisima donijetim za sprovođenje ovog zakona (Pravilnik o obliku i izgledu table sa podacima o izdatoj građevinskoj dozvoli, Pravilnik o sadržaju elaborata o pripremnim radovima, Pravilnik o sadržaju elaborata o uređenju gradilišta, Pravilnik o načinu vođenja i sadržini građevinskog dnevnika, građevinske knjige i knjige inspekcije, Pravilnik o načinu i postupku vršenja stručnog nadzora, Pravilnik o načinu vršenja revizije idejnog i glavnog projekta, Pravilnik o bližim uslovima i načinu prilagođavanja objekata za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti i dr.).

Inspeksijski nadzor

U izvještajnog godini ova inspekcija je izvršila ukupno 462 pregleda i utvrdila 105 nepravilnosti, koje su se uglavnom odnosile na: neizvođenje radova na izgradnji objekata u skladu sa revidovanim glavnim projektom, neprijavlivanje radova, nepostavljanje table na gradilištu, korišćenje objekta bez upotrebne dozvole, neposjedovanje gradlišne dokumentacije, neposjedovanje propisanih licenci, neobezbjedivanje sigurnosti susjednih objekata i okoline, neobezbjedivanje pristupa licima sa invaliditetom i dr.

Doneseno je 21 rješenje, a u 105 slučajeva je izrečena mjera ukazivanja. Inspekcija za građevinarstvo je u toku 2013. godine primila 511 inicijativa za vršenje inspeksijskog nadzora, od kojih je 116 inicijativa je proslijeđeno drugim organima na dalju nadležnost.

Nakon donošenja rješenja o zabrani radova, investitori nisu nastavili građenje u 15 slučajeva, u jednom je rješenje poništeno od strane drugostepenog organa, dok je u jednom slučaju obustavljen (nakon što je investitor uklonio nepravilnost).

Investitori su u četiri slučaja otklonili nepravilnosti na koju im je ukazano izrečenom mjerom ukazivanja, na način da su u dva slučaja sami investitori izvršili rušenja dijelova objekta

kojima je odstupljeno od revidovanog glavnog projekta i građevinske dozvole, dok je u dva slučaja investitor zazidao dio objekta, kojim je odstupljeno od revidovanog glavnog projekta i građevinske dozvole.

U izvještajnoj godini, administrativno je izvršeno jedno rješenje o rušenju.

Jedno rješenje o probnom radu je izvršeno od strane investitora.

U 2013. godini je na rješenja inspektora izjavljeno pet žalbi, po kojima je u 4 slučaja drugostepeni organ potvrdio prvostepeno rješenje, a u jednom slučaju ga je poništio i predmet vratio na ponovni postupak.

Na jedno rješenje drugostepenog organa je podnesena tužba upravnom sudu (postupak je u toku).

Inspekcija za građevinarstvo je u toku izvještajne godine podnijela tri krivične prijave protiv investitora, 4 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka od kojih je u dva slučaja izrečena novčana kazna, u jednom je postupak obustavljen, dok je postupak u toku za jedan slučaj. Takođe, ova inspekcija je izdala 15 prekršajnih naloga.

Donijet je jedan zaključak o obustavi postupka. Odlučujući po 2 žalbe na 5 zaključaka, drugostepeni organ je u jednom slučaju potvrdio zaključak, a u drugom ga poništio.

Glavni problem u radu ove inspekcije, a imajući u vidu veliki broj primljenih inicijativa u izvještajnom periodu (511), prijava građenja i izdatih građevinskih dozvola, kao i obavezu vršenja redovnih, veoma kompleksnih inspeksijskih pregleda, jeste nedovoljan broj inspektora, tj. svega 3 koji vrše nadzor na cijeloj teritoriji Crne Gore.

Broj primljenih predmeta	
- inicijative za vršenje inspeksijskog nadzora	511
- prijave početka građenja	372
- proslijeđeno drugim organima	116
Broj rješenja	21
- rješenja o zabrani	17
- rješenje o rušenju	2
- rješenje o probnom radu	2
Broj krivičnih prijava	3

Odsjek za inspekciju stanovanja

Budući da Inspekcija stanovanja nije kadrovski popunjena, njene nadležnosti vrše svi inspektori zaštite prostora, na cijeloj teritoriji Crne Gore. Imajući u vidu navedeno, ne može se ostvariti optimalni inspeksijski nadzor u ovoj oblasti.

Zakonodavni okvir i nadležnosti

Ova inspekcija vrši nadzor nad Zakonom o stanovanju i održavanju stambenih zgrada i Zakonom o svojinskopravnim odnosima, u pogledu prava i obaveza etažnih vlasnika koja se odnose na održavanje stambenih zgrada i zajedničkih djelova stambenih zgrada i drugih pitanja od značaja za oblast stanovanja.

Inspekcijski nadzor

U izvještajnom periodu izvršeno je ukupno 383 inspekcijskih pregleda. Najveći broj uvrđenih nepravilnosti odnosio se na zajedničke djelova stambenih zgrada (u pogledu vodovodno-kanalizacionih sistema, oštećenja krovova i dimnjačkih kanala, mijenjanja spoljnog izgleda zgrade zastakljivanjem, zazidavanjem, postavljanjem uređaja na fasadi i dr), neredovno izmirivanje mjesečne akontacije troškova redovnog održavanja, investicionog održavanja, kao i hitnih radova na zajednicki račun stambene zgrade.

U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti (180), inspektori su djelovali mjerom ukazivanja ili donošenjem rješenja. U izvještajnom periodu inspektori su u 163 slučaja ukazali subjektima nadzora na uočene nepravilnosti, donijeli 17 rješenja o uklanjanju bespravno postavljenih objekata odnosno rješenja za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i podnijeli 12 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, čije je rješavanje u toku kod područnih organa za prekršaje.

U 4 slučaja subjekti nadzora dostavili su građevinsku dozvolu za izvedene radove. Inspektori su se u 82 slučaja oglasili nenadležnim za postupanje, a 22 predmeta proslijeđena su drugim organima na dalje odlučivanje. U 152 slučajeva subjekti nadzora postupili su po nalogu inspektora, a u 7 slučajeva izvršeno je uklanjanje bespravno postavljenih objekata.

Broj inspekcijskih pregleda	383
Broj utvrđenih nepravilnosti	180
Preduzete mjere	
- broj ukazivanja	163
- broj donijetih rješenja	17
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	12
Obustava postupka	
- građevinska dozvola	4
- nenadležnost	82
- proslijeđeno drugom organu	22
Žalba	
- odbijena	4
- prihvaćena	4
Postupljeno po nalogu inspektora	152
Broj izvršenih rješenja	7

Odsjek za ekološku inspekciju

U ovoj inspekciji sistematizovano je 8 radnih mjesta za inspektore, od kojih je popunjeno 7, uključujući glavnog inspektora. Svi inspektori su sa visokom stručnom spremom (dipl.inžinjeri, biolozi, fizičar).

Zakonodavni okvir i nadležnosti

Ova inspekcija sprovodi nadzor nad: Zakonom o životnoj sredini, Zakonom o upravljanju otpadom, Zakonom o zaštiti vazduha, Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu, Zakonom o zaštiti prirode, Zakonom o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine, Zakonom o zaštiti od buke u životnoj sredini, Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu, Zakonom o hemikalijama, Zakonom o nacionalnim parkovima, Zakonom o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti, Zakonom o zaštiti od nejonizujućih zračenja, Zakonom o genetički modifikovanim organizmima, kao i nad velikim brojem podzakonskih akata donesenih za primjenu navedenih zakona (Uredba o graničnim vrijednostima emisija zagađujućih materija u vazduh iz stacionarnih izvora, Uredba o graničnim vrijednostima zagađujućih materija u tečnim gorivima naftnog porijekla -Program praćenja kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla, Uredba o supstancama koje oštećuju ozonski omotač, Uredba o visini naknada, načinu obračuna i plaćanja naknada zbog zagađivanja životne sredine, Uredba o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpada od električnih i elektronskih proizvoda i rada tog sistema, Uredba o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadnih vozila i rada tog sistema, Uredba o bližim kriterijumima, visini i načinu plaćanja posebne naknade za upravljanje otpadom, Uredba o načinu i uslovima skladištenja otpada, Uredba o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu, Pravilnik o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda u recipijent i javnu kanalizaciju, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda, minimalnom broju ispitivanja i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda, Pravilnik o klasifikaciji otpada i katalogu otpada, Pravilnik o postupanju sa otpadnim uljima, Pravilnik o postupanju sa opremom i otpadom koji sadrži PCB, Pravilnik o postupanju sa građevinskim otpadom, načinu i postupku prerade građevinskog otpada, uslovima i načinu odlaganja cement azbestnog građevinskog otpada, Pravilnik o načinu vođenja evidencije otpada i sadržaju formulara o transportu otpada, Pravilnik o bližem sadržaju i načinu podnošenja godišnjih izvještaja o sprovođenju planova upravljanja otpadom, Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjava privredno društvo odnosno preduzetnik za preradu i/ili odstranjivanje otpada, Pravilnik o bližem sadržaju i načinu sačinjavanja plana upravljanja otpadom proizvođača otpada, Pravilnik o načinu pakovanja i odstranjivanja otpada koji sadrži azbest, Pravilnik o načinu vođenja i sadržaju zahtjeva za upis u registar izvoznika neopasnog otpada, Pravilnik o načinu vođenja i sadržaju zahtjeva za upis u registar izvoznika neopasnog otpada, Pravilnik o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija, Pravilnik o spaljivanju i/ili suspaljivanju otpada, Pravilnik o bližim uslovima za upis u Registar posrednika i trgovaca otpadom, Pravilnik o vođenju registra izdatih dozvola za preradu i/ili odstranjivanje otpada, registra sakupljača, prevoznika, trgovaca i posrednika otpada, Pravilnik o sakupljanju i predaji otpadnih vozila čiji je imalac nepoznat).

Inspekcijski nadzor

Ekološka inspekcija je u izvještajnom periodu izvršila 2.471 inspekcijskih pregleda, i to redovnih 1.766, vanrednih 107 i kontrolnih 598.

Utvrđene nepravilnosti su se uglavnom odnosile na:

- obavljanje djelatnosti bez dozvola i saglasnosti nadležnih organa;
- kvalitet tehnoloških voda ne odgovara uslovima za ispuštanje u javnu kanalizaciju i prirodni recipijent propisanim zakonom;
- obavljanje djelatnosti u zaštićenom prirodnom dobru bez dozvole nadležnih organa;
- kvalitet ispuštenih gasova iz ložišta i drugih tehnoloških ispusta ne odgovara uslovima propisanim zakonom;
- stavljanje u promet goriva koje prekoračuje propisane granične vrijednosti sadržaja zagađujućih materija propisane nepreduzimanje mjera iz Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu;
- nedonošenja odluka o akustičnim zonama od strane lokalnih samouprava;
- upravljanje otpadom na način kojim se stvara negativan uticaj na životnu sredinu.

Donijeto je 712 rješenja, i to na osnovu: Zakona o upravljanju otpadom – 269, Zakona o životnoj sredini – 69, Zakona o zaštiti vazduha – 129, Zakona o zaštiti od buke – 26, Zakona o procjeni uticaja – 66, Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti – 109, Zakona o zaštiti prirode – 11, Zakona o hemikalijama – 1 i Zakona o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine – 4, Zakona o zaštiti od nejonizujućeg zračenja – 23, Zakona o nacionalnim parkovima - 3, Zakona o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu - 2.

Od ukupnog broja donesenih rješenja (712), 44 su donijeta po osnovu inicijativa stranaka, od čega je u izvještajnoj godini izvršeno 40. Zbog neizvršenja rješenja (3), ekološka inspekcija je podnijela 3 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, dok je u jednom slučaju drugostepeni organ, postupajući po žalbi, poništio rješenje inspektora i predmet vratio na ponovni postupak.

U redovnoj inspekcijskoj kontroli ekološka inspekcija je donijela 668 rješenja, od čega je u izvještajnoj godini izvršeno 575. Podnijeto je 35 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka i izdato 13 prekršajnih naloga. Za 37 rješenja je prolongiran rok realizacije mjera naloženih rješenjem, ili isti još nije istekao. Za 8 rješenja je drugostepeni organ, odlučujući po žalbi, poništio rješenje inspektora i predmet vratio na ponovni postupak.

Od ukupnog broja rješenja, 73 se odnosi na zabranu obavljanja djelatnosti do otklanjanja nepravilnosti i dobijanja dozvole od nadležnih organa.

Protiv 16 rješenja ekološkog inspektora podnijeta je žalba Ministarstvu održivog razvoja i turizma. U 4 postupka žalba je odbijena i potvrđeno je rješenje prvostepenog organa, dok je u 9 slučajeva poništeno rješenje prvostepenog organa. Za 3 predmeta proces je u toku.

Ekološka inspekcija je u toku 2013. godine izdala 24 prekršajna naloga i podnijela 72 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, po kojima je u 48 slučajeva izrečena novčana kazna (u iznosu od 45.945,00 eura), u jednom opomena, u 2 oslobađajuća odluka, u 3 odluka o obustavi, u 2 slučaja odbačen je zahtjev, dok je 16 postupaka u toku.

Oblasti nadzora

Na osnovu Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacione sigurnosti i ratifikovanih međunarodnih ugovora i konvencija (Bečka konvencija, Bazelska konvencija, Montrealski protokol, CITES konvencije i druge), ova inspekcija je izvršila 34.336 kontrola nivoa radioaktivnosti roba pri uvozu, u saradnji sa JU «Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore», Podgorica i »Institutom za crnu metalurgiju« AD Nikšić, te na osnovu izvještaja odobrila uvoz. Takođe, ekološka inspekcija je kontrolisala 217 dozvola za tranzit i uvoz otpada, 37 dozvola za promet izvora jonizujućih zračenja na graničnim prelazima, 5 dozvola za promet roba koje sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač na graničnim prelazima, kao i 178 dozvola za uvoz hemikalija. U jednom slučaju inspektor je donio rješenje kojim je naložio da se ukloni radioaktivni izvor iz sekundarnih sirovina.

Ekološka inspekcija je Agenciji za zaštitu životne sredine dostavila podatke o količinama opasnog otpada koje se stvaraju i deponuju u privrednim subjektima za 2013.godinu, kao i izvještaje emisionih mjerenja izlaznih polutanata iz ložišnih postrojenja i postrojenja za električnu energiju instalisane snage veće od 1 MW, na osnovu čega će Agencija donijeti rješenja za naplatu naknade zbog zagađivanja životne sredine.

Shodno Zakonu o životnoj sredini i Pravilniku o bližem sadržaju i načinu vođenja katastra zagađivača životne sredine, donesena su rješenja kojim je naloženo subjektima nadzora da dostave popunjeni obrazac za katastar zagađivača jedinici lokalne samouprave na čijoj teritoriji obavljaju djelatnost, kao i Agenciji za zaštitu životne sredine.

Ekološka inspekcija je sa termoenergetskom i elektroenergetskom inspekcijom izvršila kontrolu 70-ak objekata - benzinskih stanica, sa aspekta ispunjenosti uslova ekoloških standarda, a u cilju dobijanja/produženja licenci od strane Regulatorne Agencije za energetiku.

Tokom 2013. godine vršena su emisijska i imisijska mjerenja štetnih i opasnih materija u vazduhu na lokacijama potencijalnih zagađivača.

Na osnovu Uredbe o graničnim vrijednostima zagađujućih materija u tečnim gorivima naftnog porijekla, Ministarstvo održivog razvoja i turizma je donijelo Program praćenja kvaliteta goriva naftnog porijekla za 2013. godinu. Ekološka inspekcija je u izvještajnom periodu, u skladu sa ovim Programom, kontrolisala 235 uzoraka goriva sa benzinskih pumpi na čitavoj teritoriji Crne Gore, kao i 5 uzoraka sa skladišta. Od ukupnog broja ispitivanih uzoraka, dva uzorka eurodizela nijesu zadovoljavali propisane granične vrijednosti kvaliteta, pa su donijeta dva rješenja o zabrani stavljanja goriva na tržište do otklanjanja nepravilnosti, a podniet je i zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka. Takođe, četiri uzorka nijesu zadovoljavali propisane granične vrijednosti kvaliteta u skladu sa standardom MEST EN 590, pa je doneseno rješenja o zabrani stavljanja istog u promet.

Ekološka inspekcija je preduzećima i frigo majstorima, koji rade sa supstancama koje oštećuju ozonski omotač i alternativnim supstancama, naložila da dostave evidenciju za 2013. godinu o: prikupljenim predmetnim supstancama, postupanju sa njima, recikliranim supstancama koje oštećuju ozonski omotač, količini supstanci iz prve prerade ili recikliranih supstanci unijetih u proizvode, kao i evidenciju o količini i vrsti elektro otpada, (u skladu sa katalogom otpada koji se stvara u servisu), pošto većina električnog otpada ostaje kod korisnika servisnih usluga, a shodno Zakonu o upravljanju otpadom.

U skladu sa Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu, obaveza organa lokalne uprave je da, uporedo sa vođenjem javne knjige o postupcima i odlukama o davanju saglasnosti i odbijanju zahtjeva za davanje saglasnosti na Elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu, formiraju elektronsku bazu podataka, koja je putem interneta dostupna javnosti. Ekološka inspekcija je svim jedinicima lokalne uprave izdala rješenja kojim je naloženo vođenje elektronske baze podataka (Podgorica, Danilovgrad, Nikšić, Cetinje, Budva, Kotor, Tivat, Herceg Novi, Bar, Ulcinj, Kolašin, Berane, Bijelo Polje, Andrijevica, Rožaje, Plav, Mojkovac, Pljevlja, Žabljak, Šavnik, Plužine). Izvršenje ovih rješenja je u roku.

Inspekcija je kontrolisala operatere koji su bili u obavezi da podnesu zahtjev za izdavanje integrisane dozvole, po Programu kojim su propisani rokovi za usklađivanje pojedinih privrednih grana sa odredbama Zakona o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine.

Vršena je kontrola nacionalnih parkova i drugih zaštićenih područja. Predmet kontrole je bila realizacija aktivnosti predviđenih Godišnjim programom upravljanja nacionalnim parkom za 2013.godinu. Ekološka inspekcija je u tom dijelu vršila kontrolu sprovođenja planova i programa upravljanja zaštićenim prirodnim dobrima, koji se odnose na mjere i uslove zaštite prirode kao i zaštite, očuvanja, korišćenja i unapređenja zaštićenih prirodnih dobara.

U skladu sa Zakonom o zaštiti od buke u životnoj sredini, ekološka inspekcija je tokom 2013. godine donijela rješenja kojim je nadležnim organima u jedinicima lokalnih samouprava naložila da izvrše akustična zoniranja na svojim teritorijama. Sve jedinice lokalnih samouprava su izvršile rješenja u datom roku, osim opština Budva, Herceg Novi, Kolašin i Žabljak, gdje je rješenje izvršeno nakon podnošenja zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka protiv odgovornog lica u nadležnim sekretarijatima.

Ekološka inspekcija je tokom 2013. godine vršila inspeksijske nadzore kod jedinica lokalne uprave, sa ciljem kontrole poštovanja zakonskih obaveza u odnosu na Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu.

U odnosu na prethodnu godinu, angažovanjem ove inspekcije postignut je značajan napredak kod jedinica lokalnih samouprava u pogledu primjene Zakona o upravljanju otpadom.

Vršena je kontrola upravljanja posebnim vrstama otpada (akumulatori, gume, električni i elektronski otpad, PCB, rabljena ulja, ambalaža i dr.), i na osnovu rješenja ove inpekcije izrađeni su planovi upravljanja posebnim vrstama otpada, i uspostavljena evidencija o količinama stvorenih i odloženih količina ovih vrsta otpada.

Inspekcija je, sa aspekta utvrđivanja količine otpada i opreme kontaminirane sa PCB koja je u upotrebi, kontrolisala opremu koja sadrži PCB otpad

Kroz projekat „Upravljanje zatvorenim izvorima zračenja, uključujući i radioaktivne gromobrane u Crnoj Gori“, u periodu od 01.08.2013 – 30.09.2013, inspekcija je bila u obavezi da vrši inspeksijski nadzor prilikom uklanjanja, transporta i skladištenja radioaktivnog otpada. Početak uklanjanja radioaktivnih gromobrana sa objekata u Crnoj Gori počeo je 01.08.2013. godine. Do sada je uklonjeno svih 76 radioaktivnih gromobrana, i istrošeni zatvoreni izvori zračenja su preuzeti iz 14 od ukupno 18 privremenih spremišta.

Shodno odredbama Zakona o hemikalijama, ekološka inspekcija je izvršila 178 redovnih inspekcijskih pregleda, kojim su kontrolisani uslovi skladištenja, oznake opasnosti i bezbjednosti hemikalija.

Ovdje je važno ukazati da je, u cilju efikasnijeg rada ove inspekcije, potrebno povećanje broja zaposlenih, a naročito treba raditi na jačanju kapaciteta ekološke inspekcije zapošljavanjem diplomiranog hemičara, s obzirom da novi Zakon o hemikalijama uvodi nadležnost ekološke inspekcije i u ovoj oblasti. Tim prije što u sadašnjem sastavu ekološke inspekcije nijedan inspektor nema stručnu spremu hemičara, a postoji obaveza podnošenja redovnih izvještaja o realizovanim aktivnostima za potrebe Vladinih strateških dokumenata (Nacionalni program nadzora nad tržištem i Nacionalni program zaštite potrošača - Procjena rizika neprehrambenih proizvoda široke potrošnje), kao i hitnog reagovanja kada se na tržištu pojavi nebezbedni proizvod.

Broj inspekcijskih pregleda	2.471
- redovnih	1.766
- kontrolnih	598
- vanrednih	107
Donijeto rješenja o otklanjanju nepravilnosti	712
- na osnovu Zakona o upravljanju otpadom	269
- na osnovu Zakona o životnoj sredini	69
- na osnovu Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu	66
- na osnovu Zakona o zaštiti vazduha	129
- na osnovu Zakona o jonizujućem zračenju i radijacionoj sigurnosti	109
- na osnovu Zakona o zaštiti od nejonizujućeg zračenja	23
- na osnovu Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini	26
- na osnovu Zakona o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine	4
- na osnovu Zakona o zaštiti prirode	11
- na osnovu Zakona o nacionalnim parkovima	3
- na osnovu Zakona o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu	2
- na osnovu Zakona o hemikalijama	1
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	59
Broj prekršajnih naloga	24
Broj rješenja o zabrani obavljanja djelatnosti	73
Izvršeno kontrola:	34.773
- na radioaktivnost roba pri uvozu	34.336
- dozvola za tranzit i uvoz otpada	217
- dozvola za uvoz hemikalija	178
- dozvola za promet izvora jonizujućeg zračenja	37
- dozvole za promet robe koja sadrži supstance koje oštećuju ozonski omotač	5

Ekološka inspekcija je član Koordinacionog tijela za tržišni nadzor.

Odsjek za vodoprivrednu inspekciju

U ovoj inspekciji sistematizovano su 4 radna mjesta za inspektore, od kojih su popunjena 2, uključujući glavnog inspektora, koji su sa visokom školskom spremom (dipl. ing. građevine).

Zakonodavni okvir i nadležnosti

Inspekcija za vode sprovodi nadzor u oblasti upravljanja vodama i vodnim dobrom na cijeloj teritoriji Crne Gore, a u pogledu primjene: Zakona o vodama, Zakona o finansiranju upravljanja vodama, Zakona o ratifikaciji ugovora između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Hrvatske o međusobnim odnosima u oblasti upravljanja vodama i velikog broja podzakonska akta donesenih na osnovu ovih zakona.

Inspekcijski nadzor

U toku izvještajnog perioda, ova inspekcija je izvršila 299 inspekcijskih pregleda, od čega 159 redovnih, 75 vanrednih i 65 kontrolnih. Utvrđeno je 47 nepravilnosti.

Donijeto je 39 rješenja o otklanjanju nepravilnosti, od čega je izvršeno 19.

Podnijete su tri krivične prijave i izdat jedan prekršajni nalog u vrijednosti od 300 eura.

Broj inspekcijskih pregleda	299
- redovnih	159
- kontrolnih	75
- vanrednih	65
Broj utvrđenih nepravilnosti	47
Broj rješenja	39
Broj krivičnih prijava	3

Glavni problem u radu ove inspekcije, a imajući u vidu veliki broj primljenih inicijativa u izvještajnom periodu, kao i obavezu vršenja redovnih inspekcijskih pregleda, jeste nedovoljan broj inspektora, tj. svega 2 koji vrše nadzor na cijeloj teritoriji Crne Gore.

Aktivnosti inspekcija u turističkoj sezoni

Pojačani nadzor

Polazeći od godišnjeg programa rada Uprave kao i mjera iz Akcionog plana za suzbijanja sive ekonomije, a u cilju podizanja kvaliteta ukupne turističke ponude naše zemlje, Uprava je utvrdila Plan pojačanog nadzora u turističkoj sezoni čija realizacija je praćena preko posebnog koordinacionog tijela.

Plan pojačanog nadzora realizovan je u šest primorskih opština, putem zajedničkog inspeksijskog nadzora od strane sedam inspekcija (Turistička, Tržišna, Zdravstveno-sanitarna, Inspekcija rada, Inspekcija zaštite prostora, Veterinarska i Inspekcija za igre na sreću). Po potrebi, povremeno su se uključivale i poljoprivredna i inspekcija morskog ribarstva.

Na primorju su, pored domicilnih inspektora, bili angažovani i inspektori iz centralnog i sjevernog dijela Crne Gore, a rad je organizovan u toku cijelog dana, uključujući i dane vikenda i praznika.

Inspekcije su vršile timski nadzor na terenu tj. zajednički su djelovale u zavisnosti od predmeta kontrole (npr. u oblasti ugostiteljstva, nadzor su vršili turistički, sanitarni i inspektor rada; u oblasti trgovine: tržišni, inspektor rada, a po potrebi i sanitarni inspektor; kod turističkih usluga - kupalište: turistički, inspektor zaštite prostora i inspektor rada i slično).

Takođe, tokom turističke sezone bile su organizovane i zajedničke aktivnosti s poreskim inspektorima, komunalnim policajcima, inspektorima za naplatu lokalnih prihoda, pomorskom policijom, inspektorima bezbjednosti plovidbe, pripadnicima Uprave policije i predstavnicima Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom.

Opravdanost ovakvog organizovanja inspeksijskih pregleda evidentna je i u kvantitativnim i kvalitativnim pokazateljima. Naime, postignuti su efekti koji se ogledaju u povećanju broja registrovanih subjekata koji obavljaju privrednu djelatnost, povećanu naplate lokalnih prihoda, povećanju broja prijavljenih radnika, a shodno tome i povećanju budžetskih prihoda. Takođe, uticalo se na regularnost tržišta roba i usluga, zaštitu života i zdravlja gostiju i domicilnog stanovništva, povećanju sigurnosti i bezbjednosti na radu, odnosno viši kvalitet cjelokupne turističke ponude naše zemlje.

Na početku turističke sezone, veliki broj subjekata na primorju, posebno u zoni morskog dobra, otpočeo je djelatnost bez propisanog odobrenja (kašnjenje raspisivanja tendera za rad privremenih objekata u zoni morskog dobra). Imajući u vidu ovu činjenicu, kao i priliv gostiju, inspekcije su u zajedničkom nadzoru, djelovale preventivno kod svih subjekata koji su imali urednu poresku prijavu, prijavljene radnike i rješenje nadležnog ministarstva o ispunjenosti sanitarno-higijenskih uslova. Kod onih koji nijesu ispoštovali ove zakonske obaveze inspektori su primijenili mjere zatvaranja objekata i novčanog kažnjavanja.

Treba istaći da su zajedničkim nadzorom od strane više inspekcija postignuti višestruki efekti (manja opterećenost subjekta kontrole, bolja iskorišćenost resursa, sveobuhvatnost i sledljivost inspeksijskog nadzora).

Nadzorom u turističkoj sezoni posebno su bili obuhvaćeni objekti privremenog karaktera u kojima se prodaje roba i pružaju usluge karakteristične za vrijeme ljetne sezone, te vrše ostale djelatnosti čiji obim se povećava u tom periodu.

Ljetnju sezonu, zbog prisustva velikog broja turista posebno karakterišu problemi u pojedinim vrstama turističkih usluga, zbog čega je Turistička inspekcija posebno angažovana tokom ljeta.

Tržišna inspekcija je zbog povećanog obima prometa roba u turističkoj sezoni bila posebno je angažovana u tom segmentu, ali i na području usluga čiji obim takođe raste zbog povećanog broja korisnika.

Inspekcija rada je bila pojačano angažovana u sezoni s posebnim akcentom na poslodavce koji angažuju sezonsku radnu snagu i pri tom veliki broj stranaca.

Zbog visokih temperatura u ljetnjim mjesecima, velikog broja turista, prenatrpanosti smještaja, nedostatka pitke vode u pojedinim mjestima, velikog broja objekata za promet hrane sezonskog karaktera, prioritet nadzora je bio u oblasti praćenja zaraznih bolesti, kliconoštvu, bezbjednosti hrane i vode za piće. U saradnji sa nadležnim zdravstvenim službama, sproveden je nadzor nad kolektivnim smještajnim objektima (kampovi, odmarališta, ljetovališta i sl.).

Tokom ljetnje turističke sezone, Inspekcija zaštite prostora vršila je pojačani nadzor u pogledu privremenih objekata postavljenih bez odobrenja.

Priredivanje igara na sreću, bez propisanih odobrenja, uslovalo je pojačan nadzor Inspekcije za igre na sreću tokom ljetnje turističke sezone.

Ostale inspekcije su se, po potrebi, uključivale u pojačani nadzor na primorju iz okvira svoje nadležnosti.

4. Sektor za pravne poslove u oblasti inspekcijiskog nadzora, ljudske resurse, planiranje i informacione tehnologije

U ovom sektoru vrše se poslovi koji se prvenstveno odnose na: zastupanje Uprave u postupcima koji se vode pred područnim organima za prekršaje po zahtjevima inspektora, kao i po zahtjevima za sudsko odlučivanje po prekršajnim nalogima, davanje stručnog mišljenja u vezi sa inspekcijiskim nadzorom, izjavljivanje pravnih sredstava drugostepenim instancama i upravnom sudu, pripremu i sprovođenje plana integriteta, razvoj i usavršavanje ljudskih resursa, definisanje funkcionalnih modela i modeliranje poslovnih procesa informacionog sistema, integraciju novih komponenti informacionog sistema, održavanje ICT infrastrukture, ažuriranje veb site i dr.

Odsjek za pravne poslove u oblasti inspekcijiskog nadzora

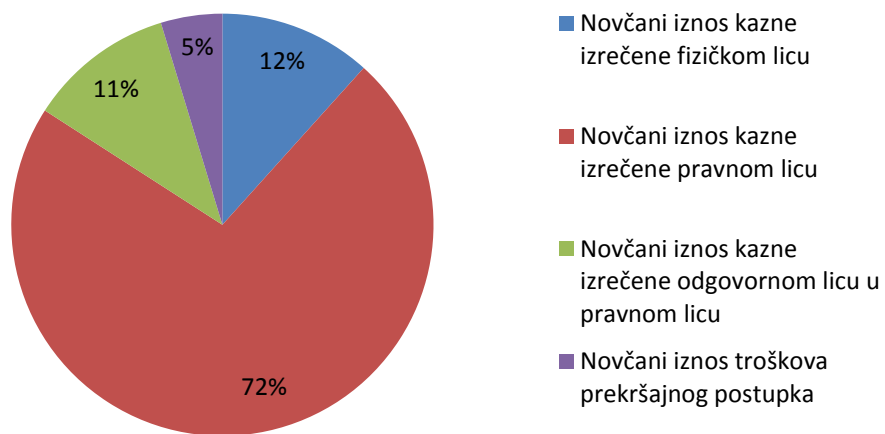
U ovom odsjeku sistematizovano je 7 radnih mjesta, od kojih je popunjeno 4 (diplomirani pravnici).

Ovaj odsjek je u izvještajnoj godini bio angažovan u zastupanju na raspravama pred područnim organima za prekršaje po 965 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, od čega je riješeno 586 predmeta, na način predstavljen u tabeli:

BROJ PREDMET A	ZAVRŠENI PREDMETI (586)							ODLOŽENI PREDMETI
	novčana kazna	opomena	obustavljen postupak	Odbačen zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka	okrivljeni oslobađen od odgovornosti	zastarjelo st	čeka se odluka	
965	427	8	32	4	20	4	91	379

Ukupan iznos izrečenih novčanih kazni (uključujući i troškove prekršajnog postupka) je 303.691,00 €, i to:

Pravnom licu	219.960,00 €
Odgovornom licu u pravnom licu	33.975,00 €
Fizičkom licu	35.455,00 €
Troškovi prekršajnog postupka	14.301,00 €

Odluke područnih organa kojima su izrečene novčane kazne u iznosu od 108.245,00 € su postale pravosnažane.

Odsjek za ljudske resurse

U ovom odsjeku sistematizovano su 3 radna mjesta, od kojih su popunjena 2 (diplomirani pravnici).

U izvještajnoj godini, Uprava je organizovala **interne obuke za svoje zaposlene**, koje su se odnosile na: primjenu novih propisa, standardizovanje vođenja zapisnika o inspekcijskom pregledu i pripreme akata kojima se nalažu mjere iz inspekcijskog nadzora i iniciraju postupci pred nadležnim organima, korišćenje informacionih tehnologija, itd.

Zaposleni u Upravi su pohađali i obuke u organizaciji projekata podrške, uključujući i TAIEX, kao i u organizaciji Uprave za kadrove te pojedinih sektora državne uprave koji kreiraju politike u upravnim oblastima nad kojima inspekcijski nadzor vrši Uprava. Teme su bile: inspekcijski nadzor, prekršajni postupak, slobodan pristup informacijama, kako prepoznati korupciju, zaštita tajnosti podataka, pregovori o pristupanju EU, IT obuka, etički kodeks, nadzor nad tržištem, zaštita potrošača, zaštita od diskriminacije, postizanje najvišeg bezbjednosnog i tehničkog kvaliteta gradnje, predlog strategije slobodnog kretanja roba, zaštita prava intelektualne svojine, zaštita na radu, zakonski okvir za lovstvu, itd.

U okviru godišnjeg programa obuke Uprave za kadrove, predstavnici Uprave (239) su prošli obuke (73 seminara). U saradnji sa Upravom za kadrove, Uprava je inicirala organizovanje seminara na temu Prekršajni postupak na kojem je prisustvovalo 115 učesnika, od čega u Podgorici 53, Bijelom Polju 28 i Baru 34 službenika, kao i IT obuke.

Takođe, Uprava za kadrove je, u saradnji sa ENA-om (Francuska škola za državnu upravu), organizovala dvodnevni seminar na temu „Procjena mogućnosti za razvoj vještina u državnoj upravi“, kojem je prisustvovalo 12 predstavnika Uprave.

Od međunarodnih aktivnosti na ovom polju, izdvajamo:

	DRŽAVA OBUKE (datum)	TEMA OBAVLJENE OBUKE	INSPEKCIJA
1.	Njemačka (11 - 15.02.2013)	Radionica na temu "Tehnički zahtjevi i nadzor nad tržištem za kućanske aparate"	Tržišna inspekcija
2.	Malta (25– 28. 03 2013)	Studijska posjeta u okviru IPA 2010 „Tržišni nadzor i zaštita potrošača“	Tržišna inspekcija
3.	Turska (25-30.03.2013)	Radionica „Workshop on technology and safety aspects of storage of radioactive waste & waste acceptance criteria of waste packages“	Ekološka inspekcija
4.	Španija (08-13.04.2013)	Obuka u primjeni evropskih standarda i zakona u oblasti zaštite bilja i kontrole primjene sredstava za zaštitu bilja u primarnoj proizvodnji hrane biljnog porijekla, kao i kontrola prometa pomenutih sredstava	Fitosanitarna inspekcija

5.	Slovenija (15–19.04.2013)	Studijska posjete u okviru IPA 2009 „Harmonizacija i implementacija propisa iz nadzorne oblasti Inspekcije rada i inspekcije zaštite na radu sa EU acquis-em”, komponenta 3	Inspekcija rada
6.	Irska (22-25.04.2013)	Studijska posjeta (<i>Study tour to the Irish Food Safety Authority Abbey Court, Lover Abbey Street, Dublin 1, Ireland, 23/24 April 2013</i>) u organizaciji EFSA – European Food Safety Authority	Zdravstveno sanitarna inspekcija
7.	Turska (06 – 12.05.2013)	„Regionalna obuka za detekciju voćnih muva za Balkan i Istočni Mediteran“	Fitosanitarna inspekcija
8.	Španija (19-24.05.2014)	Studijska posjeta na temu Obmanjujući proizvodi	Zdravstveno sanitarna inspekcija
9.	Makedonija (22.05-1.06.2013)	Radionica o intelektualnoj svojini i razmjeni iskustva i prakse u ovoj oblasti	Tržišna inspekcija
10.	Italija (2-07.06.2013)	BTSF training sessions on „ food composition and information“	Fitosanitarna inspekcija
11.	Španija (24-28.06.2014)	Seminar o deklarisanju namirnica, dodataka ishrani i obogaćene hrane (Better Taring for Safer Food)	Zdravstveno sanitarna inspekcija
12.	Mađarska (24- 28.06.2013)	Studijska posjeta u organizaciji IPA 2010 projekta „Zaštita potrošača i tržišni nadzor,„	Tržišna inspekcija
13.	Slovenija(30.06.2013-06.07.2013)	Posjeta inspeksijskom organu u Ljubljani	Ekološka inspekcija
14.	Holandija (07 –12.07.2013)	Edukacija iz oblasti higijene hrane i kontrole proizvoda dječije hrane u organizaciji “ <i>Directorate General for Health and Consumers from the European Commission</i> ”	Sanitarna inspekcija
15.	Bosna i Hercegovina (01-02.09.2013)	u okviru CEFTA, održan je seminar na kom su fitosanitarni inspektori imali prezentaciju o implementaciji direktive 2000/29 EC.	Fitosanitarna inspekcija
16.	Poljska (17-21.09.2013)	seminar CODEX ALIMENTARIUS u organizaciji WORLD HEALTH ORGANIZATION	Zdravstveno sanitarna inspekcija
17.	Grčka (16-20.09.2013)	Radionica o deklarisanju na temu “Food Composition and Information”	Zdravstveno sanitarna inspekcija
18.	Poljska (21-24.09.2014)	U okviru IFC WBTL, CEFA, održan je Western balkans regional workshop on logistics - Seminar o bezbjednosti hrane	Fitosanitarna inspekcija
19.	Slovenija (29.09.2013-04.10.2013)	Studijska posjeta na temu HACCP principa koji se primjenjuju u konditorskoj industriji	Zdravstveno sanitarna inspekcija
20.	Slovenija (13-18.10.2013)	Studijska posjeta u okviru IPA 2009 pod nazivom “Harmonizacija i implementacija propisa iz nadzorne oblasti Inspekcije rada i inspekcije zaštite na radu sa EU acquis-em”, komponente 2	Inspekcija zaštite na radu
21.	Holandija (20-26.10.2013)	Obuka iz oblasti kontrole dječje hrane u organizaciji <i>Directorate General for Health and Consumers from the European</i>	Zdravstveno sanitarna inspekcija

		<i>Commission</i>	
22.	Francuska(04-09.11.2013)	Studijska posjeta Franc-Agri-Meru, u okviru TAIX-a, smjernice za izradu podzakonskih akata oko kontrole kvaliteta voća i povrća.	Fitosanitarna inspekcija
23.	Srbija (07-10.11.2013)	18. međunarodnu izložbu zlatarstva „SJAJA“	Metrološka inspekcija
24.	Italija (18- 23.11.2013)	Seminar „Food Composition and Information“, mainly for EU Member States under the „Better Training for Safer Food“	Zdravstveno sanitarna inspekcija
25.	Belgija (19-21.11.2013)	Obuka Hot12 (Reg. IPA 2011) „Najnoviji razvoj EU zakonodavstva za proizvode“	Tržišna inspekcija
26.	Slovenija (10-15.11.2013)	Studijska posjeta u okviru IPA 2009 pod nazivom „Harmonizacija i implementacija propisa iz nadzorne oblasti Inspekcije rada i inspekcije zaštite na radu sa EU acquis-em“, komponente 3	Inspekcija zaštite na radu
27.	Njemačka (19- 22.11.2013)	Trening 06 – kontrola kontaminenata u hrani i hrani za životinje	Veterinarska inspekcija
28.	Makedonija (01- 4.12.2013)	Radionica o bezbjednosti hrane u okviru CEFTA	Fitosanitarna inspekcija
29.	Njemačka (8- 12.12.2013)	Obuka HOT 12 (Reg. IPA 2011) „Tehnički zahtjevi i nadzor građevinskih proizvoda na tržištu“	Tržišna inspekcija

Takođe izdvajamo seminare i obuke održane u zemlji:

- Za tržišne inspektora organizovano je više radionica u oblastima: zaštite potrošača, bezbjednosti proizvoda (tržišni nadzor), zaštite prava intelektualne svojine, itd. (IPA Projekta 2010 “Zaštita potrošača i tržišni nadzor”, IPA Projekta 2011 “Infrastruktura kvaliteta i metrologije Crne Gore”, Regionalnog Projekta „Poboljšanje koordinacije institucija za nadzor nad tržištem u cilju povećanja efikasnosti i efektivnosti” i projekta “Evropski potrošački most”), kao i radionice u organizaciji Ministarstva ekonomije, Ministarstva održivog razvoja i turizam, Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Privredne komore, Uprave carina;
- Inspekcija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost organizovala je sastanak regionalnih stručnjaka za oblast nadzora RTT opreme (u okviru godišnje konferencije EKIP-a i Infofesta);
- Rudarska inspekcija je učestvovala na seminaru SNAP-SEE “Održivo planiranje agregata u Jugoistočnoj Evropi”;
- U organizaciji TAIXA organizovana je radionica na temu „Izrada Strategije za usvajanje i implementaciju zakonodavstva EU u oblasti bezbjednosti hrane, veterinarske i fitosanitarne politike“ (Poglavlje 12), kojoj su prisustvovali predstavnici Zdravstveno-sanitarne inspekcije;
- U organizaciji TAIXA, održana je Multi-Country Radionica o preventivnim mjerama protiv prekomjernog unosa soli, kojoj su prisustvovali predstavnici Zdravstveno-

sanitarne inspekcije;

- U okviru projekta ORF za jugoistočnu Evropu održana je Radionica Regionalne mreže nadzora nad tržištem (Regionalna saradnja u nadzoru nad tržištem, Zajedničke aktivnosti Kick-off Radionica), kojoj su prisustvovali predstavnici Uprave;
- U okviru FODEMO projekta (IPA 2010), Šumarska inspekcija prisustvovala je obukama „Podrška za izgradnju kapaciteta u sektoru šumarstva” i projektnoj aktivnosti „Obuka o sistemima /tehnikama borbe protiv bespravnih aktivnosti u šumarstvu”;
- Ekološka inspekcija je u okviru Twinning projekta „Podrška upravljanju u životnoj sredini“, učestvovala u obukama, koje se realizuje uz pomoć italijanskog Ministarstva životne sredine, kopna i mora (unapređenje efikasnosti administracije u procesu pristupanja EU, prenošenje iskustava italijanskih partnera na službenike državne administracije Crne Gore, usaglašavanje nacionalnog zakonodavstva u oblasti zaštite životne sredine sa pravnom tekovinom EU);
- Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, u saradnji sa Misijom OEBS-a, organizovalo je seminar na temu Diskriminacija zavisnika/ca od droga u crnogorskom društvu i stigma i diskriminacija povezani sa HIV/AIDS-om, kojem je prisustvovalo 19 predstavnika Uprave;
- Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija je u cilju izrade Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za period 2014-2018.godini, organizovalo seminar, kojem su prisustvovali predstavnici Uprave;
- Centar za kvalitet i Mašinski fakultet, organizovali su 17. savjetovanje o kvalitetu, SQM 2013. u Tivtu, na kojem su učestvovali inspekcije Uprave i bile prenter na okruglom stolu na teme „Priprema strategije slobodnog kretanja robe” i „Aktuelnosti u metrologiji Crne Gore”;
- Predstavnici Uprave prisustvovali su radionici na temu „Postupak notifikacije propisa i način informisanja zainteresovanih strana – Sporazum WTO/TBT”.
- U okviru Projekta „Razvoj infrastrukture kvaliteta i metrologije u Crnoj Gori“, održane su radionice na teme: „Prethodno upakovani proizvodi“ (u Zavodu za metrologiju), „Prethodno upakovani proizvodi“ (u Privrednoj komori), na kojoj je Metrološka inspekcija imala prezentaciju „Kontrola prethodno upakovanih proizvoda i boca kao mjernih posuda“ te na temu „Obaveze Crne Gore koje proističu iz njenog članstva u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji – Sporazum WTO/TBT”, kojima su prisustvovali predstavnici Uprave.

Uprava je, u okviru Vladinog programa stručnog osposobljavanja, u saradnji sa Upravom za kadrove, angažovala 51 lice sa visokom školskom spremom, u trajanju od 9 mjeseci.

Odsjek za informacione tehnologije

U ovom odsjeku sistematizovana su 4 radna mjesta od kojih su popunjena 3.

Kreiranje i implementiranje jedinstvenog inspeksijskog informacionog sistema, koji bi optimalizovao rad inspektora, vrlo je važan segment unaprjeđenja rada Uprave, pa se po segmentima krenulo u realizaciju jedinstvenog informacionog sistema koji će biti upravljački i u potpunosti će podržavati sve procese rada inspekcija:

- planiranje inspekcijskog nadzora na bazi analize rizika nastanka nepravilnosti,
- pripremu za inspekcijski nadzor i efikasnu primjenu iskustva upotrebom inspekcijske baze znanja,
- izvršavanje inspekcijskog nadzora primjenom modela dinamičkog upravljanja procesima, predmetima i dokumentima, a na bazi definisanih inspekcijskih lista provjera (ček liste),
- izradu inspekcijskih zapisnika i ostalih dokumenata u toku inspekcijskog pregleda,
- kreiranje statističkih izvještaja i izradu prijedloga za poboljšanje propisa,
- elektronsku razmjenu podataka.

Preuzimanjem inspekcija Uprava je preuzela i jedan broj informacionih sistema.

Tržišna inspekcija je u svom radu 2010. godine počela da koristi informacioni sistem **TRIS**. Uvođenjem ovog informacionog sistema došlo je do porasta kvaliteta i brzine izvještavanja o radu inspektora i omogućeno je efikasnije realizovanje radnih zadataka. Softverska platforma ovog IS su Microsoftovi alati: Visual studio 2008 i baza SQL Server 2008. Aplikacija je client/server orijentisana. Iako je ovaj IS počeo sa radom 2010. godine i dalje se radi na njegovom usavršavanju i dogradnji, odnosno uspostavljanju svih potrebnih funkcija neophodnih za neometani rad inspektora i praćenje pojedinih predmeta.

Uz stručnu podršku IPA Projekta “Zaštita potrošača i tržišni nadzor”, a čiji je direktni korisnik bila Tržišna inspekcija, uspostavljen je Centralni informacioni sistem za zaštitu potrošača (CISZP), koji obezbjeđuje učesnicima lakše zaprimanje, rukovanje, rješavanje žalbi i pitanja, kao i dobijanje statističkih podataka za bolje planiranje aktivnosti. Ovaj sistem povezuje različite institucije (inspekcijski organi, agencije, NVO...) u rukovanju žalbama i pitanjima potrošača, a u istom učestvuje preko 30 organa i više od 210 autorizovanih korisnika. Cilj je da se olakša pristup i postigne efekat za krajnjeg potrošača (rješenje žalbi-obeštećenje za uskraćena potrošačka prava, pravovremeni odgovor na postavljeno pitanje itd). Pored navedenog, uspostavljen je i Informacioni sistem za brzu razmjenu obavještenja o opasnim proizvodima–Nacionalni RAPEX, koji obezbjeđuje upravljanje obavještenjima o opasnim proizvodima pronađenim na tržištu Crne Gore, kao i upravljanje obavještenjima sa RAPEX sistema. Osim ova dva sistema, kreiran je i veb sajt www.potosac.me, koji upravo predstavlja kopču ova dva sistema, a ujedno omogućava građanima-potrošačima da se informišu o svojim pravima i podnesu žalbe elektronskim putem. Kontakt tačka za oba sistema je Tržišna inspekcija.

Veb stranica www.potrosac.me omogućava informisanje o pravima potrošača.

Turistička inspekcija, od januara 2012.godine, inspekcijski nadzor obavlja pomoću informacionog sistema **TURIS-a**. Sistem obuhvata unos i ažuriranje podataka o predmetima inspekcijskog nadzora, pretragu podataka, kao i generisanje zakonom propisanih dokumenata i izvještaja po unaprijed definisanim kriterijumima. Naime, TURIS omogućava inspektorima: evidenciju inicijativa za pokretanje postupka; sprovođenje postupka elektronskim putem, uz olakšicu korišćenja registra subjekata nadzora, registra propisa i ostalih šifrnika; štampu dokumenata na licu mjesta nakon izvršenog inspekcijskog pregleda, kao i u kancelariji; statističko izvještavanje; automatsku notifikaciju putem e-maila i SMS servisa.

Tokom izvještajne godine rađeno je i na unapređenju i uvođenju sledećih alata i sistema:

IS inspekcije rada

Inspekcija rada je učestvovala u projektu IPA 2009 „Harmonizacija i implementacija zakonske regulative iz nadzorne oblasti Inspekcije rada i zaštite na radu sa EU acquis“. Jedna od obaveza predviđena ovim projektom je i realizacija i implementacija informacionog sistema inspekcije rada za koju je ugovorom predviđeno finansiranje od strane Crne Gore. Iz tog razloga formiran je tim, zajedno sa Ministarstvom za informaciono društvo, koji je napravio projektni zadatak, nakon čega je, na kraju izvještajne godine, raspisan tender. Računarsku opremu potrebnu za korišćenje ovog sistema donirala je Evropska unija. Tom donacijom nabavljeno je 35 prenosivih štampača, 35 lap topova, 8 desktop računara i 8 multifunkcionalnih uređaja (faks-štampač-skener).

Aplikacija za praćenje turističke sezone

Za potrebe efikasnijeg rada inspektora Uprave angažovanih na realizaciji Plana pojačanog nadzora u turističkoj sezoni, kreirana je aplikacija, koja je omogućila automatsko praćenje svih statističkih i analitičkih izvještaja, koje su koristili inspektori angažovani na terenu, koordinatori po opštinama i glavni kordinator (svako u noivou svoje nadležnosti).

LAMP projekat (projekat zemljišne administracije i upravljanja) je započet 24.02.2009 sa Svjetskom bankom. S obzirom na ulogu Inspekcije zaštite prostora, Građevinske i Urbanističke inspekcije u oblasti koju tretira ovaj projekat, za iste je predviđeno kreiranje informacionog sistema. U decembru je raspisan tender od strane Svjetske banke za eksperta koji bi u saradnji sa predstavnicima Uprave iz Odsjeka za informacione tehnologije, kao i navedenim inspekcijama, kreirao optimalno projektno rješenje za sistem.

Digitalni sertifikati - za razmjenu važnijih dokumenta se koriste u Upravi na nivou direktora, pomoćnika direktora, glavnih inspektora, službenika Odsjeka za informacione tehnologije, portparola i šefa kabineta.

Internet stranica Uprave (www.uip.gov.me), uspostavljena početkom godine, predstavlja važnu komponentu u radu ove uprave, prije svega zbog potrebe transparentnosti rada. Na veb stranici, pored ostalog, nalaze se podaci o nadležnostima inspekcija, propisi iz nadležnosti Uprave, kao i mnoge informacije o njenim aktivnostima.

Povezivanje i korišćenje informacionih sistemima drugih državnih organa:

- Podnošenje IOPPD-a vrši se elektronskim putem, i to preko veb aplikacije Poreske uprave;
- Svi podaci sa izrečenih prekršajnih naloga centralizovano se unese u informacioni sistem - Registar novčanih kazni i prekršajnih naloga (u nadležnosti Ministarstvo pravde);
- U fazi je uspostavljanje komunikacije između IS Uprave carina i Tržišne inspekcije na području praćenja bezbjednosti proizvoda.

Treba naglasiti da je cilj kome teži Uprava jedinstveni IS koji će omogućiti jednoobrazno praćenje rada svih inspekcija, kvalitetnu pripremu inspektora za inspeksijski nadzor sa

mogućnošću uvida u rezultate svih prethodno izvršenih inspekcijskih nadzora kod subjekta koji je predmet nadzora, na osnovu podataka iz baze znanja.

IV OSTALE AKTIVNOSTI

Pored sprovođenja inspekcijskog nadzora, u Upravi se realizuju i druge aktivnosti koje su u funkciji osnovne djelatnosti. U izvještajnoj godini Uprava je bila učesnik u realizaciji nekoliko strateških dokumenata i korisnik nekoliko projekata podrške.

Učešće u realizaciji strateških dokumenata

Pored učešća u sprovođenju strategija i akcionih planova navedenih u uvodnom dijelu izvještaja, Uprava preko svojih predstavnika i koordinira realizaciju jednog broja ovih strateških dokumenata.

Naime, za sprovođenje **Strategije tržišnog nadzora** Vlada je imenovala Koordinaciono tijelo za tržišni nadzor, kojim rukovodi predstavnik Uprave. Članovi koordinacionog tijela su predstavnici jednog broja inspekcija Uprave, Uprave carina, kao i Ministarstva ekonomije (Odsjeka za infrastrukturu kvaliteta), a administrativno-tehničke poslove za ovo tijelo obavlja Tržišna inspekcija.

Pored praćenja realizacije pomenute strategije i obaveza utvrđenih odlukom o obrazovanju, Koordinaciono tijelo je u izvještajnom periodu posebnu pažnju usmjerilo na pripremu:

- Izvještaja o radu Koordinacionog tijela za tržišni nadzor za 2012. godinu;
- Izvještaja o realizaciji Nacionalnog programa nadzora nad tržištem, za 2012. godinu;
- Izvještaja o radu Sistema brze razmjene informacija o proizvodima koji predstavljaju rizik za 2012. godinu;
- Nacionalnog programa nadzora nad tržištem za 2013. godinu;
- obrasca za praćenje podataka iz tržišnog nadzora.

Vlada Crne Gore je u oktobra razmotrila i usvojila izvještaj o radu Koordinacionog tijela za tržišni nadzor za 2012. godinu.

Za praćenje realizacije **Nacionalnog programa zaštite potrošača (2012-2015)**, i godišnjeg akcionog plana za njegovo realizaciju, Ministarstvo ekonomije, kao resorno za zaštitu potrošača, imenovalo je međuresorsku komisiju kojom rukovodi predstavnik tržišne inspekcije.

U Nacionalnom programu odnosno u Akcionom planu za njegovu realizaciju, pored ostalih, precizno su definisane aktivnosti koje sprovode inspekcije Uprave u oblasti zaštite potrošača. Tržišna inspekcija koordinira radom Komisije za praćenje realizacije NPZP, a članovi su, pored ostalih organa i institucija nadležnih za zaštitu potrošača, i predstavnici inpekcija Uprave.

Pored navedenog, Tržišna inspekcija posebno, ali i druge inspekcije Uprave, nadležne za ovu oblast, dale su doprinos u pripremi predloga godišnjeg izvještaja o realizaciji NPZP za period jul 2012 – jun 2013.godine, kao i u izradi predloga godišnjeg Akcionog plana za realizaciju NPZP za period jul 2013 – jun 2014.godine koji su usvojeni od strane Vlade .

Predstavnici Uprave su takođe članovi timova za realizaciju: Akcionog plana za suzbijanje sive ekonomije, Akcionog plana za borbu protiv korupcije 2013-2015, Akcionog plana za poglavlja 23 i 24, Nacionalnog Akcionog planu za borbu protiv bespravni aktivnosti u šumarstvu (2009-2013), Nacionalne strategije upravljanja čvrstim otpadom i lokalnih planova upravljanja čvrstim otpadom, Strategije zaštite intelektualne svojine, Partnerstva otvorenih vlada itd.

Takođe, predstavnici Uprave su u timu za izradu Strategije slobodnih kretanja robe.

Učešće u projektima

U izvještajnoj godini, inspekcije Uprave su uzele učešće i u brojnim projektima:

IPA 2009

Projekat „Harmonizacija i implementacija zakonske regulative iz nadzorne oblasti Inspekcije rada i zaštite na radu sa EU acquis“.

Ovaj projekat je otpočeo sa realizacijom u maju 2012. godine kao twinning projekat između Slovenije (Centar za evropsku perspektivu, Ministarstvo za rad, porodicu, socijalne slučajeve i jednake mogućnosti Republike Slovenije, Inspektorat Republike Slovenije za rad i Institut za zaštitu na radu d.d) i Crne Gore (Ministarstvo rada i socijalnog staranja i Uprava - Odsjek za inspekciju rada). Ovaj projekat je sadržao 3 komponente (Procjena institucionalnih, administrativnih potreba, kapaciteta i preporuke, Harmonizacija pravne legislative iz oblasti zaštite na radu sa EU acquis-em, Aktivnosti vezane za procjenu rizika), a njegovi ciljevi su: poboljšanje radnih odnosa i radnih uslova za građane Crne Gore u skladu sa pravnom tekovinama EU i obezbjeđenje uslova za primjenu evropskih standarda vezanih za zaštitu i zdravlje zaposlenih kroz harmonizaciju zakonodavstva i kroz unapređenje ljudskih i tehničkih kapaciteta vladinih institucija u oblasti Inspekcije rada i zaštite na radu.

Projekat je završen na kraju izvještajne godine.

IPA 2010

Uprava je bila korisnik Projekta “Zaštita potrošača i tržišni nadzor”, preko Tržišne inspekcije koja je, kao raniji dio Ministarstva ekonomije, bila korisnik istog. Cilj projekta je jačanje zaštite potrošača i sistema tržišnog nadzora u skladu sa EU standardima. Ovaj projekat je sadržao 4 komponente (usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa EU propisima, unapređivanje koordinacije i razmjene informacija između organa nadležnih za tržišni nadzor, unapređivanje kapaciteta tržišne inspekcije (ali i drugih inspekcija nadležnih za ovu oblast) za sprovođenje efektivnog tržišnog nadzora, podizanje svijesti o pravima potrošača i značaju sistema tržišnog nadzora. Posebna pažnja je posvećena edukaciji tržišnih inspektora – trenera za sprovođenje nadzora nad tržištem, kako bi mogli svoje znanje da prenesu svojim kolegama. Uz pomoć ovog projekta, Tržišna inspekcija je u oblasti zaštite potrošača organizovala radionice (distanciona prodaja, prodaja izvan poslovnih prostorija, obmanjujuće reklamiranje i dr.), kao i radionicu koja je bila posvećena korišćenju Nacionalnog sistema za

brzu razmjenu informacija o opasnim proizvodima i Centralnog informacionog sistema za zaštitu potrošača.

Edukacijom u okviru ovog Projekta obuhvaćeni su inspektori Uprave, predstavnici inspekcija drugih državnih organa, kao i članovi Koordinacionog tijela za tržišni nadzor. Takođe, značajna komponenta ovog projekta je bila i medijska kampanja, koja je imala za cilj podizanje svijesti javnosti o potrošačkim pravima i bezbjednosti proizvoda.

Projekat je završen krajem avgusta 2013.godine.

IPA 2010

Fitosanitarna inspekcija je, u izvještajnoj godini, bila korisnik Twinning projekta u fitosanitarnoj oblasti 2012-2013. „Jačanje administrativnih kapaciteta Fitosanitarne uprave Crne Gore”.

Glavne komponente projekta su: harmonizacija nacionalnog zakonskog okvira u fitosanitarnoj oblasti sa legislativom EU, razvoj i usklađivanje operativnih procedura fitosanitarne inspekcije i drugih administrativnih i operativnih oblasti, obuka inspektora, administrativnog i laboratorijskog osoblja koji će obavljati dužnosti u skladu sa regulativama EU, razvoj efikasnog sistema informacija i podataka za unapređenje komunikacije između fitosanitarnih inspektora, administrativnog i laboratorijskog osoblja i ostalih relevantnih organizacija, izrada unaprijeđenih procedura za kontrolu biljnih proizvoda, uvođenje savremenih procedura koje obezbjeđuju kvalitet sjemena i sadnog materijala, pregled postojećeg sistema koji definiše prava biljnih sorti, obezbjeđivanje tehničkih i naučnih informacija.

IPA 2010

U okviru projekta „Podrška za izgradnju kapaciteta u sektoru šumarstva”, šumarska inspekcija je bila učesnik u projektnoj aktivnosti „Obuka o sistemima /tehnikama borbe protiv bespravničkih aktivnosti u šumarstvu”.

Regionalna IPA 2011

S obzirom na značaj tržišnog nadzora u infrastrukturi kvaliteta, Uprava je korisnik Projekta „Infrastruktura kvaliteta u zemljama Zapadnog Balkana i Turske“, čija je realizacija otpočela avgusta 2011.godine i trajaće do februara 2014. godine. U okviru ovog projekta organizovane su obuke - radionice za inspektore - predstavnike zemalja korisnica na području bezbjednosti proizvoda (pojedinačne direktive novog pristupa, saradnja organa tržišnog nadzora i carinskog organa, procjena rizika, revizija EU zakonodavstva u oblasti bezbjednosti proizvoda itd). Ovim radionicama su prisustvovali predstavnici nadležnih inspekcija Uprave.

Regionalni projekat (Otvoreni regionalni fond za jugoistočnu Evropu - fond za promociju spoljne trgovine)

Projekat „**Saradnja organa tržišnog nadzora zemalja Jugoistočne Evrope**“, koji je trajao od februara 2012. do februara 2013. godine, finansiran je od strane Njemačkog federalnog ministarstva za ekonomsku saradnju i razvoj, a implementiran od GIZ (Njemačko društvo za

internacionalnu saradnju). Projekat je podstakao povezivanje organa tržišnog nadzora zemalja regiona, a među njima i Upravu preko Tržišne inspekcije.

U istoj organizaciji otpočela je realizacija novog regionalnog projekta „**Poboljšanje koordinacije institucija za nadzor nad tržištem u cilju povećanja efikasnosti i efektivnosti**“, koji je odobren u junu 2013. godine i trajeće do februara 2015. godine. Glavni ciljevi projekta su: uspostavljanje regionalne mreže i podrška njenom razvoju, poboljšanje razmjene informacija o opasnim proizvodima, harmonizacija nadzora nad tržištem u regionu, zajedničke akcije nadzora nad tržištem, povećanje kapaciteta institucija, razmjena iskustava i najboljih praksi, podrška kampanjama jačanja svijesti potrošača i ekonomskih operatera i podrška saradnji institucija tržišnog nadzora sa carinskim organom.

Polovinom godine, otpočela je sa radom regionalna mreža za razmjenu informacija o opasnim proizvodima koju čine predstavnici Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Srbije, Makedonije, Kosova i Albanije. Tržišna inspekcija je kontakt tačka za Crnu Goru. U ovom periodu vršena je razmjena informacija o opasnim proizvodima pronađenim na tržištima zemalja, kao i razmjena kontrolnih listi za proizvode.

Važno je istaći da su u pripremi zajedničke aktivnosti inspekcija regiona, od kojih će jedna biti sprovedena i u Crnoj Gori. U vezi sa ovim u izvještajnoj godini je u Podgorici, održana radionica posvećena planiranju zajedničkog tržišnog nadzora za pojedine grupe proizvoda (niskonaponska oprema, igračke i proizvodi za djecu).

LAMP projekat

Uprava je uključeni u LAMP projekat (projekat zemljišne administracije i upravljanja), koji finansira Svjetska banka. Cilj projekta je: povećanje aktivnosti na tržištu nekretnina, uključujući uticaj na vrijednost nekretnina i uticaj povećanog broja transakcija svih vrsta, kao i pojednostavljenje i povećanje efikasnosti urbanističkog planiranja. Uprava je prepoznata u dijelu projekta koji se tiče poboljšanja procesa izrade planova i izdavanja dozvola, a zbog čega je predviđena izrada informacionog sistema koji će pratiti rad urbanističke, Građevinske i Inspekcije zaštite prostora.

Projekat "Budi odgovoran"

Konferencijom za novinare održanom 17. decembra 2013. godine otpočela je marketinška kampanja projekta „Uključivanje građana u borbu protiv sive ekonomije“. Ovaj projekat obuhvata aktivnosti Uprave, Poreske uprave i tima „Budi odgovoran“, preko čijeg se veb sajta primaju inicijative građana. Ovaj projekat finansira razvojni program Ujedinjenih nacija za Crnu Goru, i njim je predviđeno da građani preko Internet i android aplikacije za mobilne telefone „Budi odgovoran“, kao i kol centara navedenih institucija, lako i pravovremeno prijavljuju nepravilnosti koje se odnose na sivu ekonomiju.

Projektom „Budi odgovoran“ objedinjeni su stručni, tehnički i kadrovski kapaciteti civilnog sektora i nadležnih državnih organa i istim se doprinosi podizanju nivoa svijesti o značaju društvene odgovornosti.

Nacionalna konvencija o evropskoj integraciji Crne Gore (NKEI 2013-2014).

Evropski pokret u Crnoj Gori i Slovačka asocijacija za spoljnu politiku je uz finansijsku podršku Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, i učešće Vlade i Skupštine Crne Gore, u

izvještajnoj godini, organizovala tri sesije Radne grupe VI – „Zaštita potrošača i zdravlja“ (poglavlje 28), koja se realizuje u okviru nastavka ovog projekta. Prva sesija bila je posvećena nepoštenoj poslovnoj praksi i zaštiti potrošača, druga se odnosila na kolektivne tužbe za zaštitu prava potrošača (upravne i sudske zabrane), a treća na zaštitu prava pacijenata u prekograničnoj saradnji. Kopresjedavajući pomenute grupe je predstavnik Uprave, a članovi su predstavnici nekoliko njenih inspekcija.

Škola ekološkog aktivizma

Ekološka inspekcija je učestvovala u aktivnostima u sklopu Projekta „Škola ekološkog aktivizma“, koji su sprovodili Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS) - Misija u Crnoj Gori i Ekološki pokret „Ozon“. Cilj projekta je povećanje učešća zainteresovane javnosti u donošenju odluka iz oblasti životne sredine, jačanje argumentovanog javnog dijaloga oko ekoloških tema i unaprjeđenje ukupnog stanja životne sredine u Crnoj Gori.

IPA2 (za 2014.godinu)

S obzirom da je u izvještajnoj godini, za korišćenje sredstava iz IPA2 fondova, pripreman „Strateški dokument Crne Gore (SDCG) do 2020.godine“, Uprava je aplicirala za:

- Sektor 6 - Razvoj privatnog sektora, konkurentnost i inovacije, (preko Ministarstva ekonomije, kao resornog za tu oblast). Zahtjev Uprave je obezbjeđivanje 1,8 miliona eura u 2014. za sljedeće projekte:
  - „Jačanje kapaciteta za sprovođenje zakonodavstva o jedinstvenom evropskom tržištu“ (1,6 miliona eura) i
  - „Opremanje i obuka inspektora za izvršenje preliminarnih testova odnosno ispitivanja proizvoda - procjena rizika“ (0,2 miliona eura) i
- Sektor 1 - Javno upravljanje i reforma javne uprave, (preko Ministarstva za informaciono društvo i telekomunikacije, kao resornog za tu oblast), za projekat „Kreiranje i implementiranje jedinstvenog inspekcijskog informacionog sistema“, Zahtjev Uprave je bio 1,5 miliona eura u 2014.

Učešće u procesu evropske integracije

Predstavnici Uprave su, kroz učešće u radnim grupama za određeni broj pregovaračkih poglavlja, dio pregovaračkog tima u procesu evropske integracije Crne Gore. Treba naglasiti da je predstavnik Uprave šef radne grupe za Poglavlje 28 - zaštita potrošača i zdravlja, za koje je EK krajem izvještajne godine dala preporuku za pripremu pregovaračke pozicije.

Uprava je preko svojih predstavnika aktivno uključena u sledeća pregovaračka poglavlja: Poglavlje 1 – Sloboda kretanja robe, Poglavlje 2 – Sloboda kretanja radnika, Poglavlje 3 – Pravo osnivanja preduzeća, Poglavlje 5 – Javne nabavke, Poglavlje 7– Pravo intelektualne svojine, Poglavlje 10 – Informatičko društvo i mediji, Poglavlje 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj, Poglavlje 12 – Bezbjednost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor, Poglavlje 13 – Ribarstvo, Poglavlje 15 – Energetika, Poglavlje 19 – Socijalna politika i zapošljavanje,

Poglavlje 27 – Životna sredina, Poglavlje 28 – Zaštita potrošača i zdravlja, Poglavlje 32 – Finansijski nadzor.

Takođe, Uprava je bila uključena u pripremu Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2014-2018.

Učešće u redefinisaniu pravnog okvira

Polazeći od nadležnosti propisane Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave, a u cilju obezbjeđivanja konzistentnog pravnog okvira za nadzor i preduzimanje mjera, Uprava je prema nadležnim organima inicirala izmjene i dopune jednog broja zakona i odgovarajućih podzakonskih akata (npr. Zakon o inspekcijskom nadzoru, Zakon o prekršajima, Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata, Zakon o zabrani nelegalnog vršenja djelatnosti, Zakon o turizmu, Pravilnik o evidenciji nabavke i prodaje robe i pružanju trgovinskih usluga, Pravilnik o načinu vođenja evidencije inspekcijskog nadzora itd.).

U ovom dijelu očekujemo da će u narednom periodu ojačati kreativna saradnja između Uprave i nadležnih ministarstava u postupku izmjena zakona i donošenju novih, kako bi se kroz njihovo inoviranje stvorio optimalan pravni okvir za vršenje inspekcijskog nadzora.

V SARADNJA

Svjesna značaja saradnje sa NVO sektorom, asocijacijama privrednika i drugim organima i institucijama, Uprava je zaključila memorandume o saradnji sa: Centrom za građansko obrazovanje, Centrom za monitoring i istraživanje, Institutom računovođa i revizora Crne Gore, Institutom sertifikovanih računovođa Crne Gore, Unijom poslodavaca Crne Gore, Upravom carina, Agencijom za lijekove i medicinska sredstva.

U pripremi su memorandumi sa: Ministarstvom unutrašnjih poslova, Javnim preduzećem za upravljanje morskim dobrom, kao i mađarskim nacionalnim organom za zaštitu potrošača.

Kroz jedan broj memoranduma Uprava je uključena u realizaciju određenih projekata pod pokroviteljstvom međunarodnih subjekata:

- Projekat Centra za građansko obrazovanje „Inspekcijom protiv korupcije“, povodom koga je Uprava sa ovom NVO zaključila Protokol o saradnji, realizuje se uz podršku Programa krivičnog prava za civilno društvo (The Criminal Justice Civil Society program), koga finansira američki Stejt dipartment;
- Svrha Memoranduma o saradnji zaključenog između Centra za monitoring i istraživanje (CeMI) i Uprave jeste razmjena informacija i saradnja na implementaciji projekta „Monitoring upravnih postupaka u oblasti prostornog planiranja i izgradnje“, koji se realizuje uz podršku Ambasade Kraljevine Norveške.

U organizaciji Instituta računovođa i revizora Crne Gore održani su seminari posvećeni primjeni Pravilnika o evidenciji nabavke i prodaje robe i pružanju trgovinskih usluga, kao i primjeni drugih propisa čiju primjenu prati Tržišna inspekcija (Zakon o unutrašnjoj trgovini, Zakon o zaštiti potrošača, Zakon o opštoj bezbjednosti proizvoda kao i drugih propisa iz oblasti bezbjednosti proizvoda). Na seminarima, predstavnici Tržišne inspekcije, su

učesnicima seminara predstavili obaveze koje proizilaze iz novog Pravilnika o evidenciji nabavke i prodaje robe i pružanju trgovinskih usluga, kao i drugih relevantnih propisa iz nadležnosti Tržišne inspekcije. Pored navedenog saradnja je ostvarena i putem objavljivanja autorskih tekstova i odgovora na postavljena pitanja privrednih subjekata u časopisima Instituta.

Uprava je u okviru regionalnog projekta „Saradnja organa tržišnog nadzora zemalja Jugoistočne Evrope“, uspostavila saradnju sa organima nadležnim za tržišni nadzor zemalja Regiona (više u podnaslovu „Učešće u realizaciji projekata“).

U okviru IPA Projekta 2010 “Zaštita potrošača i tržišni nadzor”, realizovane su sljedeće aktivnosti:

- u organizaciji Uprave za inspekcijske poslove, Zdravstveno-sanitarna i Tržišna inspekcija, u saradnji sa NVO za zaštitu potrošača (CEZAP i ECOM) i televizijom Vijesti, obilježile su 15.mart - svjetski dan zaštite potrošača, organizovanjem javnog događaja na temu - Bezbjedna budućnost za našu djecu;
- obuka na području zaštite potrošača i nadzora na tržištu (bezbjednost neprehrambenih proizvoda), kojima su prisustvovali predstavnici organizacija potrošača;
- radionice posvećene predstavljanju Centralnog informacionog sistema zaštite potrošača, u okviru kojeg funkcioniše i sistem za praćenje opasnih proizvoda;
- obuke za predstavnike medija o zaštiti ekonomskih interesa potrošača;
- zajedničko učešće Tržišne inspekcije i predstavnika organizacija potrošača na okruglim stolovima i u informativnim emisijama u cilju podizanja svijesti i pravilnog informisanja potrošača;
- kampanja o zaštiti potrošača i tržišnom nadzoru, koja je imala za cilj da podigne svijest potrošača o njihovim pravima;
- studijska posjeta predstavnika Tržišne inspekcije Direktoratu za tržišni nadzor na Malti;
- u okviru programa studijske posjete državnom organu za zaštitu potrošača Mađarske, uspostavljena je saradnja.

Tržišna inspekcija je preko Privredne komore ostvarila dobru saradnju sa privrednim subjektima, kroz organizovanje obuka za predstavnike privrednog sektora u pogledu obaveza trgovaca u plasiranju na tržište isključivo bezbjednih proizvoda.

Inspekcija rada je ostvarila saradnju sa Zavodom za zapošljavanje Crne Gore, koja je podrazumijevala dostavljanje podataka o izdatim radnim dozvolama za strance, radi praćenja daljih aktivnosti i preduzimanju mjera na regulisanju radno-pravnog statusa stranih državljana na radu u Crnoj Gori. Takođe,

ostvarena je dobra saradnja sa inspektorima za strance, sa kojima je izvršeno 278 zajedničkih kontrola.

VI ZAKLJUČNE NAPOMENE

Uprava nije, niti treba biti prosti zbir 26 inspekcija koje su ranije ostvarivale nadležnosti u ministarstvima i drugim državnim organima, te se, u tom smislu, uspostavljaju konkretni modeli djelovanja inspekcija kako bi se postigli što bolji sinergetski efekti centralizovanja inspeksijskog sistema.

U dosadašnjem radu Uprave akcenat je dat na preventivnoj i korektivnoj ulozi inspekcije, podizanju svijesti o važnosti poštovanja propisa, podizanju nivoa društvene discipline, smanjenju biznis barijera iz aspekta inspeksijskog nadzora, a sve u cilju unapređenja poslovnog i životnog ambijenta u Crnoj Gori.

U dosadašnjem funkcionisanju Uprave postignuti su konkretni rezultati u pogledu edukacije i profesionalizacije inspektorskog kadra, standardizovanja procedura i ujednačavanja kaznene politike.

Može se konstatovati da je Uprava do sada dosta učinila na svom profilisanju u jedinstveni nadzorni organ, sa ciljem da zajedno sa drugim državnim organima, ali i građanima i asocijacijama privrednika doprinese ekonomskom i socijalnom razvoju Crne Gore na njenom putu ka Evropskoj uniji.

Ostvarivanje strateških ciljeva Uprave zahtijeva, pored kadrovskog jačanja, i dalje ulaganje u tehničko i informaciono unapređivanje rada, kao i značajnija finansijska sredstva koja će omogućiti funkcionisanje inspekcija po evropskim metodama i pravilima rada.

Polazeći od definisanih strateških opredjeljenja, Program rada Uprave za 2014. godinu (koji je u pripremi) koncipira se na temelju propisa koji uređuju oblasti u kojima nadzor vrše inspekcije Uprave, ali i dosadašnjih iskustava u inspeksijskom nadzoru (analiza rizika), tako da će podaci iz nadzora u izvještajnoj godini, pored ostalih osnova, biti od značaja za planiranje i realizaciju aktivnosti Uprave u narednom periodu.

Takođe, projektovani zadaci Uprave temelje se i na njenom učešću u implementaciji brojnih akcionih planova i strategija o kojima smo već govorili (više u podnaslovu Učešće u realizaciji strateških dokumenata, strana 101), kao i na obavezama iz PPCG. Svakako da će značajan korektiv aktivnostima i dinamici predviđenim Programom rada Uprave za 2014. godinu, predstavljati i inicijative građana i planovi nadzora u posebnim oblastima, vremenskim periodima i područjima.

Evidentan kadrovski deficit je opredijelio potrebu pripreme novog akta o sistematizaciji sa brojem izvršilaca (i profilom zanimanja) koji će biti u funkciji unaprjeđivanja administrativnih kapaciteta Uprave kao jedinstvenog institucionalnog okvira za sprovođenje inspeksijskog nadzora. Naime, harmonizacija crnogorskog zakonodavstva sa evropskim uslovia je donošenje brojnih zakonskih i podzakonskih akata nad kojima nadzor upravo vrše inspekcije ove uprave. Takođe, u projektovanju jačanja kadrovskih kapaciteta Uprave, pored obaveza utvrđenih pomenutim Vladinim strateškim dokumentima i akcionim planovima za njihovo sprovođenje, pošlo se i od obaveza iz PPCG.

U kontekstu projekcija budućih aktivnosti Uprave treba ukazati i na drugu fazu objedinjavanja inspekcija, definisanu članom 13 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o inspeksijskom nadzoru, za koju je predloženo odgađanje do 31. decembra 2014. godine.

Proces uspostavljanja inspeksijskog sistema na novim osnovima i konceptima, koji će biti zaokružen realizovanjem druge faze objedinjavanja inspekcija, podrazumijeva odgovarajuću društvenu klimu, optimalan pravni okvir, efikasan rad drugih državnih i lokalnih organa, adekvatnu organizacionu strukturu i broj izvršilaca, kao i odgovarajuća sredstva za rad i razvoj inspeksijskih službi.

DIREKTOR
Dr Božidar Vuksanović